

ČASOPIS UNIVERZITY PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

ROČNÍK 44 | ČÍSLO 2 | 2017

TÉMA

10. VÝROČIE

ZALOŽENIA FILOZOFICKEJ FAKULTY UPJŠ V KOŠICIACH

- Na slovíčko s prof. PhDr. Jánom Gbúrom, CSc.
- Od Košickej univerzity k Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach
- UPJŠ súčasťou expedície do Antarktídy s prírodovedným programom
- Právnická fakulta súčasťou SR v Rade EÚ
- Deň kariéry na UPJŠ v Košiciach

UNIVERSITAS CASSOVIENSIS AB ANNO 1657

Titul: VADEMECUM SOCIÁLNEJ PRÁCE

Zostavovateľky: prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., prof. PhDr. Eva Žiaková, CSc.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2017, 360 s., cena 28 €

Cieľom predloženej monografie je poskytnúť odbornej verejnosti, no najmä študentskej obci unikátne dielo, v ktorom by bolo encyklopedickým spôsobom utriedené dosiahnuté poznanie v oblasti sociálnej práce a súvisiacich disciplínach, vrátane identifikácie kľúčových výziev pre jej rozvoj. Keďže Asociácia vzdelávateľov v sociálnej práci na Slovensku predstavuje stavovskú odbornú organizáciu, združujúcu všetkých (nielen) teoretikov v danej oblasti, túto myšlienku zastrelila a realizovala. Zozbierať, resp. vybrať z veľkého množstva pojmov práve tie, ktoré odborná a nakoniec aj laická verejnosť považuje za najdôležitejšie, bola možno najťažšia úloha na začiatku spoločnej práce odborníkov a odborníčok pracujúcich v rôznych oblastiach sociálnej práce na všetkých univerzitách a vysokých školách na Slovensku.

Titul: ORTUŤ V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ AKO RIZIKOVÝ FAKTOR ZDRAVIA

Autorka: doc. MVDr. Tatiana Kímáková, PhD.

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2017, 150 s., cena 9,04 €

Vedecká monografia je komplexnou vedeckou prácou zameranou na prítomnosť a pôsobenie ortuti v životnom prostredí, ale aj na rizikové faktory zdravia, ktoré sú s ňou spojené. Monografia predstavuje charakteristiku ortuti v multidisciplinárnom zábere, prezentuje využitie v priemysle a v zdravotníctve, popisuje negatívne vplyvy ortuti v životnom prostredí, na zdravotný stav obyvateľstva. Zároveň prináša návrhy a odporúčania pre rizikové skupiny ľudí. Súčasťou monografie je komplexný výskum koncentrácie ortuti vo vzorkách komodít domácej i zahraničnej produkcie a vo vzorkách rastlín. Na analýzu bola použitá metóda bezplameňovej atómovej absorpčnej spektrometrie pomocou prístroja AMA 254, ktorým je možné stanoviť stopové množstvá ortuti v kvapalných a pevných vzorkách. Vedecká monografia je vhodná pre vedeckú komunitu, študentov medicínskych, veterinárnych, prírodovedných a poľnohospodárskych odborov, ako aj pre študentov verejného zdravotníctva všetkých troch stupňov vysokoškolského štúdia. Monografia je učená aj pre všetkých záujemcov z radov informovanej verejnosti.

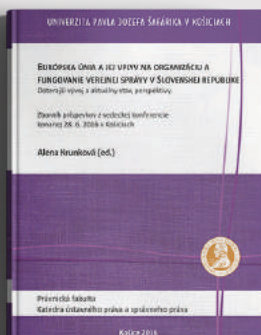

Titul: ZAČINAJÚCI UČITEĽ A ŠKOLSKÁ LEGISLATÍVA I. Učiteľ a výchovno-vzdelávací proces z pohľadu školskej legislatívy

Autorka: Mgr. Zuzana Boberová, PhD.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2017, 104 s., nepredajná (e-publikácia na stiahnutie: <https://unibook.upjs.sk>)

Vysokoškolská učebnica poskytuje predovšetkým ucelený a systematický prehľad o základných legislatívnych dokumentoch, ktoré sú späté s pedagogickým pôsobením a výchovno-vzdelávacou činnosťou učiteľov v školskej praxi. Publikácia je výnimočná tým, že sa nezameriava na konkrétne legislatívne dokumenty a ich popis, ale sprístupňuje význam a znenie viacerých legislatívnych dokumentov v kontexte kľúčových pojmov výchovno-vzdelávacej činnosti učiteľa a typických školských situácií. Učebnica chce pomôcť študentom učiteľstva a začínajúcim učiteľom zorientovať sa v ich právach, ale aj povinnostiach, ktoré definuje a vymedzuje školská legislatíva a najmä zorientovať sa v základných legislatívnych požiadavkách, ktoré sa kladú na každého učiteľa v školskej praxi, počnúc podieľaním sa na príprave školského vzdelávacieho programu, orientáciou sa v kvalifikačnom raste učiteľov, v hodnotení žiakov, v prístupe k žiakom so špeciálnymi potrebami, až po bežné školské situácie ako udelenie výchovného opatrenia, školský úraz, lyžiarsky výcvik alebo školská akcia.

Titul: EURÓPSKA ÚNIA A JEJ VPLYV NA ORGANIZÁCIU A FUNGOVANIE VEREJNEJ SPRÁVY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE - DOTERAJŠÍ VÝVOJ A AKTUÁLNY STAV, PERSPEKTÍVY (Zborník príspevkov z vedeckej konferencie)

Zostavovateľka: doc. JUDr. Alena Krunková, PhD.

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2016, 108 s., nepredajná (e-publikácia na stiahnutie: <https://unibook.upjs.sk>)

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach získala projekt pre realizáciu výskumných aktivít prostredníctvom série podujatí zameraných na regionálnu samosprávu Slovenskej republiky v súvislosti s jej pôsobením v rámci Európskej únie. Problematike práva Európskej únie sa fakulta venuje dlhodobo jednak v pedagogickom procese, no i vo vedeckovýskumnej činnosti jednotlivých pedagógov. Riešený projekt má ambíciu obohatiť toto portfólio o osobitné aktivity zamerané nielen na odbornú sféru, no i na samotných študentov a laickú verejnosť. Ako prvá aktivita projektu bola realizovaná konferencia s názvom „Európska únia a jej vplyv na organizáciu a fungovanie verejnej správy v Slovenskej republike – doterajší vývoj a aktuálny stav, perspektívy.“ Zúčastnili sa jej pozvaní verejní činitelia, zástupcovia akademickej sféry, no i predstavitelia samosprávy, nakoľko jedným z hlavných cieľov projektu je prepojiť akademickú obec so sférou praktickou a zapojiť tak predstaviteľov praxe do plánovaných aktivít v rámci riešenia projektu.

Titul: ZBIERKA ÚLOH Z FYZIKY ELEMENTÁRNYCH ČASTÍC

Autor: RNDr. Marek Bombara, PhD.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2017, 76 s., nepredajná (e-publikácia na stiahnutie: <https://unibook.upjs.sk>)

Zbierka úloh sumarizuje a dopĺňa cvičenia realizované na PF UPJŠ v Košiciach v rámci prednášky Fyzika elementárnych častíc. Zbierka je určená pre študentov magisterského stupňa odborov jadrová a subjadrová fyzika, no môže byť prínosná aj pre ostatné fyzikálne odbory alebo aj pre medziodborové štúdium. Členenie kapitol približne kopíruje poradie prednášok. Študenti sa oboznámia so základmi špeciálnej teórie relativity, vlastnosťami hadrónov, kvarkov a leptónov. Vysokoškolský učebný text uvádza študentov do Feynmanových diagramov, vysvetľuje základné pojmy a vzťahy, potrebné k úspešnému vyriešeniu neriešených príkladov.

Z OBSAHU

Na slovičko s...	
Rozhovor s prof. PhDr. Jánom Gbúrom, CSc., prorektorom pre rozvoj vzťahov s verejnosťou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	4
Zo života univerzity	
Pamätná medaila UPJŠ v Košiciach udelená profesorovi Michalovi Bestercimu	6
Diskusné fórum profesorov UPJŠ	6
Velvyslanec Francúzska na pôde UPJŠ	6
Rektor UPJŠ v Košiciach podpísal Kolektívnu zmluvu	6
Rektor UPJŠ v Košiciach udelil čestný titul „profesor emeritus“	7
Anonymita dotazníkov v AiS2	7
Deň kariéry na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	8
Zo života lekárskej fakulty	
Výstava pripomenula prínos objaviteľa stresu Jána Selyeho	8
Simulátory zjednodušujú a zatriaktivujú výučbový proces na ústave ošetrovateľstva	9
Zo života prírodovedeckej fakulty	
UPJŠ súčasťou expedície s prírodovedným programom - Antarktída 2017	10
Interdisciplinárny výskum strateného sveta: výprava do pravekého Orientu	11
Prvá Zlatá promócia absolventov magisterského štúdia PF UPJŠ	12
Spomienky na vznik a budovanie Katedry organickej chémie PF UPJŠ v Košiciach (2. časť)	12
Zo života filozofickej fakulty	
Slávnostné zasadnutie Vedeckej rady Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach pri príležitosti prvého decénia fakulty	14
Od Košickej univerzity k Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	16
Language, Information and Communication Laboratory na Filozofickej fakulte UPJŠ	17
Cyklius prednášok doc. Dr. phil. Jakuba Máchu, Ph.D. na katedre filozofie a dejín filozofie	17
Otroctvo nie je len temnou stránkou histórie. Držiteľka Pulitzerovej ceny prednášala o obchodovaní s ľuďmi	18
Aktivity Katedry anglistiky a amerikanistiky FF UPJŠ v jubilejnom roku 2017	18
Výskum rizikového správania študentov a vysokoškolákov i emigračných zámerov študentov na FF UPJŠ	19
Krst knihy VADEMECUM SOCIÁLNEJ PRÁCE	20
Na Katedre anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ prednášal expert na bezpečnostnú politiku profesor Schuyler Foerster	20
Zo života právnickej fakulty	
Právnická fakulta súčasťou predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie	21
Prezentácia Ústavu teórie práva Gustava Radbrucha Právnickej fakulty UPJŠ	22
Vymožiteľnosť práva v kontexte vývoja spoločnosti	22
Zo života fakulty verejnej správy	
Moderná verejná správa	23
Európsky parlament bližšie k študentom	23
Študentské stránky	
Gesto, ktoré trvá...	24
Erasmus v srbskom meste Niš	24
Študentka Lekárskej fakulty UPJŠ získala bronzovú medailu v kumite na Majstrovstvách Európy v Sofii	25
Beh nielen pre zdravie, ale aj pre radosť malých pacientov	25
Medici vyučovali v Skole zdravia	25
Medici motivovali kolegov i pedagógov k chôdzi po schodoch...	26
Prírodovedci vo východnianskej relácii na vlnách Študentského Rozhlasu Košice	26
Študentský rozhlas Košice prepisuje históriu Rádiorallye	26
Kapela Smola a hrúsky zavítala do štúdia Študentského Rozhlasu Košice	27
Zo života ústavu telesnej výchovy a športu	
Konferencie venované športu	27
Svetová zimná univerziáda – Almaty 2017	28
Majstrovská sveta v bikiní fitness	28
Z univerzitnej knižnice	
Veda a výskum na stránkach odborných periodík vydávaných UPJŠ	29
Rekonštrukčné práce v Lekárskej knižnici UK UPJŠ si vyžadujú obmedzenia	30
Z botanickej záhrady	
Exotické motýle v Botanickej záhrade UPJŠ oslavujú 10. jubileum	30
Informácie nielen do vrecka	
Kalendárium	31
Aby slovenčina neplakala: Odsek či odstavec, vyhlásenie či prehlásenie?	31

UNIVERSITAS Šafarikiana

Časopis Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ročník 44 | číslo 2 | 2017

Vydavateľ:

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Šrobárova 2
041 80 Košice

Redakčná rada:

Predseda: prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.

Šéfredaktorka: PhDr. Daniela Džuganová

Členovia: JUDr. Anna Romanová, PhD., PhDr. Marián Gladiš, PhD., prof. MUDr. Viliam Donič, CSc., PhDr. Svetlana Libová, PhDr. Miroslav Fečko, RNDr. Andrea Fridmanová, PhD., Mgr. Alena Buková, PhD., Mgr. Adriana Sabolová, Mgr. Mária Hrehová, PhD., RNDr. Jaroslava Oravcová, Mgr. Magdaléna Kramárová

Redakcia:

Šéfredaktorka: PhDr. Daniela Džuganová

Technický redaktor: Mgr. Vladimír Fabian

Jazyková redaktorka: Mgr. Magdaléna Kramárová

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu autorských materiálov a ich krátenie.

Za obsah článku zodpovedá autor. Vaše pripomienky, tipy a námety privítame na adrese casopis@upjs.sk, telefonický kontakt 055/234 1606.

Časopis vychádza štvrťročne, rozširovaný je zdarma.

Tlač: Equilibria, s. r. o., Košice
ISSN 1338-1377 (tlačená verzia)
ISSN 1339-1704 (on-line verzia)

Evidenčné číslo EV 3996/10

IČO: 00397768

Zadané do tlače: 15. 5. 2017

EDITORIÁL

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH MÁ 10 ROKOV

Prvá slávnostná Vedecká rada FF UPJŠ a naše prvé divadelné predstavenie v Štátnom divadle Košice *Zločin a trest* 23. marca 2017! Pohľad na fakultu v historickom kontexte, ale aj na jej krátku desaťročnú históriu a potenciál jej napredovania v kontexte autentických spomienok tých, ktorí stáli pri vzniku fakulty. Prvé odovzdanie pamätných medailí FF UPJŠ.

Chceli sme... a dokázali sme veľa!

Chceli sme a prostredníctvom „čirej sklenej gule“ sme to symbolicky pripomenuli, histórii uchovali naše poslanstvo... Sme tu, sme tu radi, sme si vedomí našej ceny, naše odbory robia náš svet čirým... Pomáhať a rozumieť svetu, životu, človeku, sebe samému sa oplatí, bez toho nemožno predvídať, plánovať, napredovať, ani nájsť pohodu, šťastie, prinášať hodnoty a zveľaďovať „nehmotné a hmotné statky“ a rozvíjať aj transfer technológií.

Počúvam názory kolegov z fakulty, univerzity a iných univerzít. Čo rezonuje a s čím sa stotožňujem?

Z prostredia fakulty ma oslovuje nepretržitá starostlivosť o kvalitu ponúkaných študijných programov domácim a zahraničným študentom, účelné a efektívne „oslovovanie“ stredoškôľakov, otváranie „brán“ fakulty školákovi a školám prostredníctvom olympiád, partnerstiev so školami založených na vedeckovýskumnej spolupráci a spolupráci v oblasti vzdelávania, starostlivosť o našich študentov, ich zdravie, pohodu, perspektívu a zamestnanosť prostredníctvom poradenských služieb, kontaktov s praxou a odborníkmi významných inštitúcií a organizácií odbornej praxe, personálno-poradenských agentúr a podobne. Taktiež kvalita vedeckovýskumnej činnosti, domáce a medzinárodné projekty, grantová podpora, kvalita publikačných výstupov, medzinárodná spolupráca, podpora interdisciplinárneho skúmania, vyzdvihujem aj desiatky tlačových správ a príspevkov, stovky mediálnych výstupov zo života fakulty a tiež podporu umeleckej činnosti učiteľov a študentov fakulty.

Na pôde celej univerzity si vážim vzájomnú podporu a ústretovosť fakúlt, vedenia univerzity, reflektovanie a ocenenie výkonov fakulty a vnímavosť univerzity voči kritériám, hlavne rozpočtovým, keďže máť katedry, kde sa počet riešených vedeckovýskumných projektov rovná počtu vysokoškolských učiteľov je dlhodobou neudržateľnosťou!

Zvlášť vyzdvihujem postoje iných univerzít, v ktorých zaznieva pochvala na nádherné priestory hodné poslania a „noblesy“ odborov štúdia filozofickej fakulty, na dobrú atmosféru a vzťahy, kvôli ktorým k nám chodia radi, ale zvlášť si cením hodnotenia týkajúce sa kvality nášho štúdia a študentov, čím si zároveň uvedomujem, že nebude ľahké udržať „nastavenú úroveň“.

„Číra sklená guľa!“ Áno, svetu, ľuďom sa oplatí rozumieť! Naše odbory štúdia a skúmania prispievajú k porozumeniu spoločenských, historických, politologických, filozofických, psychologických, etických, edukačných súvislostí nášho života, prispievajú a prístupujú komunikáciu, spoluprácu, pomoc, rozvoj vo svete bez hraníc či vo svete bez umelo vytváraných hraníc...

„Číra sklená guľa!“ Je symbolom aj „čírosti“ vzťahov. Kde inde než na filozofickej fakulte by mala existovať schopnosť v situáciách úspechov aj neúspechov, možnosti aj prekážok komunikovať konštruktívne a kultivovane. Rešpektovať „pravidlá hry“, byť zapálení, flexibilní, tvoriví, otvorení novým výzvam, rešpektujúci. Mám šťastie pracovať, spolupracovať s ľuďmi, ktorých každý deň je dôkazom ich odborných a ľudských kvalít. Radosť z práce, radosť zo spoločnej práce, vízie, vysoké aspirácie, to je „vzácná vec.“ To je potrebné „žiť“, o to je potrebné starať sa...

prof. PhDr. Olga Orosová, CSc.
dekanka Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach

prorektorom pre rozvoj vzťahov s verejnosťou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.

Prof. Ján Gbúr od ukončenia vysokoškolského štúdia na prešovskej Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v roku 1977 pôsobil ako asistent na katedre slovenského jazyka a literatúry. V roku 1986 obhájil dizertačnú prácu na tému *Pavol Országh Hviezdoslav a česká poézia*, v roku 1995 sa habilitoval v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry. Napokon, v roku 2003 získal titul univerzitný profesor v odbore literárna veda.

V rokoch 1993 – 2006 pôsobil ako vedúci Inštitútu estetiky, vied o umení a kulturologie na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

Výraznou mierou sa zaslúžil o to, že integrálnou súčasťou UPJŠ v Košiciach sa v roku 2007 znova stala filozofická fakulta (FF). Ako jej prvý dekan má veľký podiel na tom, že FF UPJŠ je od svojho vzniku významnou výchovno-vzdelávacou, vedeckou a kultúrnou inštitúciou, obsadzujúcou popredné priečky v celoštátnom hodnotení fakúlt, ako aj na postupnom dobudovaní a modernizácii jej infraštruktúry.

Podieľal sa na organizácii významných kultúrnych a vedeckých podujatí na území Košického samosprávneho kraja, ktoré boli zamerané najmä na literárnu tvorbu vysokoškolákov.

Prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. patrí medzi popredných slovenských literárnych vedcov a literárnych historikov. Vo svojej vedeckovýskumnej činnosti sa systematicky venuje obdobiu realizmu v slovenskej literatúre, patrí k popredným odborníkom v tejto oblasti.

V súčasnosti vykonáva funkciu prorektora pre rozvoj vzťahov s verejnosťou UPJŠ v Košiciach a pôsobí na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ v Košiciach.

- ***Pán prorektor, 1. januára 2007 začala písať svoju históriu Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach, ktorej ste boli prvým dekanom. Ako si spomínate na jej začiatky?***

Pred Vianocami v roku 2006 ma telefonicky oslovil vtedajší prorektor UPJŠ doc. MUDr. Ján Sabo, CSc. a požiadal ma o stretnutie. Na ňom mi oznámil, že profesor Leško sa vzdal iniciatívy stať sa štatutárom novej fakulty. Súčasne mu dal návrh, ktorý bol aj návrhom vtedajšieho rektora UPJŠ profesora Babčáka, či by som túto funkciu nechcel vykonávať ja. Keďže išlo o čas, pán prorektor mi dal dve hodiny na rozmyslenie. Napokon som túto ponuku prijal, pretože som mal predstavu o riadení fakulty a o smerovaní jej vzdelávania i o výskumných prioritách. V prvých mesiacoch jej činnosti sa musela pripraviť základná legislatíva: štatút fakulty, študijný a volebný poriadok, rokovací poriadok Vedeckej rady UPJŠ, rokovací poriadok Akademického senátu UPJŠ, zásady voľieb do Akademického senátu UPJŠ, volebné pravidlá dekana fakulty, organizačnú štruktúru fakulty a i. Nedá mi, aby som nepripomenul pocit nadšenia, entuziazmu a hrdosti tých, ktorí tvorili spomínané legislatívne texty fakulty, ktorí sa vedeli povzniesť nad vtedajšie nedostatky študijných priestorov a pracovných podmienok, pričom v kontakte so študentmi sa prezentovali nielen svojimi príťažlivými ľudskými vlastnosťami, ale aj prvotriednymi vysokoškolskými prednáškami. Skúsenosť z prvých týždňov a mesiacov na novej fakulte ma posilnila v presvedčení, že študentov k škole priťahujú predovšetkým osobnosti s odborným a mravným kreditom, fachmani vo svojom odbore, ich intelektuálno-kreatívne danosti a až potom všetko ostatné, to, čo k dobrému štandardu vzdelávania v dnešnej dobe patrí. Teší ma, že sme v tom čase získali vynikajúcich pedagógov, ktorí do dnešných dní formujú novú generáciu, ktorá vie, čo je to kvalitné vzdelávanie, seriózny vedecký výskum, čo sú to medzinárodné kontakty a grantové projekty. Nedá mi, aby som nespomenul starosti so sídlom fakulty. Najprv sme boli v priestoroch Fakulty verejnej správy UPJŠ. Vedel som, že tam zostať nemôžeme, preto sme spolu so spomínaným doc. Sabom hľadali vhodnejšie priestory. Podarilo sa nám presvedčiť vtedajších košických mestských poslancov, aby nám uvoľnili jednu zo štyroch „vyraďených“ mestských základných škôl. Voľba „padla“ na budovu ZŠ na Petzvalovej ulici, o čom si

myslím, že to bolo dobré riešenie. Priestory sme začali postupne upravovať tak, aby sme stihli začiatok nového akademického roka. S malým meškaním sa to napokon podarilo.

- ***Ako vnímate, s odstupom času, rozhodnutie vtedajšieho vedenia univerzity obnoviť humanitné a spoločenskovedné vzdelávanie na UPJŠ v Košiciach?***

Podmienky na vznik fakulty humanitného charakteru v Košiciach boli už pred rokom 2007. Košice ako druhé najväčšie mesto na Slovensku malo široké kultúrne zázemie. Boli tu pobočky Slovenskej televízie, Slovenského rozhlasu, bola tu filharmónia, múzeá, knižnice, Spoločenskovedný ústav SAV a boli tu výrazné osobnosti z oblasti humanitného a spoločenského života. Na druhej strane, čo bol trochu paradox, sa v Košiciach rozvíjali len vysokoškolské odbory technického, prírodovedného a lekárskeho zamerania. Vznikla tu teda prirodzená potreba humanitného kolektívu k týmto odborom. Myslím si, že bolo len otázkou času, kedy takáto zmena v košickom akademickom prostredí nastane. Našťastie sa tak stalo na UPJŠ vďaka vtedajšiemu vedeniu, na čele s rektorom profesorom Babčákom. Členovia vedenia univerzity pochopili, že nastal čas iniciovať vznik filozofickej fakulty.

- ***Aký je to pocit rozhodnúť sa a stať sa prvým dekanom novej fakulty? Predsa len, funkcia prvého dekana bola maximálne dôležitá a rozhodujúca.***

Priznám sa, že to ešte neviem posúdiť. Možno potrebujem ešte trochu viac času, aby som si uvedomil vážnosť celého tohto akademického podujatia, ktoré sa začalo v januári 2007. Viem však, že som od samého začiatku vzniku fakulty pociťoval veľkú zodpovednosť za celú akademickú obec, ale aj za tvorbu kultúry akademického prostredia a za výsledky novej fakulty, na ktorú bola v tom čase uprená pozornosť nielen ostatných fakúlt UPJŠ, ale aj z radov konkurenčných humanitných a spoločenských fakúlt na Slovensku.

- ***Potenciál fakulty sa za prvých 10 rokov jej existencie stabilizoval, o čom svedčia výsledky vo vzdelávaní, vedeckovýskumnej činnosti a v zahraničných vzťahoch.***

Je však fakulta pyšná aj na budovy a vybavenie, ktoré, vďaka ústretovosti súčasného i minulého vedenia univerzity, dostala do vienka?

Verím, že áno. V dnešnom konkurenčnom akademickom prostredí by sme s priestormi, aké sme mali na Petzvalovej ulici, už neobstáli. Študentov by sme do nich nedostali. Fakulta sa narodila do modernej počítačovej doby, do nových technológií vzdelávania, preto je celkom prirodzené, že pripravila pre študentov nové, kvalitné výučbové priestory, ktoré sú vybavené najmodernejšou počítačovou technikou a didaktickými pomôckami na súčasnej technologickej úrovni. K týmto priestorom sme sa dostali vďaka rozhodnutiu bývalého vedenia UPJŠ. V tejto súvislosti by som chcel vyzdvihnúť úlohu vtedajšieho rektora UPJŠ profesora Ladislava Mirossaya, ktorý nasmeroval veľkú časť financií zo štruktúrnych fondov do úpravy terajšieho areálu filozofickej fakulty, ale aj do technického a technologického vybavenia budov. Verím, že po dokončení ostatných budov sa areál stane miestom, ktoré budú vyhľadávať a využívať nielen učители a študenti FF UPJŠ, ale celá univerzita.

S príchodom filozofickej fakulty zavial na univerzite kultúrny a umelecký duch. Z mnohých, náhodne, spomeniem autorskú súťaž v literárnej a žurnalistickej tvorbe Ars Šafarikiana, študentský film Hlas ľudu, súťaž Literárne Košice Jána Štiavnického, filmový projekt Vraždy v literatúre, premiéru divadelnej hry v podaní študentského divadla pri Katedre germanistiky FF KA:SCHAU, filmovú tvorbu Jána Sabola, početné rozhlasové vystúpenia.

Áno, je to tak. Filozofická fakulta je predurčená na to, aby na UPJŠ priniesla rozličné aktivity umeleckého, humanitného a spoločenského poslania. Ako dekanovi tejto inštitúcie mi veľmi záležalo na tom, aby fakulta reagovala na kultúrno-umelecké a civilizačné výzvy doby, aby otvárala diskusný priestor pre aktuálne témy nášho verejného a akademického života, aby bola aktívna pri tvorbe legislatívnych noriem podporujúcich spoločenskú prestíž fakúlt spoločenského a humanitného zamerania, aby citlivo a spravodlivo posudzovala študijné problémy, priania a ponosy študentov, aby vytvárala pracovné možnosti pre uplatnenie najtalentovanejších absolventov a aby sa zapájala do nadnárodných grantových výziev a hľadala výhodné partnerstvá v zahraničnom akademickom priestore. Slovom, aby bola náročná smerom dovnútra svojej komunity a otvorená smerom do vonkajšieho akademického prostredia. Mnohé z uvedených výziev sa podarilo zrealizovať a majú sa k životu. Veľmi sa tomu teším. Zároveň si veľmi želám, aby Filozofická fakulta UPJŠ okrem kvality vedeckej a pedagogickej práce kultivovala aj v ďalších rokoch medzifakultnú komunikáciu, komunikáciu s vedením Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, s vedením mesta Košice, s jeho inštitúciami a so širokým kultúrnym prostredím na Slovensku i za jeho hranicami. Veľa bude záležať od toho, kto bude stáť na jej čele. Som presvedčený o tom, že vysoká škola, ktorá chce mať dlhý a kvalitný akademický život, musí mať šťastie aj na dobré vedenia. Prajem FF UPJŠ, aby mala takéto šťastie.

A osobná otázka na záver. Hovorí sa o Vás, že rozumiete Hviezdoslavovi, keďže ste uznávaný hviezdoslavológ. Rozumejú (nie len jeho) poézii aj dnešní mladí ľudia?

Pre plnohodnotné vertikálne čítanie, vnímanie a hodnotenie literatúry, akú tvoril Hviezdoslav, je neprijateľná technológia rýchleho zhodnocovania estetických pomerov v jeho diele, ktoré prináša súčasná doba. V tom vidím jeden z dôsledkov malého záujmu mladých ľudí nielen o Hviezdoslava, ale aj o umeleckú, osobitne básnickú literatúru a kompetentné uvažovanie o nej. A pritom, svet básnického umenia je ako náš život. Plný tajomstiev, ľahkých, hravých i naliehavých tém, vážneho i plochého verbalizovania hraničných a trisťných situácií, falošných citových výlevov i bytostne prežívaných milostných drám, silných lyrických výpovedí a mlčanlivého precitovania bolesti. Je o nás, o našich vzopätiach i pádoch, o našich súkromných a verejných prejavoch. Slovom, je naším krivým zrkadlom, do ktorého by sme sa aspoň občas mali, pomaly a s rozvahou, pozrieť.

Ďakujem za rozhovor

„Som presvedčený o tom, že vysoká škola, ktorá chce mať dlhý a kvalitný akademický život, musí mať šťastie aj na dobré vedenia. Prajem FF UPJŠ, aby mala takéto šťastie.“

Pýtala sa:
PhDr. Daniela Džuganová
šéfredaktorka
Universitas Šafarikiana

PAMÄTNÁ MEDAILA UPJŠ V KOŠICIACH UDELENÁ PROFESORovi MICHALovi BESTERCIMU

Rektor UPJŠ v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., udelil Pamätnú medailu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Dr.h.c. prof. Ing. Michalovi Bestercimu, DrSc., pri príležitosti jeho životného jubilea za významný prínos k rozvoju výskumu *progresívnych materiálov a technológií* a za prínos k rozvoju vedeckej spolupráce medzi Ústavom materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied v Košiciach a UPJŠ v Košiciach.

Medailu odovzdal jubilantovi v Košiciach dňa 28. marca 2017 v rámci programu kolokvia *Progresívne materiály a technológie*, ktoré organizoval Ústav materiálového výskumu SAV v Košiciach pri príležitosti 80. narodenín Dr.h.c. prof. Ing. Michala Besterciho, DrSc., v priestoroch Slovenskej akadémie vied na Watsonovej ulici v Košiciach.

DISKUSNÉ FÓRUM PROFESOROV UPJŠ

Diskusné fórum profesorov našej univerzity sa uskutočnilo v piatok 21. apríla 2017 v priestoroch Historickvej auly Rektorátu UPJŠ. Úvodom stretnutia privítal rektor UPJŠ prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., záčneho hosťa doc. RNDr. Milana Ftáčnika, CSc., s ktorým uviedli hlavný bod programu – Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania *Učiace sa Slovensko*. Rektor UPJŠ zároveň oboznámil prítomných so stanoviskom vedenia univerzity k návrhu novelizácie zákona o VŠ i k návrhu zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania. V diskusii boli sumarizované postrehy prítomných osobností v členení podľa jednotlivých oblastí.

VEĽVYSLANEC FRANCÚZSKA NA PÔDE UPJŠ

Rektor UPJŠ v Košiciach prijal na pôde rektorátu dňa 29. 3. 2017 J. E. pána Christophe Léonzi, veľvyslanca Francúzskej republiky na Slovensku, ktorého sprevádzali pán David Mortreux, honorárny konzul Francúzska v Košiciach a pán François-Xavier Mortreuil, atašé pre univerzitnú a vedeckú spoluprácu. Na stretnutí s veľvyslancom boli prítomní aj doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., prorektorka pre zahraničné vzťahy a mobilitu UPJŠ, doc. Mgr. Renáta Panocová, PhD., prodekanka pre medzinárodné vzťahy Filozofickej fakulty UPJŠ, doc. RNDr. Vladimír Zeleňák, PhD., prodekan pre vzdelávanie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ a PhDr. Mária Paľová, PhD., zástupkyňa UPJŠ v Slovensko-francúzskom univerzitnom inštitúte. Vo vzájomnom rozhovore vyzdvihli doterajšie veľmi dobré vzájomné vzťahy a vyjadrili obojstranný záujem na ich posilňovaní, osobitne vo vzdelávacej oblasti.

REKTOR UPJŠ V KOŠICIACH PODPÍSAJ KOLEKTÍVNU ZMLUVU

Dňa 17. marca 2017 bola uzatvorená Kolektívna zmluva medzi Koordinačnou odborovou radou Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, zastúpenou Ing. Tatianou Bušovou, predsedníčkou Koordinačnej rady a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, zastúpenou prof. RNDr. Pavlom Sovákom, CSc., rektorom univerzity. Táto Kolektívna zmluva upravuje pracovné podmienky a podmienky zamestnávania, individuálne a kolektívne vzťahy medzi zamestnávateľom a jeho zamestnancami a práva a povinnosti zmluvných strán. Jej prílohy tvoria: *Zásady pre tvorbu a použitie sociálneho fondu* a *Zásady pre realizáciu doplnkového dôchodkového sporenia na rok 2017*. Táto zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpisu zmluvnými stranami a účinnosť dňom 1. 4. 2017.

REKTOR UPJŠ V KOŠICIACH UDELIL ČESTNÝ TITUL „PROFESOR EMERITUS“

V zmysle ustanovenia § 78 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe návrhu dekana Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach a po schválení vo Vedeckej rade UPJŠ v Košiciach dňa 10. marca 2017 udelil rektor UPJŠ v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., čestný titul „profesor emeritus“

- **prof. MUDr. Andrejovi Böörovi, CSc.**, za významné prínosy v oblasti vedy a vzdelávania.

V zmysle ustanovenia § 78 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe návrhu dekanky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach a po schválení vo Vedeckej rade UPJŠ v Košiciach dňa 10. marca 2017 udelil rektor UPJŠ v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., čestný titul „profesor emeritus“

- **Dr. h. c. prof. PhDr. Jánovi Sabolovi, DrSc.**, za významné prínosy v oblasti vedy a vzdelávania.

Pri tejto príležitosti prijal rektor univerzity obidve osobnosti, aby im osobne odovzdal dekréty o udelení čestného titulu a zaželal pedagogické, vedecké a osobné úspechy. Stretnutie sa uskutočnilo dňa 21. 3. 2017 za účasti prof. PhDr. Oľgy Orosovej, CSc., dekanky Filozofickej fakulty UPJŠ a prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD., dekana Lekárskej fakulty UPJŠ.

Mgr. Adriana Sabolová
Rektorát UPJŠ v Košiciach

ANONYMITA DOTAZNÍKOV V AIS2

Jedným zo základných práv študentov vysokých škôl je mať možnosť vyjadriť sa aspoň raz ročne formou anonymného dotazníka o kvalite výučby a o učiteľoch. Je to pritom anonymnosť dotazníka, ktorá študentovi zaručuje, že, aj v prípade vyjadrenia kritického názoru, nebude za svoj postoj žiadnym spôsobom postihovaný. Hoci dotazníky v AiS2 ponúkajú možnosť odpovede anonymizovať, nie je táto skutočnosť medzi študentmi dostatočne dôveryhodná. Uprednostňované sú radšej iné formy dotazníka, prípadne voľba neuplatniť svoje právo hodnotiť kvalitu výučby. Ako zástupca vývojového tímu AiS2 sa pokúsím objasniť princíp zapracovanej anonymizácie odpovedí s cieľom prispieť k zvýšeniu dôveryhodnosti AiS2 dotazníkov.

Pochybnosti voči anonymite dotazníkov v AiS2 a súvisiace obavy z možných postihov vychádzajú predovšetkým zo skutočnosti, že sa vyplňanie realizuje v autorizovanej zóne systému, kde sú dostupné viaceré osobné informácie

umožňujúce jednoznačnú identifikáciu študenta. Ak by sme si chceli predstaviť AiS2 dotazníky v papierovej forme, jednalo by sa napríklad o dotazníky s úvodnou sekciou obsahujúcou jedinečný identifikátor osoby. To je v rozpore so zaužívanou predstavou anonymného dotazníka vyžadujúceho len nejednoznačné osobné informácie.

Skúsme si na tomto mieste položiť otázku, či musí byť dotazník anonymný už počas procesu vyplňania? Ak sa nad tým zamyslíme, tak dôležité je len to, aby sa pri vyhodnocovaní nedalo pri jednotlivých odpovediach dopátrať k ich autorom. To je možné zabezpečiť anonymizáciou odpovedí po ukončení vyplňania dotazníka, ak bol nastavený ako anonymný. Nie pri všetkých dotazníkoch sa totiž vyžaduje anonymita a na to, aby riešenie implementované v AiS2 bolo dostatočne všeobecné, musí podporovať oba varianty.

Pre ozrejmienie procesu anonymizácie sa vráťme k porovnaniu s papierovým dotazníkom, ktorý by obsahoval úvodnú sekciu s identifikátorom osoby. Jeho anonymizácia by spočívala v rozstrihaní dotazníka na spomínanú úvodnú časť s osobným údajom a jednotlivé odpovede, ktoré už žiadnu informáciu o študentovi neobsahujú. Kúsok s identifikátorom osoby môžeme použiť pri vyhodnocovaní dotazníka z hľadiska respondentov a pri kontrole voči pokusom o opakované vyplnenie dotazníka. Ústrižky s odpoveďami vložíme do schránky k ostatným odpoveďiam už bez možnosti zistiť ich autorov. Kľúčovým momentom anonymizácie je pritom zabezpečenie jednoduchej oddeliteľnosti odpovedí od informácie o respondentovi. V elektronickom prostredí databázového informačného systému to napríklad znamená ich evidenciu v samostatných, avšak prepojených tabuľkách. Anonymizáciou sa väzba týchto tabuliek zmaže, čím sa nenávratne stratí informácia o tom, kto zaevidoval jednotlivé odpovede. Ostávajú len oddelené informácie o respondentoch a odpovediach. A práve to sa deje pri anonymizácii dotazníka v AiS2, o čom je študent informovaný dialógovým oknom, to má za následok, že následne si už ani on sám nemôže pozrieť svoje odpovede. Systém už totiž po anonymizácii nedokáže identifikovať, ktoré z odpovedí zaevidoval daný študent.

Oddelenie procesu vyplňania dotazníka od jeho vyhodnocovania aktom anonymizácie navyše prináša aj ďalšie výhody. V prvom rade to umožňuje systému kontrolovať, aby študent mohol vyplniť jeden dotazník maximálne raz a nedošlo tak k skresleniu odpovedí opakovaným vyplňaním dotazníka. Výhodou pre študenta je skutočnosť, že mu systém ponúka na hodnotenie len jeho predmety a jeho vyučujúcich, a zároveň nemôže hodnotiť výučbu, ktorú neabsolvoval. Ďalšou prednosťou je efektívne cielenie dotazníkov na požadované osoby. Použití pritom možno všetky základné atribúty štúdia a ich ľubovoľnú kombináciu. Pre špecifické prípady sa dokonca dajú respondenti vybrať aj individuálne. Dotazník sa následne ponúkne priamo v samostatnom paneli na študentskom zobrazení práve tým študentom, ktorí spĺňajú nadefinované podmienky. Nakoniec je to možnosť uložiť si rozpracovaný dotazník a dokončiť ho neskôr.

Dúfam, že fakty uvedené v tomto príspevku padnú v radoch čitateľov/študentov na úrodnú pôdu a presvedčia ich, že dotazníky v AiS2 sú nástrojom, ktorý môžu bez obáv využiť na uplatnenie svojho práva na hodnotenie kvality výučby a prispieť tak k zlepšeniu vzdelávacieho prostredia na našej univerzite.

RNDr. Radovan Engel, PhD.
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

DEŇ KARIÉRY NA UNIVERZITE PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

V utorok 25. apríla 2017 sa na pôde Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ v Košiciach) uskutočnil nultý ročník podujatia – *Deň kariéry 2017*, ktorý pre študentov univerzity pripravilo Univerzitné poradenské centrum UNIPOC.

Na veľtrhu pracovných príležitostí sa predstavili zástupcovia vybraných zamestnávateľov, ktorí študentom v promo stánkoch aj prostredníctvom zaujímavých ústnych prezentácií a workshopov prezentovali svoju spoločnosť, voľné pracovné pozície či stáže. Študenti mali možnosť nadviazať kontakty s potenciálnymi zamestnávateľmi a získať tak informácie o aktuálnych požiadavkách pracovného trhu. Zamestnávatelia naopak spoznali kvalitných študentov a budúcich absolventov UPJŠ v Košiciach.

O tom, že záujem o študentov UPJŠ v Košiciach bol naozaj veľký, svedčí aj počet zúčastnených zamestnávateľov, spolu sa podujatia zúčastnili zástupcovia z 23 spoločností. Medzi nimi boli tieto spoločnosti: ANTIK Telecom s.r.o., Astound Commerce s.r.o, AT & T Global Network Services Slovakia, Holcim Business Services s.r.o., LYNX - spoločnosť s ručením obmedzeným Košice, Ness KE, s.r.o. a T-Systems Slovakia s.r.o. O študentov psychológie a sociálnej práce sa zaujímali Facilitas, n.o. a Psychosociálne centrum Košice. Stáže v zahraničí sprostredkoval AIESEC Košice a Európske služby zamestnanosti prezentovala sieť EURES Slovensko. Prítomné boli aj personálne agentúry Adecco Slovakia, s.r.o., ManpowerGroup Slovensko s.r.o. a Personel Efekt, s.r.o. Nielen o študentov medicíny sa zaujímali Univerzitná nemocnica Louisa Pasteura, Nemocnica Košice-Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica, Nemocnica s poliklinikou, n.o. v Revúcej a siete nemocníc Svet zdravia a.s. (ProCare) a AGEL SK a.s. Záujem o študentov cudzích jazykov prejavili jazyková škola Empire Košice, s.r.o. a prekladateľská agentúra Tetras s.r.o. Nezabudlo sa ani na vedeckú prácu, diskusiu si pripravilo Centrum spoločenských a psychologických vied Slovenskej akadémie vied a organizácia SAIA, n.o. - Regionálne pracovisko Košice.

Mgr. Veronika Zibrinyiová, PhD.
Univerzitné poradenské centrum UPJŠ v Košiciach

VÝSTAVA PRIPOMENULA PRÍNOS OBJAVITEĽA STRESU JÁNA SELYEHO

Ján Selye, celým menom Hans Hugo Bruno Selye, (*20. 1. 1907, †16. 10. 1982), bol kanadský lekár, biológ, chemik a endokrinológ čiastočne maďarského a rakúskeho pôvodu, ktorého korene siahajú aj na Slovensko. V prvej polovici 20. storočia experimentálne potvrdil, že rôzne príčiny môžu mať rovnaké prejavy na ľudský organizmus: zväčšovanie nadobličiek, zmenšovanie lymfatických uzlín a vznik žalúdočných a duodeálnych vredov. Zvýšený tlak na jedinca spôsobujúci chorobné zmeny nazval STRESom, sám však hovoril, že stres „nevymyslel“ sám, lebo koncepcia stresu predstavuje jednu z najstarších medicínskych koncepcií vôbec – iba prenikol do jeho podstaty... Zoznámiť sa bližšie s dielom otca novodobého výskumu stresu mali možnosť aj študenti Lekárskej fakulty UPJŠ vďaka zaujímavej výstave, ktorú pripravil Generálny konzulát Maďarska v Košiciach v spolupráci so Spolkom lekárov v Košiciach, Regionálnou lekárskou komorou Košice a Lekárskou fakultou UPJŠ. Výstava bola otvorená 10. apríla 2017 a na slávnostnej vedeckej schôdzi odzneli tri prednášky súvisiace so stresom a Jánom Selyem.

Prvú prednášku mal historik MUDr. László Kiss, CSc., objaviteľ slovenských koreňov J. Selyeho. Ako uviedol, rodina Jána Selyeho, ktorého doma nazývali „Hansi“ mala rakúsko-maďarské korene, no jeho starý otec pôsobil v obci Pruska, dnešnom Pruskom v Trenčianskom okrese, takže jeho pôvod siaha aj na územie Slovenska. „Hansov starý otec, rovnako ako jeho otec a prastarý otec, boli lekári, preto sa očakávalo, že aj on bude pôsobiť v tejto oblasti. Ján Selye sa narodil vo Viedni, mladost' prežil v Komárne a medicínu vyštudoval v Prahe, pričom ešte ako medik asistoval otcovi pri drobných operáciách a popri tom v suteréne ich komárňanského bytu vedecky experimentoval.“ konštatoval MUDr. László Kiss.

Zaujímavá bola aj prednáška prof. MVDr. Františka Ništara, CSc., a MUDr. Petra Dombrovského o koncepcii stresu, ako ho videl Ján Selye a tiež prednáška nazvaná *Od stresu k metaflamácii (patofyziologická teória všetkého?)*, ktorú spracovali doc. MUDr.

Foto: Iveta Žihalová

Oliver Rácz, CSc., mim. prof.; doc. MUDr. Roman Beňačka, CSc., mim. prof., a MUDr. Norbert Lukán PhD. Ako zdôrazňuje mimoriadny profesor MUDr. Oliver Rácz, problematika stresu predstavuje kľúčovú kapitolu vo výučbe všeobecnej patologickej fyziológie a je dôležitá pre pochopenie vzniku mnohých ochorení. „Ján Selye vytvoril svoju teóriu v šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia a teraz dochádza k jej prehodnoteniu, nie však v negatívnom slova zmysle, ale naopak, stresovým reakciám sa začína pripisovať ešte hlbší význam,“ uviedol pracovník Ústavu patologickej fyziológie UPJŠ LF a predseda Spolku lekárov v Košiciach.

Podľa dekana prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD., ostane tento lekár a vedec navždy zapísaný ako autor teórie stresu, ktorý sprevádza ľudstvo odepamäti a trápi ľudí aj v modernej dobe. Jánovi Selyemu sa totiž podarilo nielen pochopiť podstatu stresu, ale aj opísať jeho pôsobenie na ľudský organizmus. Za predloženie hodnoverných dôkazov o existencii biologického stresu a objav adaptačného syndrómu bol nominovaný na udelenie Nobelovej ceny.

SIMULÁTORY ZJEDNODUŠUJÚ A ZATRAKTÍVŇUJÚ VÝUČBOVÝ PROCES NA ÚSTAVE OŠETROVATEĽSTVA

Výučbu na Ústave ošetrovateľstva Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach uľahčujú nové simulátory, modely a trenažéry, ktoré boli zakúpené z projektu *Inovácie pre vedomostnú spoločnosť (IRES, ITMS projektu: 26110230075)*. Tri simulačné laboratória zvyšujú efektívnosť výučby, skvalitňujú nácvik ošetrovateľských i obväzových techník a napomáhajú zlepšeniu komunikácie medzi študentom a učiteľom nielen pri výučbe bakalárskeho študijného programu ošetrovateľstvo, ale aj pri predmetoch vyučovaných v rámci študijných programov všeobecné lekárstvo, zubné lekárstvo, fyzioterapia a verejné zdravotníctvo.

„Vďaka tomuto projektu sme získali, okrem niekoľkých desiatok simulátorov na nácvik rôznych ošetrovateľských postupov, vyšetrovacích metód a odborných výkonov, aj dve nemocničné postele s príslušenstvom a dva mobilné zdvíhačky, ktoré pomohli zvýšiť nielen autentickosť klinického prostredia, ale tiež kvalitu výučby rôznych predmetov realizovaných na našom ústave. Oblube sa u študentov tešia aj interaktívne tabule, ktoré ich aktívne vtiahajú do procesu vzdelávania a prostredníctvom kvízov, testov, tajničiek a iných úloh pomáhajú spestriť vyučovanie.“ hovorí prednosta Ústavu ošetrovateľstva Lekárskej fakulty UPJŠ doc. PhDr. Lucia Dimunová, PhD., podľa ktorej študenti využívajú modely a simulátory v rámci predklinickej prípravy na praktických cvičeniach vedených pod odborným dohľadom vysokoškolských pedagógov. Tieto pomôcky slúžia na modelovanie vierohodných situácií, s ktorými sa budú neskôr vo svojej klinickej praxi zdravotnícki pracovníci stretávať, pričom autentickosť modelov im umožňuje spoznať ľudské telo a trénovať realizáciu rôznych výkonov a to dokonca v závislosti od veku pacienta, keďže majú k dispozícii nielen simulátory dospelého človeka, ale aj simulátory seniora, predškolského veku, dojčatá a novorodenca.

Študenti trénujú na modeloch ľudí rôzneho veku

„Na elementárnejších modeloch novorodenca môžu študenti trénovať základnú ošetrovateľskú starostlivosť o malé dieťa – ako ho správne uchopiť, kúpať, či prebaľovať. Na sofistikovanejších modeloch novorodenca a dojčatá môžu skúšať rôzne špecifické a náročnejšie postupy, pretože realizovať komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť o predčasne narodených či chorých novorodencov a dojčatá v klinických podmienkach nie je vždy možné. Modely umožňujú okrem nácviku základnej ošetrovateľskej starostlivosti aj tréning aplikácie liekov injekčnou technikou, nácvik zavedenia vnútropriedušnicovej (endotracheálnej) kanyly a intraoseálnej infúzie, teda infúzie zavedenej do dreňovej dutiny dlhých kostí alebo cievkovanie, klyzmu (vpravenie tekutiny konečníkom do hrubého čreva) a iné techniky. Na modeloch dospelého pacienta alebo seniora zas môžu študenti realizovať nácvik, popri základných ošetrovateľských postupoch ako sú polohovanie pacienta, hygienická starostlivosť, podávanie jedla a podobne, aj aplikáciu rôznych injekcií – podkožných,

vnútrožilových i vnútro svalových – a tiež ošetrovanie vývodov z priedušnice a hrubého čreva (tracheostómie a kolostómie), cievkovanie (katetrizáciu) močového mechúra muža i ženy či výplach hrubého čreva,“ vysvetľuje doc. PhDr. Lucia Dimunová, PhD., podľa ktorej sú všetky modely veľmi vierohodné. Modely seniorov dokonca približujú stav stareckej pokožky – simulujú väčší odpor kože, ktorá je u staršieho človeka menej hydratovaná.

Okrem modelov človeka sú pri výučbe k dispozícii i torzá, teda samostatné modely častí tela človeka s rôznymi funkciami. Napríklad model sedacieho svalu vyhodnotí, či sa vpichnetá ihla dostala do správnej hĺbky, teda či došlo k správnej podaniu účinnej látky, alebo či injekcia nespôsobila neželanú komplikáciu ako napichnutie cievy alebo nervu. Na torze ramena môžu študenti realisticky – s cirkulujúcou umelou krvou – precvičovať odber krvi alebo podanie vnútrožilovej injekcie a infúzie. Praktické sú aj modely na nácvik vyšetrenia a tiež samovyšetrenia prsníkov a trenažéry na vyšetrenie pošvy a konečníka. Naozaj jedinečný a u študentov veľmi obľúbený je model na počúvanie srdcových oziev a dychových fenoménov. Simulátor umožňuje počúvanie aj takých dychových fenoménov a srdcových oziev, s ktorými sa môžu v klinickej praxi stretnúť pomerne zriedkavo. Z iného projektu získal ústav model na resuscitáciu krvného obehu, ktorý je výnimočný tým, že zhodnotí, či študent postupoval správne a efektívne, teda či by oživovanie bolo úspešné.

Modely pomáhajú aj v postgraduálnom vzdelávaní

„Študenti sa vďaka vybaveniu našich simulačných laboratórií stávajú lepšie pripravení na rôzne klinické situácie, ktoré môžu u pacienta nastať a na ktoré by boli inak pripravení iba teoreticky,“ zdôrazňuje doc. PhDr. Lucia Dimunová, PhD., podľa ktorej vzdelávanie pomocou modelov prinieslo nielen zefektívnenie a zatriaktivnenie výučby pre študentov, ale aj uľahčenie ich prechodu do klinickej praxe.

Ako konštatuje prodekan pre špecializačné štúdium a nelekárske študijné programy na Lekárskej fakulte UPJŠ doc. MUDr. Jozef Firment, PhD., a prednosta I. kliniky anestéziológie a intenzívnej medicíny UPJŠ LF a UNLP, kde simulátory takisto používajú nielen pri výučbe študentov, ale aj pri postgraduálnom vzdelávaní lekárov „jednou z priorit skvalitnenia výučby je širšie využitie simulátorov aj na ďalších pracoviskách fakulty, v ideálnom prípade dokonca vybudovanie kvalitného samostatného simulátorového centra. Použitie kvalitných simulátorov a modelov predstavuje najmodernejšie trendy vo výučbe medicíny a umožňuje študentom získať také praktické návyky, ktoré nemôžu získať výučbou na pacientoch. Častokrát umožňujú modely aj simuláciu veľmi ojedinelých ochorení či situácií, s ktorými by sa inak študent medicíny mohol oboznámiť len teoreticky.“

RNDr. Jaroslava Oravcová
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

UPJŠ SÚČASŤOU EXPEDÍCIE S PRÍRODOVEDNÝM PROGRAMOM - ANTARKTÍDA 2017

Na prelome rokov 2016 a 2017 sa Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach spolupodieľala na príprave a realizácii medzinárodnej expedície do Antarktídy. Expedícia sa konala, pod záštitou Masarykovej univerzity (MU) v Brne, na polárnej stanici Johanna Gregora Mendela na ostrove Jamesa Rossa, ktorá je účelovým pracoviskom MU v Brne. UPJŠ zastupoval profesor Martin Bačkor z Katedry botaniky ÚBEV PF UPJŠ, ktorý sa venuje najmä štúdiu stresovej fyziológie rastlín. Medzi členmi expedície mala svojich dvoch zástupcov aj Karlova univerzita v Prahe a účastníkom expedície bol aj turecký botanik Mehmet Gökhan Halici z Erciyes Universitesi Kayseri v Turecku.

Stanica J. G. Mendela otvorila v antarktiskej letnej sezóne 2016/2017 prírodovedcom svoje dvere už jubilejný desiatykrát. Sedemnást členov expedície, vrátane dvoch technikov a lekára, sa ešte pred Silvestrom 2016 presunulo do argentínskeho mesta Río Gallegos v južnej Patagónii. Štyria členovia expedície, z dôvodu nedostatku miesta na palube vojenského lietadla Hercules C-130, cestovali na polámu stanicu čilským vojenským lodoborcem Almirante Óscar Viel. Táto cesta je zdľhavejšia, ale začiatkom roku 2017 sa ukázala ako schodnejšia, keďže hlavná časť expedície sa proti pôvodným predpokladom zdržala v Río Gallegos podstatne dlhšie než plánovala, najmä z dôvodu málo pohyblivej tlakovej níže nad Weddellovým morom počas viac než desiatich januárových dní. Zatiaľ čo títo kolegovia sprevádzkovali stanicu, ktorá je väčšinu roka uzavretá, na pohodlné bývanie, my, zvyšná časť expedície, sme trávili čas písaním článkov, organizovaním harmonogramu odberu vzoriek v teréne a nákupom nevyhnutných potravín a materiálu. Takže z predpokladaného týždňa, ktorý sme plánovali na cestu do Antarktídy sa stali tri. Napriek netrpezlivosti, najmä nás, ktorí sme na Antarktídu cestovali prvýkrát, sa s touto skutočnosťou nedalo naozaj urobiť nič. Po pristáti na argentínskej polárnej stanici Marambio na ostrove Seymour už cestovanie išlo hladko. Približne po desiatich minútach sme už sedeli vo vrtuľníku a leteli na domovskú základňu, ktorá je vzdialená od ostrova Seymour len približne 70 km.

Čas, ktorý sme stratili čakáním na prepravu sme získali späť vďaka veľmi priaznivému počasiu, ktoré sa udržalo, s krátkymi nepriaznivými obdobiami s teplotou pod $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ a nárastom rýchlosti vetra nad 15 m/s , prakticky počas celého januára a februára, teda antarktického leta. Pre predstavu, pôdorys stanice je približne $26,5 \times 11,5$ metra. Nechce sa ani uveriť, že do tohto obmedzeného priestoru sa zmestí 11 miestností na ubytovanie členov expedície, sklad potravín, spoločenská miestnosť, toalety, sprchy, miestnosť na sušenie a uskladnenie oblečenia a dve laboratóriá. Okrem hlavnej budovy sú pri stanici umiestnené „kontajnery“, ktoré slúžia ako spaľovňa odpadu, sklad potravín, garáže „štvorkoliek“ a malých gumených motorových plavidiel, prípadne ako náhradné ubytovanie

pre členov expedície v prípade požiaru stanice.

V rámci vedeckého programu expedície sme realizovali výskum v oblasti ekofyziológie rastlín, botaniky, mikrobiológie, klimatológie, glaciológie, geomorfológie, hydroológie a geológie.

UPJŠ sa na tohtoročnej expedícii podieľala na ekofyziologických výskumoch chladnomilnej vegetácie na dlhodobých experimentálnych plochách, najmä zbere údajov o mikroklimáte a fyziologickej aktivite machorastov a lišajníkov. Na týchto miestach sme tiež sledovali biodiverzitu ďalších rastlín, napr. rias a siníc. Vo vybraných lokalitách s rozdielnymi vlastnosťami prostredia sme odobrali vzorky dominantných druhov lišajníkov, ktoré poslúžia na testovanie produkcie ich sekundárnych metabolitov. V laboratórnych podmienkach budeme následne testovať biologické a ekologické funkcie týchto zlúčenín, najmä s ohľadom na ochranu buniek pred UV žiarením, chladom, vysychaním a ich prípadné využitie vo farmaceutickom výskume.

Za expedičný tím
prof. RNDr. Martin Bačkor, DrSc.
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

prof. RNDr. Martin Bačkor, DrSc.

Vyštudoval všeobecnú biológiu na Univerzite Komenského v Bratislave. Docentúru získal v odbore fyziológia rastlín na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde momentálne stále pôsobí ako profesor fyziológie rastlín a garant pre magisterské a doktorandské štúdium. Je tiež vedúci Katedry botaniky na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ a predseda akademického senátu tejto fakulty.

Vo výskume sa zameriava najmä na stresovú fyziológiu rastlín a lichenológiu, teda náuku o lišajníkoch. Publikoval viac ako 100 pôvodných vedeckých prác na štyroch kontinentoch. Koncom roka 2016 sa stal súčasťou česko-slovenskej expedície Masarykovej univerzity v Antarktíde, kde strávil približne dva mesiace štúdiom biológie a ekológie nižších rastlín, najmä ich odolnosti voči nepriaznivým klimatickým podmienkam prostredia.

INTERDISCIPLINÁRNY VÝSKUM STRATENÉHO SVETA: VÝPRAVA DO PRAVEKÉHO ORIENTU

Svet okolo nás postupne stráca krásu tajomstiev, ktorými je pretkaná história civilizácie. Naše evolučné korene však siahajú oveľa hlbšie. Z tohto pohľadu vznik a premeny sveta, v ktorom sa formovali predkovia našich predkov, zostávajú rovnako tajomné a málo poznané.

Poznanie prehistorických udalostí nie je výsadou jedinej vednej disciplíny. Globálne i lokálne zmeny ekosystémov, na ktoré sa život musel neustále adaptovať, sú intelektuálne uchopiteľné za predpokladu, keď opustíte opotrebovaný systém kategorizácie vedy a obmedzovania náplne jej disciplín. Tento nový spôsob vnímania zložitosti vzťahov živej a neživej prírody, pravdepodobne prvý svojho druhu na Slovensku, sme začali rozvíjať v Centre interdisciplinárnych bioviéd (CIB) na Prírodovedeckej fakulte (PF) Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

V rámci centra, do ktorého som pred pár mesiacmi nastúpil, sa pokúšam vytvoriť podmienky pre výskum, ktorý profituje z bezbarierovej interdisciplinarnej kombinujúcej v sebe využitie a vývoj inovatívnych technologických aplikácií a myšlienkových prístupov. A tak sa stretávajú za jedným pracovným stolom odborníci tých najmenej očakávaných kombinácií biológie a geológie, fyziky a paleontológie, sedimentológie a štatistiky, evolučnej biológie a materiálového inžinierstva, fyziológie a synchrotronovej mikrotomografie. Z tejto prirodzenej synergie sa rodia nové pohľady a spôsoby pomáhajúce pochopiť vzťahy medzi živým a zdánlivo neživým objektom.

Neoddeliteľnou súčasťou štúdia globálnych evolučných procesov je zber informácií na miestach, ktoré boli prehistorickou scénou významných udalostí života našej planéty. Tieto oblasti často pôsobia neprístupným dojmom a ich výskum vyžaduje náročnú logistiku expedičnej akcie. I v tejto aktivite patrí naša fakulta v novodobej slovenskej histórii k priekopníkom. V marci 2017 som v spolupráci s prof. J. Janočkom z Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach organizoval historicky prvú paleontologickú expedíciu do Iránu, ktorou odštartoval dlhodobý výskumný program, verejnosti známy ako slovensko-iránske paleontologické expedície.

Prečo Irán? Odpoveďou je unikátny charakter geologickeho vzniku tejto krajiny. Rozpadom superkontinentu Pangea vznikli v druhohorách dve kontinentálne masy: Laurázia a Gondwana. Irán je tvorený z hornín oboch kontinentov. Avšak gondwanský fragment „priplával“ k Laurázii oveľa neskôr. Po milióny rokov bol (sú)ostrovňým laboratóriom, na ktorom si evolúcia písala vlastný

scenár. Chceme pochopiť, aké sú možnosti evolúcie života v takomto desiatky milióny rokov izolovanom suchozemskom ekosystéme a akým spôsobom sa tu život spamätával po zrážke Zeme s asteroidom na konci druhohôr.

Naša výprava uskutočnila základný prieskum piatich oblastí. Tú sa v ďalších rokoch bude realizovať podrobný výskum sériou rozsiahlejších expedícií. Okrem terénnej práce, sme počas pobytu v Iráne absolvovali stretnutie s veľvyslancom SR v Teheráne, pánom L. Golianom, so zastúpcami štyroch univerzít a Iránskej geologickej služby. Zúčastnili sme sa 11. sympózia Iránskej paleontologickej spoločnosti, ktoré som mal tu česť otvoriť plenárnou prednáškou. Osobné stretnutia odhalili spoločný záujem podporiť rodia sa projektový zámer a rokovať o ďalších formách vedecko-výskumnej a vzdelávacej spolupráce medzi košickými a iránskymi univerzitami v Zanjane a Isfaháne.

doc. RNDr. Martin Kundrát, Ph.D.
vedúci laboratória PaleoBioImaging
Archosaur Evo-Devo Research Group

doc. RNDr. Martin Kundrát, Ph. D.

Vedecký pracovník Centra interdisciplinárnych bioviéd PF UPJS; stal sa vedúcim pripravovanej, historicky prvej, slovenskej paleontologickej expedície v Iráne. Počas svojho pôsobenia v zahraničí organizoval expedície v Patagónii, na Sibíri, v Iráne a Číne. Docent Kundrát sa venuje štúdiu vývoja a evolúcií archosaurov. Do tejto skupiny diapsidných plazov patria dinosauři, vtáky, pterosauři, krokodíly a ich príbuzné formy.

Vo svojom vedeckom bádani sa zaoberá vznikom a adaptáciou znakov, ktoré zmenili plazy na vtáky. Išlo o jednu z najvýznamnejších udalostí v evolúcií stavovcov. Organizuje medzinárodné vedecké expedície vyhľadávajúce formy dinosaurov podobných vtákom. Patrí k priekopníkom vo využívaní metód počítačovej tomografie v paleobiológii. Je hosťujúcim spolupracovníkom Európskeho synchrotrónového centra v Grenobli, kde vyvíja nové metodiky neinvazívneho spôsobu štúdia fosílií.

Cieľom expedície v Iráne bolo preskúmať oblasti s usadeninami z obdobia druhohôr a treťohôr, obdobia pred a po veľkom vymieraní, kedy došlo k zrážke Zeme s kométou. Jednu z hlavných priorit je prieskum rozsiahlych uloženín z obdobia jury, kedy bol Irán súostrovím izolovaným od vtedajších superkontinentov severnej a južnej pologule. Poznatky z tejto expedície poslúžia pre prípravu ďalšej stratégie a logistického zabezpečenia rozsiahlejších expedičných výprav v nasledujúcich rokoch.

PRVÁ ZLATÁ PROMÓCIA ABSOLVENTOV MAGISTERSKÉHO ŠTÚDIA PF UPJŠ

„Zažívame neopakovateľnú udalosť, ktorá sa nezmazateľne zapíše do kroniky Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Ústrednú úlohu v tejto chvíli zohrávajú naši absolventi, ktorí sa po 50-tich rokoch znovu vrátili pred promočné kolégium svojej alma mater a opätovne prišli potvrdiť, že ich profesijný život a aj osobný život je nerozlučne spätý s prírodnými vedami, matematikou a informatikou a sú na to patrične hrdí. Pre fakultu je to tiež významný mílnik, ktorý vyjadruje, že fakulta obstála v skúškach času a prežila obdobie, ktoré sa už dá bilancovať nielen na základe plánov a dojmov, ale aj objektívnych kvantitatívnych a kvalitatívnych faktorov,“ týmito slovami privítal 26. apríla 2017 dekan fakulty doc. RNDr. Gabriel Semanišin, PhD., prvých absolventov magisterského štúdia PF UPJŠ, ktorí pred 50-imi rokmi v Historickej aule UPJŠ vyslovili slávnostné „Spondeo ac polliceor.“

Pred 50-imi rokmi zažívali chvíle, ktoré odvtedy zažívali a zažívajú mnohé ďalšie generácie absolventov Prírodovedeckej fakulty UPJŠ. Absolventom, ktorí sa zúčastnili prvej Zlatej promócie konanej v rámci Prírodovedeckých dní fakulty, dekan PF UPJŠ odovzdal diplom potvrdzujúci absolútorium v príslušnom, nimi absolvovanom, študijnom odbore.

PhDr. Svetlana Libová
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

SPOMIENKY NA VZNIK A BUDOVANIE KATEDRY ORGANICKEJ CHÉMIE PF UPJŠ V KOŠICIACH (2. časť)

ZAHRANIČNÝ POBYT ZA ŽELEZNOU OPONOU

V tejto časti spomienok chcel by som súčasnej generácii aspoň čiastočne priblížiť pocity, ktoré som prežíval a čomu všetkému som sa čudoval, keď som sa v období totality prvýkrát dostal za železnú oponu. Bol to študijno-prednáškový pobyt v rámci kultúrnej výmeny vo Veľkej Británii, ktorý som absolvoval namiesto dekana prof. Hajka, ktorý bol francúzštinár a neovládal anglický jazyk. Moja angličtina bola tiež ďaleko od dokonalosti, ale, keďže cesta bola naplánovaná od 20. 11. do 3. 12. 1967, mal som ešte päť mesiacov na prípravu prednášky a vylepšenie mojej angličtiny. Bol som typom, ktorý sa často bezhlavo vrhne do každej nepredvídanej, ale lákavej udalosti. „Alea iacta est“, povedal som si ako Gaius Julius Caesar a začal „bojovať“, za uskutočnenie tohto môjho rozhodnutia.

Prvé prípravy

Vypracovanie podrobného plánu zahraničnej cesty si vyžadovalo odborné zdôvodnenie a zámer návštevy, vymenovanie konkrétnych univerzít resp. výskumných inštitúcií, ktoré chcem navštíviť a tému mojej prednášky. Určil som tému a názov prednášky a naplánoval návštevu troch univerzít: v Londýne, Norwichi a Belfaste, ako aj Twyfordove výskumné laboratórium. Uvedené údaje aj so životopisom som zaslal na ministerstvo školstva, ktoré ich postúpilo na Velvyslanectvo Veľkej Británie v Prahe. Teraz mi už neostalo nič iné, len čakať.

Bolo mi jasné, že domáce drvenie slovíčok a textov na kvalite mojej angličtiny veľa nezmení. Preto som sa zúčastnil v priebehu nasledujúcich mesiacov dvoch intenzívnych jazykových kurzov organizovaných prestížnou jazykovou školou v Brne. Naučil som sa celkom slušne konverzovať hovorovou angličtinou, a tak som smelo vstúpil do ďalšieho boja o schválenie môjho študijného pobytu v Anglicku. V tých časoch som totiž na svoj pobyt musel mať súhlas od všetkých stupňov stranických výborov, od fakultného až po krajský, a záverom absolvovať „kádrový“ pohovor.

Koncom augusta mi oznámili z ministerstva, že sa mám prísť predstaviť na anglický konzulát do Prahy. Pred odchodom som si nacvičoval niektoré hovorové spoločenské frázy, ktoré použijem pri stretnutí. Dozvedel som sa, že u Angličanov slušnosť káže začať rozhovor o počasí. A tak nadišiel deň, keď som zaklopal na dvere kultúrneho attaché. Sedela tam elegantná dáma a ja som hneď spustil: „Good morning madam, is a nice weather, isn't it?“ Dáma sa na mňa usmiala a odpovedala mi: „Mluvte klidně slovensky, ja jsem tady sekretářka, pán attaché přijede za chvíli.“ Pán attaché za chvíľku skutočne prišiel a konverzácia, po bežných zdvorilostných frázach, prebiehala ďalej už bez počasia. Povedal, že sa kontaktoval s anglickými úradmi, ako aj pracoviskami, ktoré chcem navštíviť a získal od nich kladné vyjadrenia. Z ich strany boli schválené všetky moje plánované návštevy, okrem írskoho Belfastu, kde boli v tom čase politické nepokoje. Namiesto toho mi naplánovali prednášku na Univerzite Swansea vo Walese. Doma som sa vrhol na dopísanie prednášky a dal som si ju preložiť do angličtiny, ešte aj s nahratým prízvukom. Drel som ju opakovane dva týždne, kým som ju nevedel perfektne naspamäť. Takto vyzbrojený čakal som na deň „D.“

Odchod do Anglicka

V deň odchodu som mal obdržať osobne služobný pas a víza na Ministerstve zahraničia v Prahe, ktoré sídlilo na Malej strane

vo Vlašskej ulici. Sedeli sme tam viacerí a čakali na úradníka, ktorý mal doniesť pasy s vízami. Už bolo po desiatej hodine, keď sa dostavil príslušný úradník a začal čítať: „Pán AX, zamítnuto, pán AY, zamítnuto, pán Kristian (zastavil som dych), schváleno.“ To bol moment, kedy nastal koniec mojich útrap a vedel som, že môžem nasadnúť do lietadla a tešiť sa na svoj prvý veľký vedecký zážitok. Na letisko som došiel v poslednej chvíli a úplne vyčerpaný a spotený som nasadol do lietadla. Na londýnskom letisku, kde boli dva východy, jeden pre domácich (English), druhý pre zahraničných (Oversees) cestujúcich, ma čakala pani s tabuľkou Dr. Kristian. Zvítali sme sa, nasadli do auta a viezli sa do hotela. V pozadí žiarili svetlá Londýna a ja som bol napätý, aké prekvapenia ma tam čakajú.

Ubytovali ma v Hyde Park Court hoteli v centre Londýna. Pri rozlúčke mi moja sprievodkyňa povedala, že má za úlohu starať sa o mňa počas celého môjho pobytu. Meno som si nezapamätal, volal som ju „moja gajdka.“ Totálne vynervovaný z celého dňa som si konečne ľahol a zaspal som. Nad ránom sa tíško otvorili dvere mojej izby a ja som si v polospánku myslel, že ma prišli okradnúť. Ale bola to len chyžná, ktorá mi doniesla do postele čaj a ranné noviny s tým, či mi má pripraviť aj kúpeľ. V jedálni som si samozrejme vybral raňajky „english,“ ktoré boli oveľa pestrejšie ako „continental.“ Dobre najedený som si hneď kúpil aj fľašu koly, ktorá doma bola považovaná za drogu kapitalistickej spoločnosti. Logol som si raz, nič, dvakrát, nič, napriek tomu, že som vypil celú fľašu, nebol som vôbec „hi.“ Moja „gajdka“ ma hneď po raňajkách odviezla na zahraničné oddelenie MŠ, kde som obdržal podrobný „Schedule“ na celý môj pobyt a dostal hotovosť na drobné výdavky.

Návšteva univerzít a prednášky

Prednášku s názvom *Relationships between the Structure and Physico-Chemical Properties of Synthetic Isothiocyanates* som prvýkrát predniesol v Twyford Laboratories v Londýne. Tento ústav tvorí komplex budov, v ktorých sú umiestnené laboratória rôzneho vedeckého zamerania a sú finančne veľmi dobre zabezpečené. O prednášku bol veľký záujem, nakoľko v ich laboratóriách boli pripravené viaceré aromatické izotiokyanáty použité v parfumérii. Túto prednášku som predniesol aj na University of Swansea vo Walesi. Jej krásny kampus sa nachádzal v tesnej blízkosti severného pobrežia Atlantického oceánu. Prednášku si vypočuli so záujmom a pri obede a večeri sa diskutovalo nielen o vede, ale aj o Československu. Bol som pre nich exotickým hosťom. Ubytovali ma v luxusnom hoteli Dragon. V noci som nevedel dobre spať, lebo ma zobúdza vlny Atlantiku, ktoré narážali na pobrežné bralá.

Najzaujímavejší zážitok som mal z návštevy University of East Anglia v Norwichi. V tom čase bol dekanom School of Chemical Sciences prof. Alan Katritzky. Profesor pochádzal z Poľska, čo prejavil svojimi sympatiami k mojej osobe, prichádzajúcej zo susedného Slovenska. Po prednáške som s ním poobedoval v profesorskom klube a odtiaľ ma odviezol na stanicu. Prof. Katritzky v Norwichi dlho neostal. Odišiel do USA, kde pôsobil na známej University of Florida ako riaditeľ Inštitútu heterocyklických zlúčenín. Veľmi ma potešilo, keď som po niekoľkých rokoch od neho dostal ponuku na vyslanie jedného z mojich mladých kolegov na študijný pobyt na jeho pracovisko.

Poslednú prednášku som mal na Barking Regional College of Technology v Dagenhame, patriacej do grófstva Essex. Po prednáške a krátkej diskusii som odišiel metrom späť na moju základňu do hotela Park Court.

Okrem miest, kde som prednášal, navštívil som v rámci plánovaného programu aj Univerzitu v Birminghame a o niekoľko dní neskôr aj Univerzitu v Manchestri. Tu som sa stretol s jednotlivými profesormi, s ktorými som diskutoval o problémoch výskumu a pedagogike na ich fakulte. Na obede

v profesorskom klube som bol predstavený aj dekanovi. Keď si predstavíte, že som celé hodiny nielen počúval, ale aj rozprával anglicky, večer som sa vracal do hotela úplne vyčerpaný.

Ministerstvo sa postaralo aj o môj bohatý kultúrny program, zahrňujúci návštevu divadla, koncertu a univerzitného kampusu v Cambridge. Mojm najväčším zážitkom bola účasť na koncerte Igora Oistracha v Royal Festival Hall. Sprevádzal ma manželský pár z ministerstva. Po príchode ma ohromil už samotný vysvietený objekt s krásnou polohou pri Temži. Veľkolepá budova, interiér, akustika, ako aj samotný koncert bol pre mňa nezabudnuteľným zážitkom.

Návšteva Paríža

Počas celého pobytu v Anglicku som si uvedomoval fakt, že takú šancu vidieť moje vysnívané mesto Paríž ako teraz, už asi nikdy nebudem mať. Nemyslel som si, že by som mohol v tom čase ešte raz samostatne vycestovať na západ.

A tak som začal konať. V prvom rade som sa musel postarať o získanie tranzitných víz. Zašiel som na aerolínie a predal svoju letenku. Potom som v búde „nacvakal“ niekoľko fotiek a obišiel som príslušné ambasády, kde som vyplnil tlačivá o udelenie víz. Tieto som dostal bez problémov. Nastúpil som na medzinárodný rýchlik Gold Arrow do Paríža. V prístave Dover som prestúpil na loď do Calais a večer som došiel do Paríža na stanicu Gard de Nord. Cesta cez La Manche bola dosť nepríjemná. More je tam v decembri búrlivé, čo sa prejavilo aj na niektorých cestujúcich, častejšie sa prehýbajúcich cez zábradlie. Osobne som na tieto veci imúnny, a tak som mal z plavby zábavu.

Až keď som vystúpil z vlaku, uvedomil som si, že malý francúzsky slovníček, ktorý som si kúpil v Anglicku, mi pri mojej nulovej znalosti francúzštiny veľa nepomôže. Napriek tomu som prešiel k činom. V prvom rade som si šiel vymeniť libry za franky. Vyšiel som pred stanicu a spýtal sa prvého policajta: „Pardon monsieur, hotel bon marché“ (bon marché –lacný). Odpoveď policajta: „Voilà, Rue de Saint Denis, hotel Champagne.“ Hotel som našiel a po ubytovaní totálne vyčerpaný som okamžite zaspal.

Nasledovné dva dni som sa venoval pamätihodnostiam mesta. V prvom rade som sa chcel dostať na Champs Elysées, najväčší a najznámejší bulvár na svete. Na stanici Etoile pri Víťaznom oblúku, kde bulvár začína, som uvidel nápisy „Entré“ a „Sortie.“ Nebolo mi hneď jasné, čo tam sortirujú, ale náhle sa otvorili dvere a vychádzali z nich cestujúci, tak som zistil, že je to východ. Bol pred Vianocami a bulvár bol prekrásne vyzdobený množstvom svetiel a lampiónov. Pustil som sa od Víťazného oblúka smerom na Námestie svornosti. Po oboch stranách bolo množstvo krčmičiek a tak som vošiel do jednej z nich niečo si zajesť. Tam som prvýkrát spoznal bagetu. Nebolo to dievča, ale výborný, u nás neznámy rožok. Zistil som, že najlacnejšie raňajky za 10 frankov boli: bagetta s plátkom šunky a dve deci červeného bužolé.

Počas môjho pobytu v Paríži som navštívil aj Notre Dame, Louvre, Basilique de Sacré-Cœur, Eifelovu vežu a Monmartre. Na jeho slávnych schodoch aj teraz, v decembri, sedeli maliari a maľovali svoje diela, dúfajúc, že raz budú slávni a bohatí umelci.

Obrovským prínosom tejto mojej zahraničnej cesty bola skutočnosť, že už pri začiatkoch budovania katedry som mal možnosť poznať spôsob výuky a výskumu na najprestížnejších svetových univerzitách. Keď som po príchode do Košíc porovnal tieto fenomény so stavom na našej katedre, uvedomil som si, koľko námahy budeme musieť vynaložiť, aby sme v budúcnosti vedeli dôstojne reprezentovať výsledky našej práce aj na medzinárodnom fóre.

prof. Ing. Pavol Kristián, DrSc.
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

SLÁVNOSTNÉ ZASADNUTIE VEDECKEJ RADY FILOZOFICKEJ FAKULTY UPJŠ V KOŠICIACH PRI PRÍLEŽITOSTI PRVÉHO DECÉNIA FAKULTY

Dekanka FF UPJŠ prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc., udelila pamätné medaily osobnostiam, ktoré sa najviac zaslúžili o vznik fakulty

Jubilujúca Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach si pripomenula 10. výročie existencie na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Filozofickej fakulty UPJŠ, ktoré sa uskutočnilo vo štvrtok 23. marca 2017 v Historickvej aule Rektorátu UPJŠ v Košiciach.

„Desať rokov spolu tvoríme príbeh znovuzaloženej Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,“ prihovorela sa slávnostnému zhromaždeniu dekanka fakulty prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc. Dodala, že predpokladom založenia a rozvoja novej fakulty na pôde druhej najstaršej klasickej univerzity na Slovensku bola odborná úroveň garantov študijných programov, učiteľov fakulty, kvalita vedeckovýskumnej činnosti v domácom a medzinárodnom kontexte.

„Podpora a priazeň, ktoré založenie fakulty a jej následné budovanie – nielen na pôde univerzity a mesta Košice – sprevádzali, viedli k rekonštrukcii komplexu budov areálu bývalej Krajskej detskej nemocnice na Moyzesovej ulici v historickom centre mesta, ktoré sú dnes známe ako budovy Aristoteles, Sokrates a Platón. Nádherné, históriou dýchajúce a zároveň moderne vybavené priestory ponúkajú študentom príležitosť absolvovať štúdium v študijných programoch humanitných, spoločenskovedných, historických a pedagogických odborov. Osobitnou prioritou fakulty je zvyšovanie dostupnosti štúdia pre našich študentov aj na partnerských zahraničných univerzitách a pripravenosť študentov pre potreby pracovného

trhu,“ zdôraznila vo svojom slávnostnom prejave dekanka FF UPJŠ prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc., aby vzápätí – po prvý raz v histórii fakulty – udelila pamätné medaily Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Výnimočné ocenenie získalo dvanásť osobností, ktoré sa najviac zaslúžili o vznik fakulty:

- Prof. h. c. prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc.
- prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc.
- doc. RNDr. Ján Sabo, CSc., mim. prof.
- prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.
- prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
- Dr. h. c. prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.
- prof. PhDr. Ladislav Lovaš, CSc.
- prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc.
- Dr. phil. habil. Mária Papsonová, CSc., mim. prof.
- doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc., mim. prof.
- doc. PhDr. František Šimon, CSc.
- doc. PhDr. Pavol Tholt, PhD., mim. prof.

Na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach vystúpil aj rektor UPJŠ prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., ktorý na úvod svojho prejavu zdôraznil, že do tímu ocenených strojcov projektu FF UPJŠ „bezpochyby patrí aj jej súčasná dekanka prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc., jeden z pilierov dejinného vývoja našej filozofickej fakulty. Štatút zlatej medaily FF i naše etické vnímanie nepredpokladajú, že ocenenie získa dekan, ktorý ho udeľuje. Verím, že úprimné poďakovanie z tohto miesta pani dekanke bude adekvátnou satisfakciou,“ uviedol rektor UPJŠ a dodal niekoľko osobných spomienok na procesy kreovania FF UPJŠ. „Mal som tú česť na vlastnej koži, z pozície dekana Prírodovedeckej fakulty UPJŠ pocítiť, ako sa mení duch univerzity okamžite po zriadení Ústavu filologických a sociálnych vied. Akreditáciou univerzitných jednodborových študijných programov, mediodborových študijných programov opierajúcich sa o potenciál a know-how prírodovedeckej fakulty, sa vytvoril priestor na urýchlené dobudovanie prvých katedrií tak, že za dva roky sme boli schopní úspešnej transformácie ústavu na fakultu. Desať rokov existencie fakulty v sebe skrýva veľmi zložitý obdobia – okrem personálnych otázok novovzniknuté vedenie fakulty muselo riešiť neľahké úlohy s priestormi fakulty. Bolo odkázané na pomoc vedenia univerzity a fakúlt. (...) Investície, hmotné aj nehmotné, boli a sú

kompensované vytváraním komplexnej klímy tzv. ducha, „spiritu“ charakterizujúceho klasické univerzity. Som presvedčený, že bez filozofickej fakulty by to nebolo možné,“ podčiarkol rektor UPJŠ prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

Prorektor UPJŠ pre rozvoj vzťahov s verejnosťou a prvý dekan FF UPJŠ v rokoch 2007 až 2015 prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc., vo svojom príhovore pripomenul pocit nadšenia, entuziazmu a hrdosti tých, ktorí tvorili prvé základné legislatívne texty fakulty a ktorí sa vedeli povzniesť nad vtedajšie nedostatky študijných priestorov a pracovných podmienok. „Skúsenosť z prvých týždňov a mesiacov na novej fakulte ma posilnila v presvedčení, že študentov k škole priťahujú predovšetkým osobnosti s odborným a mravným kreditom, fachmani vo svojom odbore, ich intelektuálno-kreatívne danosti a až potom všetko ostatné, to, čo k dobrému štandardu vzdelávania v dnešnej dobe patrí. Fakulta sa síce narodila do modernej počítačovej doby, do nových technológií vzdelávania, ale pri tvorbe fakultnej legislatívy sme dbali na to, aby sa do nej premietli aj základy starej a osvedčenej kultúrnej komunikácie existujúcej na Universitas Cassoviensis, ktorú založili jezuiti. Práve ich vysoký vzdelanostný a intelektuálny štandard priťahoval svojho času študentov z celého Uhorska túžiacich po obohacujúcom diskurze na rozličné témy vtedajšieho sveta. Tento záväzok minulosti z čias existencie Filozofickej fakulty na Košickej univerzite pred viac ako 350 rokmi sme prijali ako prirodzenú túžbu skĺbiť akademickú duchovnú tradíciu po poznaní so súčasnými a budúcimi výzvami v oblasti vysokoškolského vzdelávania. Chcem vysloviť presvedčenie, že túto symbiózu tradície a kvality vzdelávania a vedeckého poznania si fakulta ponechá vo svojom dlhodobom programe a bude ju rozvíjať v nových podmienkach vysokoškolského života, ktoré budú omnoho náročnejšie, ako sú dnes,“ uviedol prorektor UPJŠ prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. Na záver svojho prehovoru sa krátkou úsmevnou spomienkou vrátil do čias začiatkov FF UPJŠ:

„Keď som ako dekan vo svojom príhovore k prvákombakalárom hovoril o kultúre vysokoškolskej komunikácie, neobišiel som ani kultúru vzdelávacieho prostredia. Povedal som im, že nateraz im nemôžeme poskytnúť vyšší štandard

a požiadal som ich o trpezlivosť a pochopenie. Ako záplatu na túto nemilú skutočnosť som im povedal, že po určitom čase im zostane na priestory bývalej ZŠ na Petzvalovej ulici iba úsmevná spomienka na tému – ako som študoval vysokú školu na základnej škole. Dnes, s odstupom desiatich rokov, sa mi ani nechce veriť, že fakulta prešla aj touto priestorovou anabázou. Verím, že dnes je už natoľko zocelená, že na svojej ďalšej ceste akademickým životom prekoná aj oveľa náročnejšie prekážky.“

Dekan Prírodovedeckej fakulty UPJŠ doc. RNDr. Gabriel Semanišin, PhD., následne odovzdal dekanke Filozofickej fakulty UPJŠ prof. PhDr. Olge Orosovej, CSc., bronzovú medailu PF UPJŠ za spoluprácu pri tvorbe a rozvoji mediodborových a učiteľských študijných programov. Historický kontext založenia Filozofickej fakulty UPJŠ vo svojej prednáške priblížila PhDr. Eva Kowalská, DrSc., z Historického ústavu Slovenskej akadémie vied v Bratislave.

Súčasťou programu slávnostného zasadnutia Vedeckej rady Filozofickej fakulty UPJŠ bola aj projekcia dokumentárneho filmu, ktorý vznikol pri príležitosti 10. výročia fakulty, a vystúpenie detského ľudového súboru Jantár zo Základnej umeleckej školy na Jantárovej ulici v Košiciach pod vedením Mgr. Mariána Demetera a Mgr. art. Juraja Helcmanovského. Oslavy prvého decénia FF UPJŠ v Košiciach vyvrcholili večerným divadelným predstavením *Zločin a trest* v historickej budove Štátneho divadla v Košiciach.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

OD KOŠICKEJ UNIVERZITY K FILOZOFICKEJ FAKULTE UNIVERZITY PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH

Tradícia má svoju silu – „potestas“ – a je súčasťou kolektívnej pamäte. Kolektívna pamäť formuje a je formovaná v istom okruhu ľudí, z ktorých spoluvytvára spoločnosť. Košice majú vo svojej historickej pamäti významnosť mesta – v minulosti podoprenú tradíciu vysokoškolských štúdií v meste. Je preto prirodzené, že sa na Košickú univerzitu odvolávali tí, ktorí chceli v meste opäť založiť univerzitu, od konca 19. storočia po obdobie po skončení druhej svetovej vojny. Košická univerzita nie je, samozrejme, jediná inštitúcia, ktorá figuruje medzi miestami pamäti Košíc, ako znie dlhodobý projekt Katedry histórie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Týchto miest je viacero a popri inštitúciách ho tvoria aj významné udalosti, ktoré ovplyvnili dejiny Košíc.

Univerzitné vzdelávanie v Košiciach má svoje počiatky v roku 1657 a kontinuitu do dnešných dní. Význam Košickej univerzity by bolo možné diferencovať do niekoľkých oblastí, z ktorých prioritu mala konfesijná stránka. Iniciátorom založenia univerzity v Košiciach bol ostrihomský arcibiskup Peter Pázmaň a realizátorom jágerský biskup Benedikt Kišdy. Obaja videli v založení univerzity prostriedok rekatolizácie. Najvhodnejším miestom v danom regióne boli Košice – historicky vyvinuté prirodzené centrum v severovýchodnom Uhorsku a sídlo štátnych a cirkevných úradov.

Univerzita nemala mať len náboženský charakter. Kišdy okrem výchovy kňazov sledoval pri založení univerzity aj „dobro vlasti“. Osoh pre monarchiu aj susedné krajiny vyzdvihol v zlatej bule cisár Leopold I. a potvrdil želanie svojho otca Ferdinanda III., aby sa vzdelávanie na univerzite v Košiciach nezameriavalo iba na náboženstvo, ale aj na vedu.

Zlatá bula Leopolda I. bola vydaná v roku 1660 a znamenala potvrdenie univerzity. Autorita zakladateľa dodávala váhu univerzite a poskytovala rôzne benefity. Panovník zabezpečil univerzite kráľovskú podporu a ochranu, čo malo reálnu podstatu – podobne ako právo autonómnej správy vyňatej spod mestskej či stoličnej právomoci. Zlatá bula postavila Košickú univerzitu legislatívne na úroveň starých stredovekých univerzít v ríši.

Medzi najpodstatnejšie a najviditeľnejšie znaky univerzity patrilo právo udeľovania akademických a vedecko-pedagogických titulov pre študentov a vyučujúcich. S tým súviseli rôzne prvky, ktoré identifikovali študentov, učiteľov a absolventov univerzity, ako napríklad prstene a oblečenie. Insígnie so znakom univerzity mala, prirodzene, aj samotná škola. Charakteristickým znakom univerzity bola jej vnútorná štruktúra, ktorá nie je v zlatej bule špecifikovaná. Z kolégia sa stala fakulta jazykov, na ktorú nadväzovala filozofická fakulta a na ňu teologická fakulta. Na začiatku 18. storočia sa začalo s rozšíreným štúdiom práva. Dobré ovládanie jazykov a absolvovanie filozofie bolo podmienkou pre ďalšie pokračovanie v štúdiu. Obsahová úroveň výučby na univerzite mala prekračovať úroveň mestských škôl, gymnázií a kolégií. V prípade Košickej univerzity sa to dosahovalo dvoma spôsobmi: vyučujúci na univerzite vyučovali, prípadne dohliadali na vyučovanie aj na kolégiu a predmety sa nevyučovali priebežne, ale tvorili uzavreté kurzy. Až po ich absolvovaní bolo možné pokračovať v štúdiu v ďalšom predmete. Slabá jazyková pripravenosť neumožňovala zo svojej podstaty štúdium na univerzite, ktoré sa realizovalo v latinčine.

Zakladacie listiny univerzity nehovorili ani o vedeckých a publikačných povinnostiach vyučujúcich. Dosiachnutie vyšších hodností si však vyžadovalo vedeckú aktivitu, ale skôr na úrovni dosiahnutia potrebných všeobecných vedomostí a preukázania schopnosti tieto vedomosti prezentovať. Nadobudnuté vedomosti sa precvičovali a neskôr preverovali pri dišputách, na ktorých bolo potrebné obratne argumentovať na základe dobrej znalosti a osvojenia si týchto vedomostí. Ani jezuitské školstvo nezmenilo tento stredoveký prístup k vzdelávaniu. Napriek tomu, že pedagógovia patrili medzi najvýznamnejšie osobnosti vedy v Uhorsku a krajinách habsburskej monarchie, vo výučbe kládli

dôraz na osvojenie si teoretických poznatkov a na dodržiavanie učebných postupov. Podobnosť „učebných osnov“ umožňovala peregrináciu študentov a pedagógov medzi univerzitami, ktorá napriek neexistencii jednotného vzdelávacieho systému bola veľmi vysoká. Spomedzi študentov len 10 % skončilo štúdium na univerzite, na ktorej začínali. Súdobé publikácie z humanitných a prírodných vied mali monografický charakter a vychádzali s odstupom niekoľkých rokov. Vedecká aktivita bola otázkou záujmu a prestíže univerzitného učiteľa, ale podmienkou bola výučba. To je jedna z viacerých zmien, ktorými prešlo univerzitné vzdelávanie od 17., resp. 18. storočia do dnešných dní.

V súvislosti s prijatím nového organizačného poriadku školskej sústavy v Uhorsku, Košická univerzita stratila v roku 1777 najvyšší status. Nástupníčka Košická kráľovská akadémia (Academia regia Cassoviensis) však naďalej poskytovala vysokoškolské štúdium na filozofickej a právnickej fakulte s právom promovat' absolventov. Výučba teológie bola v rámci reorganizácie vzdelávania presunutá do Jágra. Od roku 1850 – po vydaní štatútu o zriadení cisársko-kráľovských právnických akadémií v Uhorsku – sa v Košiciach vyučovalo už len právo, výučba predmetov filozofickej fakulty ostala na tunajšom gymnáziu. Košická kráľovská akadémia pôsobila od školského roku 1850/1851 ako Cisársko-kráľovská právnická akadémia (Caesareo-regia iuris academia). Právnická akadémia ukončila svoju činnosť krátko po vzniku Československej republiky – od roku 1922 Košice prestali byť (po 265 rokoch) na krátky čas vysokoškolským mestom. Na niekoľko rokov bola prerušená aj tradícia vysokoškolského humanitného vzdelávania.

Na uvedené tradície nadviazala dnešná Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Oficiálne bola zriadená v súvislosti so zmenami v organizácii vysokých škôl v Československu v roku 1959, keď došlo k spojeniu košickej pobočky lekárskej fakulty bratislavskej univerzity a Vyššej pedagogickej školy v Prešove. Názov novej univerzity bol zakotvený vo vládnom nariadení č. 69/1959 Zb.

V nasledujúcich dekádach sa univerzita rozšírila o ďalšie tri fakulty – prírodovedeckú (1963, so sídlom v Košiciach), pedagogickú (1964, so sídlom v Prešove) a právnickú fakultu (1973, so sídlom v Košiciach). Po spoločensko-politických zmenách z novembra 1989 pribudli gréckokatolícka bohoslovecká fakulta a pravoslávna bohoslovecká fakulta (obe 1990, so sídlom v Prešove).

Výraznú zmenu do života univerzity priniesol rok 1996, keď na základe zákona č. 361/1996 Z. z. došlo s účinnosťou od 1. januára 1997 k rozdeleniu UPJŠ na dve vysoké školy – Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Prešovskú univerzitu v Prešove. V zväzku UPJŠ ostali lekárska, právnická a prírodovedecká fakulta. V roku 1998 k nim pribudla fakulta verejnej správy a v roku 2007 najmladšia – Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach.

Kreovaním filozofickej fakulty sa v Košiciach obnovila tradícia a inštitucionálna základňa vysokoškolského humanitného vzdelávania, ku ktorému je v súčasnom ponímaní možné zaradiť viaceré oblasti výskumu – pedagogické, humanitné, historické, spoločenské a behaviorálne vedy. Počas desiatich rokov existencie sa pracovníkom fakulty podarilo vo všetkých uvedených oblastiach výskumu dosiahnuť medzinárodné uznanie, vďaka čomu sa fakulta stala dôstojným pokračovateľom 360-ročnej tradície.

Mgr. Peter Fedorčák, PhD.
doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

LANGUAGE, INFORMATION AND COMMUNICATION LABORATORY NA FILOZOFICKEJ FAKULTE UPJŠ

Na Katedre slovakistiky a slovanských filológií Filozofickej fakulty UPJŠ je zriadené osobitné pracovisko – Language, Information and Communication Laboratory – slúžiace na vedecký výskum zvukovej roviny jazykov, na skúmanie medziľudskej komunikácie a komunikácie človek – stroj. Pracovisko nadväzuje na vyše 40-ročnú tradíciu Fonetického laboratória Filozofickej fakulty UPJŠ v Prešove (1970 – 2011, založili prof. Ján Sabol a prof. Július Zimmermann). K jeho stálym úlohám patrí vedecký výskum zvukovej stavby slovenského jazyka, ale aj ostatných jazykov, predovšetkým tých, ktoré sa na fakulte prednášajú alebo sa skúmajú v rámci vedeckých projektov: francúzštiny, angličtiny, nemčiny, latinčiny; porovnávací výskum slovenčiny a rómčiny, rusínčiny a maďarčiny.

V laboratóriu pôsobí tím skúsených interných aj externých vedeckovýskumných pracovníkov v odboroch všeobecná jazykoveda, jazykoveda konkrétnych jazykových skupín, aplikovaná matematika, informačné a telekomunikačné systémy, elektronika, akustika, otolaryngológia, spracovanie prirodzeného jazyka. Laboratórium má dobré materiálne a priestorové podmienky, sídli v budove Aristoteles v areáli Filozofickej fakulty UPJŠ na Moyzesovej ulici č. 9. Na spracovanie reči využíva softvérové prostredie CSL4500 (analýza signálu v časovej aj frekvenčnej doméne, resyntéza reči spojená s morfológom fonetických charakteristík, multidimenzionálna analýza, analýza dysfónie), HTK (práca so skrytými Markovovými modelmi pri rozpoznávaní a syntéze reči), programovacie jazyky Matlab (analýza krátkych akustických udalostí, dekompozícia a rekonštrukcia – bezstratová resyntéza signálu waveletovou transformáciou, vytváranie fuzzy inferenčných systémov) a Perl (manažment experimentov a vytváranie audio-rozhraní). Pri meraní vnemu rečového signálu slúži Audiometer Madsen Astera2 (testy QuickSIN, SISI, ABLB, MLD, DLI, Békésy, TEN a LIP read test), psychoakustické testy sú praktizované programovým systémom AŠE (detekcia, diskriminácia a identifikácia foném, vetná intonácia, porovnanie prízvuku a intenzity, lokalizácia zvuku).

Od roku 2012 bol výskum, systémovo patriaci do oblasti percepčnej fonetiky, tematicky zameraný na audiometrické lingválne testy (prvý projekt APVV). V tomto projekte išlo o zostavenie databázy kalibrovaných testových viet na meranie vnemu akustického rečového signálu u pacientov so sluchovou nedostatočnosťou. Projekt mal interdisciplinárny charakter, bol riešený v spolupráci laboratória s Klinikou ORL a chirurgie hlavy a krku na Lekárskej fakulte UPJŠ (spoluriešitelia prof.

Juraj Koval' a doktorka Silvia Krempaská) a s podobne zameraným pracoviskom na Univerzite v Brne (Department of Otolaryngology, Head and Neck Surgery, spoluriešiteľ projektu

prof. Martin Kompis). Zostavené rečové testy v slovenskom jazyku sa používajú v procese rehabilitácie u pacientov s kochleárnym implantátom, aj u pacientov s vonkajším načúvacím prístrojom.

V rokoch 2015 – 2019 prebieha riešenie druhého projektu APVV, rovnako zameraného na audiometriu. Z lingvistického hľadiska ide generovanie adaptívnych rečových maticových testov v slovenčine a v rómčine, s vyššou presnosťou a väčším intervalom spoľahlivosti, ktoré sú kompatibilné s testami v iných jazykoch. Výsledky týchto testov budú cenným prínosom do výskumu a vývoja kochleárných implantátov.

V treťom projekte APVV ide o stanovenie anticipačných fonetických stratégií pri tlmočení vo francúzskom jazyku, v riešení laboratórium spolupracuje s výskumným pracoviskom Linguistics, Language and Speech na Univerzite v Štrasburgu (spoluriešiteľ prof. Rudolph Sock). Očakáva sa, že výsledkom riešenia budú nástroje na predvídanie vývoja intonačnej kontúry výpovede rečníka počas simultánneho aj konzekutívneho tlmočenia.

prof. Ing. Július Zimmermann, CSc.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

CYKLUS PREDNÁŠOK

DOC. DR. PHIL. JAKUBA MÁCHU, PH.D., NA KATEDRE FILOZOFIE A DEJÍN FILOZOFIE

Katedra filozofie a dejín filozofie pripravila pre svojich poslucháčov prednáškový cyklus doc. Dr. phil. Jakuba Máchu, Ph.D., z Katedry filozofie Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, ktorý sa konal v dňoch 11. – 12. apríla 2017. Docent Mácha, autor diela *Wittgenstein on Internal and External Relations. Tracing all the Connections*, ktoré vyšlo v Bloomsbury v roku 2015, v rámci svojho prednáškového cyklu predstavil študentom filozofiu jedného z najvýznamnejších mysliteľov 20. storočia, Ludwiga Wittgensteina.

Prednáškový cyklus bol rozdelený do dvoch dní. Prvý deň sa konali dve prednášky. V prvej, o Wittgensteinovom živote, položil doc. Mácha dôraz na kontexty, ktoré ovplyvňovali jeho konanie a myslenie. V druhej si študenti vypočuli analýzu Traktátu logicko-filozofického, v ktorého úvode Wittgenstein poznamenal, že vyriešil všetky filozofické otázky. Docent Mácha sa v rámci tejto prednášky venoval hlavným siedmim vetám Traktátu, ktoré odhaľujú tri roviny jeho filozofie: ontológiu – obrazovú teóriu – jazyk/logiku. To, čo pre filozofiu z Traktátu vyplýva je, že filozofia nie je doktrína, ale aktivita, súčasťou ktorej je boj proti nezmyslom prostredníctvom kritiky jazyka.

Druhý deň prednáškového cyklu obsahoval rovnako dve prednášky. Obidve docent Mácha venoval Filozofickým skúmaniam, v ktorých Wittgenstein znova premyslel niektoré svoje pozície z Traktátu. Wittgenstein v nich prirovnal filozofiu k terapii. Podľa neho ten, kto nie je zmätený, filozofiu nepotrebuje. Filozofia má pomáhať orientovať sa v pravidlách používania jazyka, vďaka čomu sa ľudia vedia orientovať vo svete.

Po ukončení prednášok využil docent Mácha, spolu s učiteľmi katedry filozofie a dejín filozofie a niektorými študentmi, priestory kaviarne Minerva, aby pokračovali v diskusii k témam prednášok. Docent Mácha mohol na katedre filozofie a dejín filozofie prednášať vďaka učiteľskej mobilite Erasmus+ a medzinárodnej spolupráci, ktorú má Katedra filozofie a dejín filozofie FF UPJŠ s Katedrou filozofie Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Doc. Máchu prijal počas jeho prednáškového pobytu vedúci Katedry filozofie a dejín filozofie FF UPJŠ v Košiciach, prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.

Mgr. Štefan Deneš
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

OTROCTVO NIE JE LEN TEMNOU STRÁNKOU HISTÓRIE. DRŽITELKA PULITZEROVEJ CENY PREDNÁŠALA O OBCHODOVANÍ S ĽUĎMI

Každoročné návštevy nositeľov prestížnej Pulitzerovej ceny sa na Filozofickej fakulte UPJŠ už stali tradíciou. Tento rok sa však príležitosť vypočuť si vzácneho hosťa naskytla o čosi skôr ako zvyčajne. Nebolo to tak dávno, koncom októbra minulého roka, čo sme privítali novinárku Deborah Nelson. A len o pár mesiacov neskôr – vo štvrtok 6. apríla 2017 – prijala pozvanie v poradí piata novinárska osobnosť svetového mena, dvojnásobná držiteľka „Pulitzera“, americká investigatívna žurnalistka Martha Mendoza.

Rovnako ako v predchádzajúcich štyroch prípadoch (prednášky Abigail Goldman v roku 2013, Walta Bogdanicha v roku 2014, Jamesa Steelea v roku 2015 a D. Nelson v roku 2016), aj tentoraz bolo podujatie organizované v rámci programu Osobnosti osobne. Aktuálnu držiteľku významného ocenenia (Pulitzerovu cenu získala vlani ako členka tímu agentúry Associated Press v kategórii Public Service) privítali na pôde Filozofickej fakulty UPJŠ dekanka prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc., prodekanka pre medzinárodné vzťahy doc. Mgr. Renáta Panocová, PhD., a prodekan pre vedeckovýskumnú činnosť a doktorandské štúdium doc. PhDr. Marián Ďuričik, PhD., ktorý vzácnu hosťku predstavil publiku pred jej vystúpením v Historickej aule Rektorátu UPJŠ.

Svoju prednášku s názvom *Ako vyzerajú dnešní otroci?* Martha Mendoza začala premietnutím videozáznamu, na ktorom sa muž, ktorý bol 22 rokov väznený a nútený do otrockej práce, vracia k svojej rodine. Emotívna scéna vhodne poukázala na vážnosť témy, ktorej sa M. Mendoza spolu s kolegyňami v sérii článkov venovali. Podľa jej slov sa o otroctve v juhovýchodnej Ázii vedelo už dlhšie, ale stále neprichádzala žiadna reakcia. Rozhodli sa preto začať s vlastným vyšetrovaním.

„Všetko to začala otázka: Kde je pohoršenie?“ objasnila novinárka. S kolegyňami si dali za úlohu nájsť miesta, kde sa využíva práca otrokov, pochádzajúcich prevažne z Barmy. Boli si však vedomé, že to nestačí, a preto sa podujali vystopovať cesty, ktorými sa tovar vyrobený otrockou prácou dostáva na regály supermarketov v USA a Európe. Chceli tým ukázať verejnosti, že tento problém sa priamo týka aj ich. Podarilo sa im to aj pomocou svedectiev samotných otrokov.

„Chceli sme ukázať, kto sú títo ľudia, že to nie sú vzdialené postavy, s ktorými sa dá len ťažko stotožniť,“ uviedla novinárka, ktorej články dopomohli k oslobodeniu vyše dvoch tisícov otrokov a tiež k zavedeniu prísnejších dovozných zákonov. V tejto súvislosti však upozornila, že problém obchodovania s ľuďmi je omnoho rozsiahlejší. Podľa OSN je totiž vo svete až 21 miliónov otrokov, z ktorých štvrtinu tvoria deti. „Je preto dôležité neprestávať v tomto boji,“ zdôraznila M. Mendoza.

Na jej prednáške sa zúčastnili najmä študenti masmediálnych štúdií na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ, ktorá bola spoluorganizátorom podujatia. Popoludní sa americká novinárka stretla na súkromnom seminári s vybranými študentmi, s ktorými sa podelila o svoje dlhoročné profesionálne skúsenosti.

Martha Mendoza pracuje od roku 1995 v tlačovej agentúre Associated Press ako spravodajkyňa a investigatívna žurnalistka. Získala dve desiatky významných amerických ocenení, vrátane dvoch Pulitzerových cien – prvú v roku 2000 za odhalenie pozadia polstoročia starej masakry v dedine No Gun Ri, počas ktorej americkí vojaci na začiatku kórejskej vojny zavraždili stovky miestnych civilistov. Popri aktívnej novinárskej praxi sa venovala aj výučbe žurnalistiky na Stanfordskej a Princetonskej univerzite, v súčasnosti učí na Kalifornskej univerzite.

Michal Rodziňák
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

AKTIVITY KATEDRY ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY FF UPJŠ V JUBILEJNOM ROKU 2017

Katedra anglistiky a amerikanistiky sa úspešne prezentovala na výstave pomaturitného a celoživotného vzdelávania Kam na vysokú, ktorá bola organizovaná partnerským Národným kariérom centrom v šiestich krajských mestách Slovenska a konala sa dňa 9. februára 2017. Medzi vystavovateľov tradične patria slovenské a zahraničné vysoké školy a vzdelávacie inštitúcie. Je určená pre končiacich študentov stredných škôl, ktorí majú možnosť zistiť si informácie potrebné pri výbere vysokej školy. Zástupcovia našej katedry – vyučujúci a interní doktorandi, spolu s vybranými študentmi katedry, návštevníkom výstavy organizovanej v Dome techniky v Košiciach predstavili naše študijné odbory a informovali žiakov o možnostiach a podmienkach štúdia a uplatnenia sa v praxi.

Priestory katedry sa 15. februára 2017 zaplnili účastníkmi krajského kola olympiády v anglickom jazyku s takmer 100 účastníkmi zo základných a stredných škôl Košického kraja. Členovia KAaA tento rok poskytli svoju odbornú garanciu ako predsedovia porôt jednotlivých kategórií a zároveň veľmi ocenili možnosť sledovať výkony študentov a žiakov na rôznych úrovniach a spolupracovať pri hodnotení s kolegom a kolegyňami zo stredných a základných škôl. Slávnostné otvorenie olympiády prebehlo v Aule Kostlivého pod záštitou odbornej radkyne odboru školstva Mgr. Viktórie Rozsypalovej a predsedníčky odbornej poroty doc. Mgr. Slávký Tomaščíkovej, PhD. Veľký obdiv patrí predovšetkým účastníkom samotnej súťaže, ktorí prekvapili skvelými zručnosťami v anglickom jazyku a víťazi jednotlivých kategórií postúpili do celoštátneho kola. Už teraz sa tešíme na ďalšie mladé talenty v budúcom roku a radi ich v budúcnosti privítame ako našich študentov.

Klub učiteľov anglického jazyka bol vytvorený za účelom zjednotiť učiteľov angličtiny v Košickom kraji. Naším základným cieľom bolo vytvoriť platformu pre učiteľov anglického jazyka na všetkých stupňoch škôl, kde sa spoločne budeme podieľať na rozvoji výučby anglického jazyka v našom regióne. Prvé stretnutie sa v priestoroch KAaA v budove Platón uskutočnilo 23. januára 2017. Mali sme možnosť privítať viac než 50 učiteľov angličtiny z celého kraja. Po prehliadke našich výučbových priestorov, sme sa navzájom počas neformálnych rozhovorov podelili o myšlienky a nápady súvisiace s výučbou anglického jazyka, vzdelávaním učiteľov a ich odborným rastom. Na našej webovej stránke je vytvorený priestor, kde sú publikované aktivity, pozvánky a plánované podujatia. Ďalšie podujatie je naplánované na mesiac máj a bude zamerané na metódu CLIL a angličtinu pre špecifické účely.

Dňa 28. marca 2017 sa na pôde Filozofickej fakulty

uskutočnilo podujatie pod názvom Interview Day, na ktorom mali naši študenti možnosť absolvovať pracovné pohovory so zamestnávateľmi, ktorí hľadajú jazykovo zdatných absolventov vysokých škôl. Účastníci podujatia si mali možnosť vyskúšať modernú diagnostickú metódu, ktorá zamestnávateľovi umožňuje komplexné zmapovanie schopností uchádzačov o pracovnú pozíciu. Počas diskusií pri okrúhlych stoloch sa študenti stretli s personalistami rôznych firiem, s ktorými mali možnosť diskutovať o konkrétnych pracovných ponukách a možnostiach kariérneho rastu. Taktiež mali možnosť absolvovať sériu 5-minútových prescreeningových pohovorov s viacerými zamestnávateľmi, na základe ktorých zamestnávateľ môže začať výberový proces, ktorého cieľom je získanie konkrétnej pracovnej ponuky.

Úvodné stretnutie Klubu absolventov Katedry anglistiky a amerikanistiky FF UPJŠ sa uskutočnilo 11. apríla 2017 v nových katedrových priestoroch budovy FF UPJŠ Platón za účasti viac ako 40 absolventov magisterského a doktorandského štúdia. Prostredníctvom platformy ALUMNI CLUB-u poskytujeme možnosť nadviazať osobné kontakty s bývalými spolužiakmi, ale aj s absolventmi z iných ročníkov, vymieňať si s nimi informácie o možnostiach spolupráce či nájsť si v ich radoch partnerov do spoločných projektov. Z tejto iniciatívy vyrastá silná komunita založená na vzájomnej pomoci a spolupráci.

Mgr. Lýdia Desiatniková
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

VÝSKUM RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA ŠKOLÁKOV A VYSOKOŠKOLÁKOV I EMIGRAČNÝCH ZÁMEROV ŠTUDENTOV NA FF UPJŠ

Výskumný tím pracovníkov (zodpovedná riešiteľka: prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc., riešitelia: doc. PhDr. Beata Gajdošová, CSc.; PhDr. Anna Janovská, PhD.; Mgr. Mária Bačíková-Sléšková, PhD.; Mgr. Lucia Hricová, PhD.; Mgr. Jozef Benka, PhD.; Mgr. Ondrej Kalina, PhD.; Ing. et. Mgr. Jozef Bavoľár, PhD.) a študentov (Mgr. Marta Kulanová, Mgr. Marcela Štefaňáková, Mgr. Eva Paulisová) Katedry pedagogickej psychológie a psychológie zdravia a Katedry psychológie FF UPJŠ s podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV-15-0662) aktuálne realizuje projekt s názvom Psychologický mechanizmus zmien rizikového správania školákov a vysokoškolákov. Rizikové správanie a emigračné, migračné zámery. Projekt pozostáva z troch častí, ktoré sú naplnené viacerými cieľmi.

PUNAV a UNPLUGGED

Zameraním výskumného tímu je sledovanie efektívnosti

programu univerzálnej prevencie užívania návykových látok medzi vysokoškolákmi (PUNAV) a medzi školákmi (UNPLUGGED a n-Prevention). Do uvedenej časti výskumu bolo zapojených viac ako 170 študentov FF a PF UPJŠ a v nadväznosti na metódu výskumu projektu APVV-0253-11 budeme pokračovať v spolupráci so základnými školami a žiakmi na celom Slovensku. V spojitosti s doterajšou spolupracou sme zapojeným školám udelili status spolupracujúcej partnerskej školy FF UPJŠ.

Emigračné zámery vysokoškolákov

Hlavnými cieľmi druhej časti projektu je skúmanie migračných (národný), emigračných (medzinárodný) zámerov vysokoškolákov, ich zmien vo vzťahu k rizikovému správaniu, vnútorným silám a vonkajším zdrojom. Súčasťou skúmania je poznanie názorov na migráciu a emigráciu študentov, ich zmien vo vzťahu k rizikovému správaniu a ich prediktory. Začiatkom roka vedecký tím v súvislosti s naplňaním týchto cieľov odštartoval po národnom kole aj medzinárodný zber dát v rámci štúdie SLICE 2016 (Student Life Cohort in Europe). Zahraničnými partnermi tejto štúdie sú univerzity v Českej republike, Litve, Maďarsku, Ukrajine, Nemecku a Belgicku, čo ponúka možnosť porovnať získané výsledky našich a zahraničných študentov.

V neposlednom rade je cieľom projektu podpora mladých vedeckých pracovníkov a diseminácia a implementácia výskumných výsledkov. Projekt aktuálne umožňuje vzdelávanie a vedeckú prípravu trom absolventkám psychológie na pozícii doktorandov. Zároveň sú získané výsledky skúmania priebežne publikované v karentovaných časopisoch, časopisoch evidovaných v medzinárodných databázach a tiež prezentované na domácich i zahraničných konferenciách.

Využívame všetky dostupné cesty oslovenia študentov s pozvaním ich účasti na našom výskume, ktorý prinesie možnosť porovnania sa s vysokoškolákmi iných európskych krajín v otázkach migračných a emigračných zámerov.

Mgr. Lucia Hricová, PhD.
prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc.
Mgr. Marcela Štefaňáková
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
Filozofická fakulta
Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia a Katedra psychológie

VEGA → APVV

ODÍŠŤ ČI NEODÍŠŤ?

Vyjadri svoj názor v medzinárodnom projekte a získaj poukážku na nákup kníh v hodnote

20 €!

Žrebujeme až piatich výhercov!

SÚŤAŽ

Výskum podporený projektom APVV-15-0622, APVV-0253-11 a projektom VEGA-1/0713/15
V prípade otázok kontaktuj: study.slice2016@gmail.com

KRST KNIHY VADEMECUM SOCIÁLNEJ PRÁCE

Na Katedre sociálnej práce FF UPJŠ sa uskutočnil krst terminologického slovníka *Vademecum sociálnej práce*. Samotnú myšlienku vedúcu k vzniku *Vademeca* položila prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., na podnet vydania *Slovníka sociálnej práce* v Českej republike. Cieľom bolo poskytnúť odbornej verejnosti a študentskej obci dielo, ktoré by encyklopedickým spôsobom poskytovalo prehľad dosiahnutých poznatkov v oblasti sociálnej práce. Spolu s prof. PhDr. Evou Žiakovou, CSc., koordinovali vedecký tím pozostávajúci z mnohých odborníkov pre rôzne oblasti sociálnej práce.

Krst sa konal v piatok 21. apríla 2017 v budove Minerva v areáli filozofickej fakulty a pozvanie prijalo 41 hostí. Medzi hosťami, okrem už spomínaných editoriek, boli hlavne členovia Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci na Slovensku. Pozvanie však prijala aj Ing. Zuzana Jusková, vedúca odboru sociálnych vecí a zdravotníctva zastupujúca Košický samosprávny kraj, ktorý bol jedným z hlavných sponzorov. Editorky v príhovore oboznámili hostí s náročnou cestou tvorby knihy a dali úprimne najavo radosť z výsledného diela. Samotnú knihu pokrstila dekanka Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc., netypickým spôsobom prostredníctvom farebných cestovinových písmeniek, ktoré farbili deti z detského domova. Na podujatí vystúpili s hudobnými číslami talentovaní študenti odboru sociálna práca, ktorí navodili atmosféru vyjadrujúcu radosť so vznikom tohto diela.

Po pokrstení knihy boli všetci hostia pozvaní na slávnostný obed, ktorý bol završený krájaním torty s tematickým motívom *Vademeca*, ktorú pre pozvaných hostí upiekla študentka prvého ročníka odboru sociálna práca. Po slávnostnom obede v príjemnej atmosfére si jednotliví členovia podieľajúci sa na tvorbe publikácie prebrali knihy a prijali pozvanie na prehliadku priestorov katedry sociálnej práce.

Z vydaného diela máme nesmiernu radosť a jeho editorkám prajeme veľa ďalších podnecujúcich myšlienok pre vznik podobných publikácií, ktoré budú predstavovať hnací motor pri samotnom vzdelávaní študentov. Čítať knihu je nepretržitý dialóg, v ktorom kniha hovorí a naša duša odpovedá, a tak aj čitateľom a najmä študentom katedry sociálnej práce prajeme, aby pri čítaní knihy *Vademecum sociálnej práce* našli odpovede na svoje otázky k danej problematike.

Knihu je možné zakúpiť: <https://unibook.upjs.sk/sk/23-spolocenske-a-socialne-vedy>

Mgr. Lenka Lukáčová
Mgr. Jana Plavnická
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
Foto: Mgr. Vladimír Lichner, PhD.

NA KATEDRE ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY FILOZOFICKEJ FAKULTY UPJŠ PREDNÁŠAL EXPERT NA BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU PROFESOR SCHUYLER FOERSTER

Katedra anglistiky a amerikanistiky si, okrem početných aktivít pre svojich študentov, pestuje aj partnerstvá v oblasti diplomacie a medzinárodnej politiky. Jedným z najúspešnejších partnerstiev je spolupráca s kultúrnou sekciou Veľvyslanectva USA v Bratislave, ktoré katedre už dlhodobo, okrem nákupu kníh cez štátnu vedeckú knižnicu v Košiciach, ponúka aj prednášky odborníkov na rôzne oblasti. Budúci tlmočníci a prekladatelia, ale aj študenti britských a amerických štúdií tak majú možnosť priameho kontaktu s odborníkmi pôsobiacimi v diplomatických službách. O opodstatnenosti budovania tohto partnerstva svedčí aj návšteva nového amerického veľvyslanca, Jeho Excelencie Adama Sterlinga, v septembri 2016, ktorý katedru anglistiky a amerikanistiky poctil svojou návštevou ako prvú vzdelávaciu inštitúciu hneď po jeho nástupe do úradu. Študentom na tému amerických volieb prednášala generálna konzulka veľvyslanectva, pani Selená Nelson-Salcedo a katedru navštívil aj vedúci tlačového a kultúrneho oddelenia pán Jason Khile, vďaka ktorému katedra získala prenosné tlmočnické zariadenia. Poslednou zo série aktivít bola marcová prednáška medzinárodne rešpektovaného experta na bezpečnostnú politiku, autora knihy *American Defense Policy* (Americká obranná politika) profesora Schuylera Foerster, ktorý v súčasnosti prednáša na Fakulte sociálnych štúdií Masarykovej univerzity v Brne, v rámci Fullbrightovho štipendia. Téma jeho prednášky, ktorá sa uskutočnila v stredu 22. marca 2017 a zaujala viac ako 80 študentov filozofickej fakulty, bola NATO and European Security (NATO a európska bezpečnosť).

Profesor Schuyler Foerster je významný odborník v oblasti národnej bezpečnostnej politiky. Doktorát z politológie a strategických štúdií získal na prestížnej Oxfordskej univerzite. O dramatických zmenách v súčasnom európskom geopolitickom priestore prednášal viac ako hodinu a po jeho prednáške sa rozprúdila živá diskusia so zúčastnenými. Okrem študentov a učiteľov katedry anglistiky a amerikanistiky a katedry politológie sa prednášky zúčastnili aj Jason Khile (Public Affairs Officer, U.S. Embassy Bratislava), Sommers Pierce (Regional Public Engagement Specialist, U.S. Embassy Vienna), Paula Holotňáková a Natália Pindrochová (z kultúrnej sekcie U.S. Embassy Bratislava). „Spolupráca s odborníkmi na takejto úrovni umožňuje našim študentom nielen dostávať informácie z prvej ruky, ale dostávať ich na vysokej jazykovej a prezentačnej úrovni, čo im pomôže pripraviť sa na prax ešte lepšie,“ dodáva vedúca Katedry anglistiky a amerikanistiky FF UPJŠ, doc. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.

Mgr. Zuzana Buráková, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

PRÁVNICKÁ FAKULTA SÚČASŤOU PRESEDNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V RADE EURÓPSKEJ ÚNIE

Historicky prvé predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie predstavovalo udalosť celospoločenského významu. Slovenská republika sa na šesť náročných mesiacov, plných neľahkých výziev, stala hlasom a tvárou Rady Európskej Únie. Počas tohto polročného účinkovania na jej čele sme dosiahli množstvo politických úspechov, kľúčovými témami sa stali otázky hospodárskeho rastu, jednotného digitálneho trhu, problematika budovania energetickej únie, ako aj migrácia a rozširovanie Európskej únie. Predsednícku stoličku v Rade Európskej únie preberala od 1. januára 2017 Malta ako posledný člen tzv. predsedníckeho tria, ktorého súčasťou je so Slovenskou republikou a Holandskom.

Príležitosť zvýšiť povedomie o slovenskom predsedníctve využila Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach prostredníctvom projektu, pod názvom Európska únia a jej vplyv na organizáciu a fungovanie verejnej správy v Slovenskej republike, podporený grantovou schémou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR MVZP-SK PRES/2016/134. Ambíciou projektu bolo realizovať výskumné aktivity prostredníctvom série podujatí zameraných na verejnú správu Slovenskej republiky v súvislosti s jej pôsobením v rámci Európskej únie. V tomto duchu bolo cieľom rozprúdiť odbornú diskusiu o prepojení jednotlivých regiónov Slovenskej republiky s Európskou úniou a rozšíriť tak už existujúce vedecké poznatky v danej oblasti.

Záverečná konferencia projektu pod názvom Európska únia a jej vplyv na organizáciu a fungovanie verejnej správy v Slovenskej republike – perspektívy a odpovede na výzvy spojené s predsedníctvom Slovenskej republiky v Rade

EÚ bola organizovaná v súlade s uvedenými cieľmi – popri reprezentantoch z akademického prostredia sa jej zúčastnili aj volení predstavitelia štátu, ktorí majú možnosť ovplyvniť regionálnu sféru na úrovni Európskej únie, i takí, ktorí nadobudnuté poznatky z európskej roviny aplikujú na úrovni samosprávy v Slovenskej republike. Svojimi príspevkami konferenciu obohatili: poslankyňa Európskeho parlamentu Mgr. Monika Smolková, ako aj jej predchodkyňa, Ing. Zita Pleščinská, ale aj odborníci z praxe, ktorí sa verejnej správe venujú či už v línii štátnej správy (okresný úrad, prokuratúra), alebo samosprávy a iní.

Výstupmi z daného projektu sú vedecké zborníky z dvoch vedeckých konferencií uskutočnených dňa 28. júna a 26. novembra 2016 na pôde PrávF UPJŠ pod názvom Európska únia a jej vplyv na organizáciu a fungovanie verejnej správy v Slovenskej republike – doterajší vývoj a aktuálny stav, perspektívy a Európska únia a jej vplyv na organizáciu a fungovanie verejnej správy v Slovenskej republike – perspektívy a odpovede na výzvy spojené s predsedníctvom Slovenskej republiky v Rade EÚ. Vzhľadom na to, že tento projekt sa realizoval na akademickej pôde, jeho cieľom bolo skĺbiť akademickú sféru so sférou praktickou. Tento jeho aspekt sa premietal aj v jednotlivých sprievodných aktivitách projektu za účasti študentov stredných a vysokých škôl, ako aj študentov Univerzity tretieho veku UPJŠ. Na konci predsedníctva, ako aj v závere tohto projektu si dovoľíme tvrdiť, že tieto ciele sa podarilo naplniť.

Mgr. Michaela Sangretová
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

PREZENTÁCIA ÚSTAVU TEÓRIE PRÁVA GUSTAVA RADBRUCHA PRÁVNICKEJ FAKULTY UPJŠ

Na pôde Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach sa dňa 21. 2. 2017 uskutočnila prezentácia ústavu teórie práva Gustava Radbrucha, ktorý vznikol v septembri roku 2016 ako výsledok transformácie katedry teórie štátu a práva.

Prezentáciu ústavu otvorila členka ústavu, deľanka právnickej fakulty doc. JUDr. Gabriela Dobrovičová, CSc. Úvodom zaznelo privítanie hostí z akademického prostredia a právnej praxe. Medzi čestnými hosťami nechýbal rektor UPJŠ v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc. a sudkyňa Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmila Gajdošíková, CSc.

Následne sa slova ujal riaditeľ ústavu prof. JUDr. Alexander Bröstl, CSc., ktorý predstavil osobnosť Gustava Radbrucha a zaradil jeho teóriu do širšieho historického kontextu návratu k viac ako dvojtisícročnej histórii prirodzenoprávnej koncepcie práva, siahajúcej až k zrodu európskej kultúry v období starovekého Grécka.

Ústav sa takto hlási k odkazu Gustava Radbrucha, jedného z najvýznamnejších predstaviteľov právneho myslenia dvadsiateho storočia. Je to práve jeho teória obsiahnutá v dielach *Zákonné neprávne, nadzákonné právo* či *Päť minút právnej filozofie*, ktorá sa po skončení druhej svetovej vojny stáva východiskom pre vyrovnanie sa s nemeckým nacistickým právom (Norimberský proces) a dodnes predstavuje argumentačný základ pri rozhodovaní v ťažkých prípadoch.

Podľa Gustava Radbrucha existujú „právne zásady, ktoré sú silnejšie než akákoľvek právotvorba a v ich dôsledku zákon, ktorý je s nimi v rozpore, úplne stráca platnosť.“ S uvedenou myšlienkou súvisí slávna Radbruchova formula, ktorá po ukončení druhej svetovej vojny predznamovala návrat k prirodzenoprávnomu mysleniu: „Ak nespravodlivosť pozitívneho práva dosiahne takú mieru, že právna istota zaručená pozitívnym právom už voči tejto nespravodlivosti nemá nijakú váhu, v takom prípade musí nespravodlivé právo ustúpiť spravodlivosti.“ Na odkaz Gustava Radbrucha nadviazali viacerí významní právni teoretici, medzi inými aj Róbert Alexy s myšlienkou základných ľudských práv ako právnych princípov, z ktorej vychádza pri svojej rozhodovacej činnosti aj Ústavný súd Slovenskej republiky.

Myšlienky Gustava Radbrucha nachádzajú svoje uplatnenie aj v pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti jednotlivých členov ústavu. Ťažiskom ich pôsobenia je sprostredkovanie a rozvoj poznatkov z oblasti teórie štátu, teórie práva a právneho myslenia. Ich súčasťou je aj interpretácia práva a teória právnej argumentácie, argumentácia právnymi princípmi, základné práva a slobody či princípy právneho štátu. Uvedené charakterizuje aj činnosť nového člena ústavu prof. JUDr. Pavla Holländera, DrSc., ktorý od marca 2017 ústav personálne posilnil.

Projekty riešené jednotlivými členmi ústavu sa venovali vplyvu ústavných princípov na tvorbu a realizáciu práva, problematike prameňov práva Slovenskej republiky z pohľadu princípov právneho štátu, ako aj vplyvu európskeho práva a medzinárodného práva na právny poriadok Slovenskej republiky. Práve vzťah európskeho a vnútroštátneho práva sa ukazuje byť riešiteľným prostredníctvom argumentácie právnymi princípmi. Vedeckovýskumné výsledky členov ústavu teórie práva Gustava Radbrucha sú publikované v rade monografií a vedeckých článkov s medzinárodným ohlasom.

Riaditeľ ústavu prof. JUDr. Alexander Bröstl, CSc., oboznámi prítomných aj s podobou domácich a zahraničných kontaktov. Zúčastnení ocenili snahu ústavu teórie práva Gustava Radbrucha pokračovať v spolupráci so zahraničnými vedeckými inštitúciami, predovšetkým s Ústavom Maxa Plancka pre zahraničné verejné právo a medzinárodné právo sídliačim v Haidelbergu a Právnickou fakultou Univerzity Haidelberg, kde Gustav Radbruch svojho času

pôsobil.

Na záver prezentácie vystúpil rektor UPJŠ v Košiciach, prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., s poďakovaním za pozvanie a želaním úspechov pri nadväzovaní zahraničných kontaktov a v následnej spolupráci.

Marta Breichová Lapčáková
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

VYMOŽITELNOSŤ PRÁVA V KONTEXTE VÝVOJA SPOLOČNOSTI

Právnická fakulta má úspešne za sebou VI. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov, tentokrát pod záštitou katedry dejín štátu a práva. V dňoch 6. – 7. apríla 2017 sa na pôde Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach konala medzinárodná vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov s ústrednou témou *Vymožiteľnosť práva v kontexte vývoja spoločnosti* – právne, historické a politologické východiská a problémy aplikačnej praxe, ktorej výsledkom bolo vydanie rovnomenného zborníka vedeckých prác, ktorý sa odovzdával účastníkom pri registrácii v prvý deň konferencie. Išlo o akciu uskutočnenú v rámci riešenia projektu vnútorného vedeckého grantového systému získaného pod vedením interných doktorandov katedry dejín štátu a práva na právnickej fakulte, ktorí pre interdisciplinárny charakter vybranej témy, zapojili do projektu aj doktorandov z katedry politológie a katedry histórie z filozofickej fakulty.

Konferenciu slávnostne otvorili doc. JUDr. Milena Barinková, CSc., prodeľanka pre vedeckovýskumnú činnosť, doktorandské štúdium a ďalšie vzdelávanie spolu s doc. JUDr. Vladimírom Vranom, PhD., vedúcim katedry dejín štátu a práva a JUDr. Miroslavom Ficom, PhD., predsedom akademického senátu. Hneď v úvode bola vyzdvihnutá hlavná téma stretnutia, ktorá je v súčasnosti hodnotená ako mimoriadne aktuálna. *Vymožiteľnosť práva* patrí medzi dôležité piliere efektivity fungovania občianskej spoločnosti a tvorí základ dodržiavania pravidiel občianskeho spolunažívania. Jednou zo záruk práva na spravodlivosť a základnou jednotkou každého demokratického právneho systému by mala byť reálna možnosť občana domôcť sa v primeranom časovom období svojich, štátom a právnym poriadkom garantovaných, práv. Pojem *vymožiteľnosť práva* každodenne rezonuje v spoločnosti ako určitý negatívny prvok a opakovane zaznievajú názory o jeho nedosiahnuteľnosti, poprípade o jeho zlej úrovni. Cieľom medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov bolo poukázať na problematiku *vymožiteľnosti práva* nielen z hľadiska právneho, ale aj historického a politologického. V tomto zmysle sa konferencia zamerala na najčastejšie problémy *vymožiteľnosti práva* v teoreticko-právnej oblasti, ako aj v rovine právo-aplikačnej so zreteľom na jej interdisciplinárnu charakteristiku.

Konferencia prebiehala v dvoch hlavných sekciách, kde mohli účastníci (ktorých bolo takmer 50) svoje príspevky z rôznych oblastí, nie len právnych, predstaviť v jednotlivých odborných paneloch. Po prezentovaní príspevkov sa viedli hlbšie diskusie, ktoré priniesli množstvo postrehov, názorov, skúseností a poznatkov pre všetkých účastníkov. Stretnutie sa nezaobišlo bez prediskutovania dnes veľmi sledovanej kauzy Mečiarových amnestií. Podnetné odborné diskusie spolu s lepším zoznámením sa účastníkov a nadväzovaním nových kontaktov pokračovali v prvý deň konferencie do neskorého večera. Na druhý deň konania konferencie, po ranných diskusiách, bola pre účastníkov pripravená prehliadka historického centra Košíc, ktorá bola zavíšená výstupom na vežu Katedrály sv. Alžbety. Napriek chladnejšiemu počasiu a občasnemu dažďu si prechádzku vychutnali najmä zahraniční účastníci, z ktorých niektorí boli v Košiciach prvýkrát a podľa ich slov určite nie naposledy.

JUDr. Terézia Hišemová
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

MODERNÁ VEREJNÁ SPRÁVA

Katedra verejnej politiky a teórie verejnej správy FVS UPJŠ aj v letnom semestri akademického roka 2016/2017 pokračovala v organizácii svojich už pravidelných workshopov, týkajúcich sa problémov a výziev súčasnej verejnej správy. Dňa 11. apríla 2017 o 15.00 hod. sa na túto tému diskutovalo na medzinárodnom workshope s názvom Moderná verejná správa, vedenom v anglickom jazyku. Odborným garantom bola vedúca katedry doc. PhDr. Drahomíra Ondrová, CSc., pod gesciou ktorej bol workshop vedený. Organizačne bola udalosť zabezpečená členmi a internými doktorandmi katedry.

Department of Public Policy and Public Administration Theory
Faculty of Public Administration
UPJŠ in Košice

WORKSHOP

MODERN PUBLIC ADMINISTRATION

with international participation

Prepare a brief contribution, concerning the central topic and share your opinion with colleagues

Send your registration to: peterchmelar@student.upjs.sk

Workshop takes place:

- 11. 04. 2017
- 15:00
- 4th floor conference room

You will get a certificate of participation

- Faculty of Public Administration,
- Popradská 66, Košice

Workshop bol vedený v kolegiálnej a priateľskej atmosfére a jeho ústrednou témou bola moderná verejná správa. Aktívne sa ho zúčastnili študentky programu Európska verejná správa, zahraničná Erasmus+ študentka z Grécka, interní doktorandi, členovia katedry i odborná verejnosť. Hlavným cieľom workshopu bolo vytvoriť priestor pre širokú odbornú diskusiu medzi študentmi, členmi katedry i zástupcami inštitúcií verejnej správy v menej formálnej atmosfére. Predstavené príspevky účastníkov sa aj počas tohto semestra týkali najmä elektronizácie verejnej správy a problémov, ktoré generuje. Študentky Európskej verejnej správy sa zaoberali evaluáciou portálu slovensko.sk a jeho výhod/nevýhod a elektronizáciou exekučného konania v podmienkach Slovenskej republiky. Výstupom diskusie bola zhoda na pretrvávajúcej existencii komunikačných bariér medzi verejnými inštitúciami a ich klientmi. Praktické pohľady na súčasný stav a fungovanie elektronizácie verejnej správy, potvrdzujúce tieto úvahy, vnášala do diskusie prítomnosť bývalého absolventa fakulty, v súčasnosti pôsobiaceho v územnej samospráve.

Tradicia organizácie týchto podujatí fakultou bude určite pokračovať aj v budúcnosti, pretože predstavujú platformu na prepájanie študentov z rôznych kútov Európy, aktuálne pôsobiacich na fakulte, prispievajú k schopnostiam argumentácie a prezentácie vlastných názorov v cudzom jazyku, v národne rôznorodom prostredí. Takáto interakcia podnecuje v študentoch kreativitu, prispieva k rozvoju ich kritického myslenia a pôsobí ako katalyzátor nových ideí. Ambíciou workshopu bolo podnieť zdieľanie informácií a poznatkov prostredníctvom vytvárania medzinárodných sietí, podpora študentov v ich vlastnej vedeckej činnosti, aktivizácia členov katedry k užšej spolupráci so študentmi a v neposlednom rade tiež prepájanie teórie verejnej správy na jej prax. Za aktívnu účasť na workshope bol dekanom Fakulty verejnej správy UPJŠ doc. JUDr. Máriou Hencovskou, CSc., študentom udelený certifikát.

Mgr. Peter Chmelár
Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

EURÓPSKY PARLAMENT BLIŽŠIE K ŠTUDENTOM

Na pôde Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach sa uskutočnila, v rámci výučby študijných predmetov ústavné právo Slovenskej republiky a ústavné právo Európskej únie, prednáška poslankyne Európskeho parlamentu Mgr. Moniky Smolkovej v utorok 11. apríla 2017. Výučba uvedených predmetov tak bola obohatená o cenné informácie z prostredia Európskeho parlamentu priamo „z prvej ruky.“ V úvodnej časti prednášky oboznámila europoslankyňa Smolková študentov s priebehom legislatívneho procesu v Európskom parlamente a predostrela ucelenejší pohľad na proces európskej spolupráce a prácu poslancov v Európskom parlamente. Vystúpenie bolo taktiež zamerané na priblíženie atmosféry najväčšieho nadnárodného parlamentu na svete a stručné oboznámenie s jeho ďalšími právomocami a úlohami. Nepochybne zaujímavé boli aj informácie o jednotlivých frakciách a fotografie z Rokovacej sály Európskeho parlamentu, ktorú možno považovať za srdce európskej demokracie.

V druhej časti stretnutia zúčastnení študenti využili priestor na vyjadrenie svojich postrehov a položenie otázok k predmetnej téme. Prednáška, ktorej sa zúčastnilo viac než sto študentov, zaujala poslucháčov natoľko, že po otvorení priestoru na diskusiu, odpovedala europoslankyňa na množstvo otázok zameraných najmä na európsku legislatívu, ale aj iné problémy súvisiace s fungovaním Európskej únie: budúcnosť EÚ a pozícia Slovenska, možnosti mladej generácie, dôsledky Brexitu, migračná kríza či prejavy terorizmu. Dlhá a podnetná diskusia svedčí o tom, že prednáška bola pútavá, zaujímavá a prínosná a zúčastnení z nej odchádzali obohatení o nové vedomosti a plní dojmy. Európsky parlament je tak opäť bližšie k študentom.

Mgr. Veronika Šafárová
Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

GESTO, KTORÉ TRVÁ...

Čo vám napadne, keď sa povie Medzinárodný deň žien? Bonboniéry, bozky, kvety... My, študenti Filozofickej fakulty UPJŠ, ktorí tvoríme časopis Univerzál, to vidíme rovnako. Avšak predsa z iného uhla pohľadu. Kvety! To je to, čo poteší romantické srdce takmer každej slečny a dámy. Nechceli sme im však „strkať“ do ruky nejaký karafiát. Chceli sme niečo, na čo padnú oči mnohých, milú pozornosť, ktorá poteší, aj keď sa „emdážet“ skončí, niečo netradičné, čo vyčarí úsmev, a to nielen dámam.

Ako to dopadlo? Ôsmeho marca, skoro ráno, ste mohli v areáli Filozofickej fakulty UPJŠ na Moyzesovej ulici vidieť skupinku mladých ľudí, ktorí kľučia na zemi pred budovou Sokrates a hrabú sa v zemi. Rozhodli sme sa vytvoriť originálny dar v podobe živého kvetinového záhona – lupene vznešených tulipánov, pôvabné narcisy a ostrými farbami žiariace okrasné rastliny pútali pozornosť od včasného rána. Kvetinovou kompozíciu sme doplnili tabuľkou s práním „Pre Váš krajší deň, dámy“ a nenápadne sme si vychutnávali iskry v očiach všetkých okoloidúcich...

Áno, špinavé ruky od hlíny a mrznutie v skoré marcové ráno naozaj stáli za to!

Aľžbeta Palkoci
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
Foto: **Bianka Muráriková**

ERASMUS V SRBSKOM MESTE NIŠ

„Prečo si išiel do Srbska?“ bola najčastejšia otázka, ktorú som ako študent v cudzine dostával. S údivom ju väčšinou kládli samotní Srbi. Erasmus+ ponúka španielske pláže, francúzske kaviarne či škandinávské mrazy. Prečo sa Slovák rozhodol vybrať na juh Srbska? Zo začiatku bola odpoveď jednoduchá, išlo o jedinou možnosť na zozname. No veľmi rýchlo sa na to nabalili ďalšie dôvody.

Každý Erasmus+ začína rovnako. Podáte si prihlášku a o niekoľko mesiacov neskôr stojíte s batožinou v inom štáte. Pamätám si na strese spojené s potrebnými dokumentmi, balenie na poslednú chvíľu, rozlúčku s rodičmi a na ten moment pred Budapešťou, kedy na mňa konečne doľahlo, že nasledujúce mesiace strávim v cudzej krajine. Keď potom prišla hraničná kontrola želajúca pasažierom vlaku „dobro jutro,“ vedel som, že už nie je cesty späť.

Dobro došli

Sedeli sme v konferenčnej sále univerzitnej budovy.

„Porozhládajte sa okolo seba,“ povedala prezidentka lokálneho tímu Erasmus+. Urobili sme tak. Piatí Španieli, Rumun, Slovinka a Slovák. Ešte nepoznáme vlastné mená. „Tieto, teraz cudzie tváre, budú pre vás na konci pobytu ako rodina.“

Prvý týždeň bol ako na koľaji. Mali sme pripravený program, ktorý nás previedol historickými pamiatkami, vrátane pevnosti rozprestierajúcej sa pri rieke a veže Čegar pripomínajúcej hrđinskú rebéľiu voči Turkom. Popritom sme sa zoznamovali

aj sami so sebou. Vymieňali sme si naše nové telefónne čísla, prezrádzali svoje motivácie pre odchod a veľmi rýchlo sa pustili do debát o spoločných plánoch. Priateľstvá začali kvitnúť.

Studije

Samozrejme, Erasmus+ nie je len o spoznávaní nových kultúr a tvorení priateľstiev na celý život. Niektorí kritici programu hovoria, že ide o platené prázdniny, no ani pre jedného z nás to nebola realita. Školy nás nijako nešetřili. Ako študent anglistiky na filozofickej fakulte som si musel zohnať materiály a zúčastniť sa na hodinách spolu s ostatnými.

Nepreháňam, keď poviem, že ešte nikdy som si neužil hodiny v škole tak ako tam. Či už išlo o rozoberanie Shakespeareových tragédií, modernej kanadskej literatúry či lingvistiky v kognitívnych vedách, miestni profesori na hodinách sršali entuziazmom.

Moji su drugovi

Prvé týždne pominuli a každý sa musel postaviť na vlastné nohy. Začali sme spoznávať každodenný život v Niš. Stretli sme miestnych a s ich pomocou sa vnárali do nového sveta. Od tohto bodu si každý začínal raziť vlastnú cestu a bolo na každom jednotlivcovi, aké historiky bude mať v zásobe po návrate.

Ako napríklad ten večer, keď sme si to s kamarátom namierili do reštaurácie a po ceste mojou ulicou si všimli kľbko ľudí stojacich pred jedným z podnikov. Zvláštne. Prechádzal som tou ulicou každý deň a takéto zhromaždenie som tam nikdy predtým nevidel. Pohnaný zvedavosťou sme zrýchlili a nazreli dovnútra, kde spolu so svojimi kolegami zo srbského tímu sedel Novak Djokovič. Blížil sa Davis Cup.

Tie najlepšie zážitky však bývajú tie najosobnejšie a nechávate si ich skôr pre seba. Nebeská chuť pljeskavice, debaty o živote nad kávou a cigaretami, objavovanie srbskej muziky, pravidelné lekcie biliardu či pravoslávne Vianoce a Nový Rok strávené s blízkymi, ktorých ste pred pár mesiacmi ani nepoznali. Všetko sa to na vás nabalí a ste vďačný, že to bola jediná možnosť na zozname.

Dovidenja

Navôkol mňa sedeli Pablo, Jose, Carlos, Gabriel, Paco, Cosmin a Diana. Nadišiel čas rozlúčkovej večere. Objatia, pozvania na návštevu, lúčenie a posledná noc strávená v Niš. Odrazu stojím s batožinou späť na Slovensku a cnie sa mi za domovom.

Bc. Patrik Barto
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

ŠTUDENTKA LEKÁRSKEJ FAKULTY UPJŠ ZÍSKALA BRONZOVÚ MEDAILU V KUMITE NA MAJSTROVSTVÁCH EURÓPY V SOFII

Na športovom poli sa zviditeľnila študentka Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach Viktória Pillárová. Pre Slovensko vybojovala bronzovú medailu v kategórii – kumite ženy do 21 rokov do 68 kg – na Majstrovstvách Európy v karate 19. februára 2017 v bulharskej Sofii. Podujatia sa zúčastnilo 1200 súťažiacich z 50 krajín sveta. Študentka 2. ročníka študijného programu všeobecné lekárstvo na UPJŠ LF Viktória Pillárová je šťastná, že získala do svojej zbierky ďalšiu cennú medailu, že sa jej podarilo úspešne reprezentovať Slovensko a prispieť k jeho celkovému 6. miestu v hodnotení krajín, ale i našu univerzitu a lekársku fakultu.

Viktóriine meno sa spomínalo aj vlani, a to v súvislosti so ziskom tretieho miesta v karate kumite do 68 kg na Zimnej univerziáde konanej v Košiciach a prispela tiež k získaniu zlatej medaily na Európskych univerzitných hrách v chorvátskom Záhrebe, keď spolu s ďalšou študentkou Lekárskej fakulty UPJŠ Zuzanou Schwartzovou a študentkou Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ Marigonou Mehmeti vybojovali najvyššiu priečku v karate spomedzi 15 družstiev.

Študentke k peknému úspechu zagrataloval aj dekan Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, ktorý je veľmi rád, že študentky medicíny dokážu sklbiť tak náročné štúdium aj so športom a bodovať aj na tomto poli. „Držím Viktórii palce i do budúcnosti a to tak v športe, ako aj v štúdiu,“ konštatoval prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.

RNDr. Jaroslava Oravcová
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach
Foto: Archív Viktérie Pillárovej

BEH NIELEN PRE ZDRAVIE, ALE AJ PRE RADOSŤ MALÝCH PACIENTOV

Nielen pre radosť z pohybu a vlastné zdravie, ale aj kvôli potešeniu z pomoci druhým sa 5. apríla 2017 postavilo na štart 3,2 kilometrového bežeckého okruhu 147 bežcov z Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Startovné druhého ročníka Behu medikov mesta Košice totiž putovalo na konto Kliniky detí a dorastu UPJŠ LF a DNF Košice a bude použité na zlepšenie prostredia pre voľnočasové aktivity a hry malých pacientov. Podujatie organizoval Klub vzdelávania v medicíne Spolku medikov mesta Košice. Zúčastnilo sa ho 71 mužov a 76 žien, vrátane zahraničných študentov a niekoľkých pedagógov, a výťažok tvoril sumu 520 eur.

Otvorenie akcie sa konalo pred budovou lekárskej fakulty za účasti viceprimátorky MUDr. Renáty Lenártovej. Študentov prišiel podporiť aj prodekan UPJŠ LF doc. MUDr. Jozef Gonsorčík, CSc., a dobrý vietor vejúci do chrbta im zažela aj primárka Kliniky detí a dorastu UPJŠ LF a DFN MUDr. Eva Sádová. Prvý bežec František Lami dobehol do cieľa v čase 9 minút a 33 sekúnd a druhou najlepšou bežkyňou a prvou ženou v poradí bola Zuzana Durcová s časom 10 minút a 43 sekúnd. Nenáročnú trojkilometrovú trať vedúcu od lekárskej fakulty ku Kuzmányho ulici cez Vojenskú a Ondavskú ulicu späť na Triednu SNP 1 zvládli všetci bežci, vrátane tých, ktorí nebehávajú pravidelne. Aktivitu študentov ocenil dekan Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., ktorého teší, že „na fakulte pôsobia takéto aktívni medici, ktorí dokážu sklbiť užitočnosť zdravého pohybu, spoločenskej aktivity i charitatívneho cieľa.“

RNDr. Jaroslava Oravcová
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

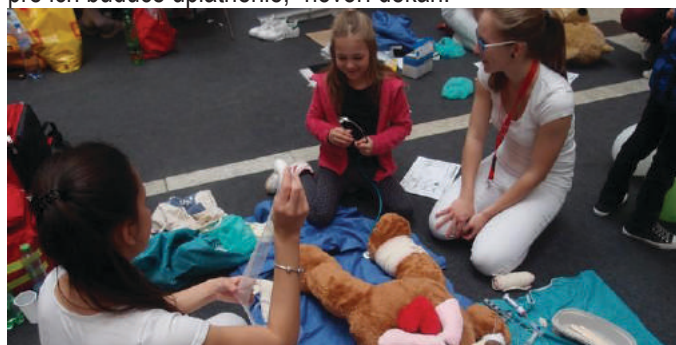
MEDICI VYUČOVALI V ŠKOLE ZDRAVIA

Študenti Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach zorganizovali v sobotu 22. apríla 2017 v košickom Auparku druhý ročník podujatia Škola zdravia. Šlo o preventívnu akciu pre širokú verejnosť, do ktorej sa zapojilo vyše tridsať medikov, pričom študenti dúfajú, že ľuďom spestrili a spríjemnili deň a tiež ich motivovali k tomu, aby nepodceňovali pravidelné lekárske prehliadky alebo ich nezanedbávali kvôli pracovnej vyťaženi... Členovia Spolku medikov mesta Košice v čase od 10. do 17. hodiny v blízkosti potravín Billa oslovovali návštevníkov nákupného centra a informovali ich o témach týkajúcich sa prevencie a zdravej životosprávy. Medici „vyučovali“ v štyroch stánkoch nazvaných *Zdravie v čísloch*, *Nemocnica u medvedíka*, *Prvá pomoc* a *Antitobacco* a mottom ich akcie bol slogan *Príďte zistiť, čo môžete zlepšiť*. Overiť si zdravie zistením hodnoty krvného tlaku, vyšetrením glykémie a výšky cholesterolu z kvapky krvi či určením podielu tuku, svalovej hmoty a minerálov v tele, si nechalo 230 ľudí, Nemocnicu u medvedíka zameranú na odbúravanie strachu z lekára u malých detí navštívilo 101 detí, stanovisko s vyučbou prvej pomoci vyhľadalo 110 osôb a o fajčení bolo s medikmi ochotných diskutovať 60 fajčiarov, z ktorých pätina sa po zistení výšky hladiny CO vo vydychovanom vzduchu rozhodli radšej vymeniť cigaretu za jablčko.

„Teší nás množstvo záujemcov rôznych vekových kategórií, ktorí sa nami nechali v rámci Školy zdravia otestovať. Nielen dospelí a seniori sa zaujímali o svoje hodnoty glykémie, cholesterolu a tlaku, ale i tínedžeri ocenili naše podujatie a chceli zistiť ako sú na tom so svojou kondíciou. Prichádzali i rodinky s deťmi, ktoré zavítali do Nemocnice u medvedíka a zatiaľ, čo deti vyšetřovali plyšových medvedov, ich rodičia si zdokonallili svoje vedomosti a predovšetkým zručnosti na stanovisku prvej pomoci. Tu si mohli vyskúšať nielen poskytnutie prvej pomoci pre dospelých, ale i čo robiť v prípade rôznych úrazov malých detí. Precvičili si napríklad záklon hlavy a naučili správnu techniku stlačania hrudníka a dýchania z úst do úst,“ hovorí študentka piateho ročníka všeobecného lekárstva na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach Radka Hrešková a vedúca Klubu verejného zdravia Spolku medikov mesta Košice.

„Teší nás množstvo záujemcov rôznych vekových kategórií, ktorí sa nami nechali v rámci Školy zdravia otestovať. Nielen dospelí a seniori sa zaujímali o svoje hodnoty glykémie, cholesterolu a tlaku, ale i tínedžeri ocenili naše podujatie a chceli zistiť ako sú na tom so svojou kondíciou. Prichádzali i rodinky s deťmi, ktoré zavítali do Nemocnice u medvedíka a zatiaľ, čo deti vyšetřovali plyšových medvedov, ich rodičia si zdokonallili svoje vedomosti a predovšetkým zručnosti na stanovisku prvej pomoci. Tu si mohli vyskúšať nielen poskytnutie prvej pomoci pre dospelých, ale i čo robiť v prípade rôznych úrazov malých detí. Precvičili si napríklad záklon hlavy a naučili správnu techniku stlačania hrudníka a dýchania z úst do úst,“ hovorí študentka piateho ročníka všeobecného lekárstva na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach Radka Hrešková a vedúca Klubu verejného zdravia Spolku medikov mesta Košice.

Najmilšie boli pochopiteľne detičky, ktoré v *Nemocnici u medvedíka* odbúravali strach z bielych plášťov. Ide o dlhoročný projekt Spolku medikov mesta Košice organizovaný v materských škôlkach, ktorého cieľom je pomôcť deťom nebať sa lekárov. Zaujímavú akciu študentov ocenil aj prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., a to nielen ako dekan Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, ale aj ako kardiológ. „Pozitíva zdravého životného štýlu, pravidelného športu a význam preventívnych prehliadok je vhodné pripomínať z rôznych úrovní, pretože naozaj prispievajú k predĺžovaniu a skvalitňovaniu ľudských životov. Som veľmi rád, že naši študenti vnímajú túto potrebu a prichádzajú so zaujímavými podujatiami atraktívnymi pre širokú verejnosť, pri ktorých zároveň sami získavajú komunikačné zručnosti cenné pre ich budúce uplatnenie,“ hovorí dekan.

RNDr. Jaroslava Oravcová
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

MEDICI MOTIVOVALI KOLEGOV I PEDAGÓGOV K CHÔDZI PO SCHODOCH

Členovia Spolku medikov mesta Košice zorganizovali v stredu 26. apríla 2017 v budove Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach na Triede SNP 1 akciu Hýb sa do schodov. Dvadsaťšesť medikov motivovalo svojich kolegov, pedagógov a ďalších zamestnancov fakulty, aby pri príležitosti Európskeho dňa bez výťahov vymenili pohodlné odvezenie sa za zdravšiu chôdzu po schodoch. K aktivite sa pridalo 204 registrovaných účastníkov, z toho 139 žien a 65 mužov, ktorí vyšli pešo všetkých 10 poschodí budovy a na každom sa pristavili pri stánku zameranom na inú oblasť prevencie zdravia.

Cieľom podujatia bolo spropagovať využívanie jednoduchšej a prístupnej pohybovej aktivity a motivovať čo najviac osôb, aby obmedzili používanie výťahov a viac sa presúvali po schodoch. Popri prezentovaní pohybu ako súčasť zdravého životného štýlu a významného prvku v prevencii mnohých súčasných civilizačných ochorení, bola akcia zameraná aj na prevenciu niektorých ochorení. Preto boli na každom poschodí umiestnené informačné stánky – na prizemí bolo meranie tlaku a meranie glukózy, na prvom poschodí sa konala škola drepu, na druhom sa dalo zdokonaľiť v poskytovaní prvej pomoci s na ďalších poschodiach poskytlí medici informácie o zložení ľudského tela, stravovaní a pohybe, merali obvod pásu a stanovovali BMI, testovali flexibilitu a predvádzali strečing. Nechýbalo ani správne držanie tela a SM systém, starostlivosť o duševné zdravie a profitačiarisky stánok.

RNDr. Jaroslava Oravcová
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

PRÍRODOVEDCI VO VÝCHODNIARSKEJ RELÁCII NA VLNÁCH ŠTUDENTSKÉHO ROZHLASU KOŠICE

Na vlnách Študentského rozhlasu Košice (ŠtuRKO) sa začiatkom tohto semestra zaradila do vysielania nová relácia s názvom „Labdžibudka.“ Rozhodli sa ju sformovať a moderovať traja technici, ktorí predtým nemali s moderovaním žiadne skúsenosti. Hlavným cieľom bolo prilákať poslucháčov na netradičný formát relácie, ktorá je celá vo východniarskom nárečí.

Relácia sa rýchlo stala medzi poslucháčmi úspešnou, a preto sme sa rozhodli využiť jej popularitu a začali sme si do vysielania pozývať hostí z prírodovedeckej fakulty. Naším vnútorným cieľom bolo prezentovať vo vysielaní aspoň jedného hosta z každého ústavu prírodovedeckej fakulty, čo sa nám aj podarilo. Sme vďační, že sme v štúdiu mohli privítať takých hostí akými sú pán prodekan doc. RNDr. Marián Kireš, PhD., z ústavu fyzikálnych vied, RNDr. Ján Kaňuk, PhD., z ústavu geografie, doc. RNDr. Roman Soták, PhD. a doc. RNDr. Tomáš Madaras, PhD., z ústavu matematických vied, z ústavu chemických vied to bol zas RNDr. Peter Luptáček, PhD., ústav biologických a ekologických vied reprezentoval RNDr. Rastislav Serbin, PhD., a posledným ústavom bol ústav informatiky, ktorý reprezentovali RNDr. Peter Gurský, PhD. a RNDr. Juraj Šebej, PhD. Väčšina hostí s nami komunikovala plynulo v niektorom z východniarskych nárečí a v štúdiu vládla vždy skvelá atmosféra. V každej relácii sa naša trojica moderátorov Jerguš, Bajty a Mišo postarali aj o zaujímavé a tematické ceny do súťaží.

Relácia sa postupne stala najúspešnejšou reláciou v histórii Študentského rozhlasu Košice a pravidelne zaznamenáva vysoko nadpriemernú počúvanosť. Na prírodovedeckých dňoch, konkrétne vo štvrtok 27. apríla 2017 na Alpinke vyhodnotíme a odmeníme aj ústav, ktorý dosiahol najvyššiu počúvanosť. Vedúceho z tohto ústavu si potom pozveme na poslednú „Labdžibudku“ v tomto semestri.

Predtým v štúdiu naživo privítame ešte dve veľké mená. Prvým bude dekan Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach doc. RNDr. Gabriel Semanišin, PhD. a druhým hosťom bude samotný rektor Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc. Obaja páni prisľúbili komunikáciu vo východniarskom nárečí, preto sa máme na čo tešiť. Ak ste si relácie nestihli vypočuť naživo, budú podobne ako ostatné relácie umiestnené v našom archíve na <http://sturko.intrak.upjs.sk/archiv/index.php>.

Nikola Semancová

PR manažérka Študentského rozhlasu Košice

ŠTUDENTSKÝ ROZHLAS KOŠICE PREPISUJE HISTÓRIU RÁDIORALLYE

Rovno k číslam: 150 rádiových amatérov, 198 súťažných príspevkov a 10 hodín rozhlasovej produkcie. Aj takýto bol už 13. ročník prehliadky internátnych rozhlasových štúdií Rádiorallye 2017.

Študentský rozhlas Košice (ŠtuRKO) Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ v Košiciach) obhájil titul internátne rozhlasové štúdio (IRS) roka z minulého ročníka, a tak sa týmto titulom môže pyšniť už 2. rok po sebe. Okrem tohto významného úspechu sa „Šturkáči“ tešia aj hlavnej výhre, ktorou je vysielací systém Sepia/Epos. Cenu do súťaže venoval jeho majiteľ Juraj Neveselý, jeden z členov odbornej poroty. „Možno to bude znieť ako kliše, ale naozaj sme to nečakali. Minulý rok to bola asi náhoda, ale tentokrát sme ukázali, že sme partia ľudí, ktorá je pre svoje hobby zapálená, a to čo robí, robí kvalitne,“ skonštatoval Michal Lacko, dosluhujúci vedúci rádia.

Súťažné nahrávky „Šturkáčov“ sa umiestnili na víťazných miestach celkovo trinásťkrát. Najúspešnejšou nahrávkou sa stala montáž s názvom 90 rokov rozhlasového vysielania v Košiciach, ktorá vznikla pri príležitosti významného jubilea RTVS. Nahrávka sa umiestnila na 1. mieste v hodnotení odbornej aj amatérskej poroty a v neposlednom rade treba vyzdvihnúť aj to, že získala špeciálnu cenu predsedu poroty Ľuboša Kasalu, šéfredaktora Zelenéj vlny.

Za veľký úspech považujú členovia ŠtuRKA aj umiestnenie oboch súťažných nahrávok v kategóriách Fonorallye a Živé vysielanie. Tieto kategórie sa odohrávajú priamo na mieste a „rozhlasáci“ v nich prejavujú svoje pohotové reakcie, vedomosti z oblasti žurnalistických žánrov a umenie slova.

Najväčšiu radosť prejavili „rádioaktívni Šturkáči“ po vyhlásení celkového víťaza celej súťaže. „Teší ma, že na súťažných nahrávkach pracovali všetci členovia. Dokopy sa dal skvelý kolektív, čo sa ukázalo aj na celkovom výsledku. Myslím si, že rádio

je v dobrej kondícii a je tak pripravené na nástup novej generácie,“ hovorí Michal Lacko, ktorý po súťaži opúšťa post vedúceho. Jeho funkciu preberie Nina Šťastná, jedna z najnovších členiek. „Som si vedomá toho, že ma čaká náročná úloha. Mišo bol skvelý vedúci, do rádia vkladá srdce a dušu, dokázal nás motivovať a prinieslo to úspechy. Aj naďalej budeme na sebe pracovať, pretože stále máme čo zlepšovať a chceme sa posúvať dopredu. Post novej vedúcej je pre mňa výzva. Chcem, aby sme si udržali minimálne takú úroveň, na akej fungujeme teraz,“ dodáva už úradujúca vedúca Nina.

O súťaži Rádiorallye

Asi 150 mladých ľudí z vysokoškolských IRS-iek a univerzitných rádii sa od stredu 28. marca do 2. apríla 2017 zišlo na 13. ročníku súťaže Rádiorallye. Pod organizáciu sa podpísalo okrem Asociácie členov a sympatizantov IRS (ACAS) aj IRS Rapeš, rozhlasové štúdio Žilinskej univerzity a žilinské Rádio X. Do 11 kategórií bolo nominovaných 198 nahrávok a spolu to tvorilo takmer 10 hodín rozhlasovej produkcie.

Do súťaže sa zapojilo celkovo 12 IRS zo Slovenska (TLIS Bratislava, Aetter Trnava, Trenchtown Trenčín, RAPES Žilina,

KONFERENCIE VENOVANÉ ŠPORTU

Každoročne sa na Slovensku aj v zahraničí organizuje množstvo konferencií so športovou tematikou s rôznymi oblasťami zamerania. Tieto vedecké konferencie a semináre majú obohacujúci a informatívny charakter, ktoré zaujmú mnohých, nie len vedeckých pracovníkov. Pedagogickí pracovníci ústavu telesnej výchovy a športu sa v tomto kalendárnom roku zúčastnili už na dvoch takýchto podujatiach.

Jedným z nich boli workshopy k projektu Youth on the Move, ktoré zorganizovala Medzinárodná asociácia športu a kultúry (ISCA) v spolupráci s Vroclavským centrom spoločenského rozvoja (WCRS) v dňoch 9. – 11. 2. 2017 v poľskom Vroclave. Kampani NowWeMove za účasti takmer 90 účastníkov z celého sveta. Workshopy boli obohatené o prednášky viacerých odborníkov z oblasti podpory pohybovej aktivity obyvateľov ako napr. Dr. Jayne D. Greenberg, oblastnej riaditeľky verejných škôl v okrese Miami-Dade v USA a členky Prezidentskej rady pre fitness, šport a výživu (President's Council on Fitness, Sports & Nutrition) alebo Topiho Llopa z nádecei UBAE a siete fitness centier Eurofitness v Španielsku. Ako už výber pozvaných rečníkov naznačuje, na workshopoch bola diskutovaná problematika podpory pohybovej aktivity obyvateľov z viacerých uhlov pohľadu s cieľom nadviazať komunikáciu medzi rôznymi organizáciami, ktoré v tejto oblasti môžu svojou aktivitou prispieť k zmene všeobecného trendu znižovania úrovne pohybovej aktivity u obyvateľov nielen v Európe, ale aj v USA, Latinskej Amerike a Ázii.

Na slovenskom seminári športovej medicíny sa zúčastnili odborní asistenti Mgr. Zuzana Kýchlová, PhD., a Ing. Iveta Cimboláková, PhD., ako aj študenti SaR ÚTVŠ UPJS v Košiciach. Seminár s názvom: Nové trendy v športovej medicíne a návrat k športu po úrazoch a operáciách muskuloskeletálneho aparátu sa konal 7. – 8. apríla 2017 v Hoteli Yasmin v Košiciach. Usporiadateľom bola Klinika muskuloskeletálnej a športovej medicíny UPJS LF a Nemocnica Košice-Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica / FIFA Medical centre of excellence. Seminár po úvodných referátoch o desiatej hodine otvoril námestník primátora mesta Košice JUDr. Martin Petruško. Odborných špecialistov z lekárskeho prostredia a aj mnohých iných odborníkov venujúcich sa športu i športovcov podporil svojím príhovorom aj prodekan LF UPJS v Košiciach pre vedeckovýskumnú činnosť prof. MUDr. Viliam Dohonič, CSc. Za FIFA Medical centre of excellence sa prihovril jej riaditeľ MUDr. Ján Šlávik, MBA. Klinikou muskuloskeletálnej a športovej medicíny UPJS LF zastupoval odborný garant a prednosta kliniky MUDr. Peter Polan, PhD., MPH. Za Ústav telovýchovného lekárstva LF ÚTVŠ sa prihovril prednosta MUDr. Pavel Malovič, PhD., MPH.

Počas seminára sme si vypočuli 31 prednášok slovenských aj zahraničných odborníkov z oblasti športovej medicíny z celého Slovenska i zahraničia. Program bol zadelený v 4 blokoch. Hlavnými témami boli v I. bloku: Nové trendy v športovej medicíne – prevencia, diagnostika a liečba v športovej medicíne; II. blok sa venoval Návratu k športu po úrazoch a operáciách pohybového aparátu; v III. a IV. bloku sa prednášky venovali téme Návratu k športu po úrazoch a operáciách ramena: stabilizácie, sútura rotátorovej manžety; Návratu k športu po úrazoch a operáciách dolných končatín – kolena: plastika predného a zadného skríženého väzu, po rôznych typoch ošetrenia meniskov, chrupky, členka a nohy; Návratu k športu po úrazoch a operáciách chrbtice.

Samostatnú pozornosť autori príspevkov venovali svalovým zraneniam, šlachovým poraneniam a úrazom hlavy. Seminár vystihol podstatu dôležitosti potreby prepojenia jednotlivých odborov a špecializácií venujúcich sa legislatíve športu, športovej medicíny, doping, telovýchovnému lekárstvu i samotným športovcom v praxi na ambulantnej, klinickej a športovej úrovni. Seminár nás obohatil o nové poznatky, ktoré rozšíria a obohatia našu výučbu predmetov na ÚTVŠ UPJS súvisiacich s telovýchovným lekárstvom.

Ak čitateľa zaujal obsahový zámer športových konferencií a má záujem obohatiť svoje poznatky v tejto oblasti, môže pre ďalšie informácie o podobných podujatiach osloviť autorov príspevku.

PaedDr. Jana Potočníková, PhD.

Ústav telesnej výchovy a športu UPJS v Košiciach

Rádio X Žilina, INRO Zvolen, PULZ Ružomberok, ŠtuRKO Košice, RÁDIO 9 Košice, Rádio PaF Prešov) a z Českej republiky (Rádio K2 z Juhočeskej univerzity v Českých Budějoviciach a Rádio R z Masarykovej univerzity Brno).

Rozhlasovú tvorbu okrem amatérskej poroty, ktorá bola zložená z členov jednotlivých rádii, hodnotila aj odborná porota. Na Rádiorallye 2017 ju tvorili: Ľuboš Kasaja, Ladislav Eliáš, Sylvia Hoffmannová z RTVS, Martin Karlík z Českého rozhlasu, Marek Mikušek a Juraj Arieli Neveselý z FUN rádia, Olga Džupinková a Tomáš Škarba z Rádia Expres.

Ďalší, 14.ročník medzinárodnej súťaže Rádiorallye sa presúva zo Žiliny na východ, pretože ho bude pripravovať Rádio PaF – internátne rozhlasové štúdio Prešovskej univerzity.

Nikola Semancová

PR manažérka Študentského rozhlasu Košice

KAPELA SMOLA A HRUŠKY ZAVÍTALA DO ŠTÚDIA ŠTUDENTSKÉHO ROZHLASU KOŠICE

Hudobná skupina Smola a hrušky oslavuje veľký medzník v ich kariére. V roku 2017 uplynú presne 20 rokov od založenia tohto zoskupenia. A ako najlepšie osláviť také jubileum? Doposiaľ najväčším klubovým turné v 20 mestách po celom Slovensku. A aj keď sú oslávencami práve Smola a Hrušky, pre svojich fanúšikov si pripravili darček v podobe dvojhodinového koncertu.

V Košiciach sa predstavili v piatok 21.apríla o 19:30 v klube Collosseum. Ešte predtým, však, kapela prijala pozvanie do Študentského rozhlasu Košice (ŠtuRKO).

Šturkáčski moderátori Annka a Jerguš ich vyspovedali od relácii Pod prúdom v stredu 19. apríla 2017. Okrem vývoja kapely im chalani prezradili aj informácie zo zákulisia: „Zažili sme raz takú vtipnú situáciu, jeden chalán sa ma celý čas pýtal, počúvaj, Spoko, za koľko predáš spotený uterák? A ja hovorím že nee, že to vôbec nie. Prosil, kľučal pri mne, modlil sa a ja som už bol taký nalomený, ale chalani ma presvedčili a z úcty k uteráku som mu ho nedal,“ smeje sa Spoko, frontman kapely Smola a hrušky.

Na koncerte odzneli staré známe hity, ale aj piesne z nového albumu Čiernobiely. „Hoci sa album volá Čiernobiely, jediná čiernobiela vec je krásny a originálny obal od našej priateľky Kataríny Orešanskej. A kým obal je čiernobiely, skladby sú naopak zmesou pestrosti a nálad. Túto farebnú zbierku sme zložili a nahrali za ostatné 4 roky. Obsahuje témy od úplne uletených až po vážne, od sarkazmu k nehe a láske, od ateizmu k viere, od rasizmu k tolerancii, až po závislosť na drogách či moci. Ale tou najväčšou ústrednou témou je láska vo všetkých svojich podobách. Aj preto vyšiel album na Valentína,“ prezradili chalani. Malú chuťovku pred blížiacim sa koncertom zahráli aj naživo v štúdiu ŠtuRKA.

V rádiu sme sa cítili veľmi dobre, počas rozhovoru vládla príjemná atmosféra a stretli sa milí ľudia. Naozaj nám bolo dobre,“ zhodnotili Spoko a Jančí z kapely Smola a hrušky pri odchode.

Ak ste reláciu nestihli, môžete si ju vypočuť v archíve na webe www.sturko.sk

Nikola Semancová

PR manažérka Študentského rozhlasu Košice

SVETOVÁ ZIMNÁ UNIVERZIÁDA – ALMATY 2017

Jedným z najväčších sviatkov vysokoškolského športu je Svetová zimná univerziáda. Tá posledná bola na prelome januára a februára v 1,5 miliónovej Almaty. Svetovej zimnej univerziády 2017 v Almaty (Kazachstan) v dňoch 25. januára – 9. februára 2017 sa zúčastnil aj René Štrauch, študent 2. roč. SaR UTVS UPJŠ v Košiciach. Nominovaný bol do hráčskej zostavy hokejového tímu v Univerzitnom výbere muží, v reprezentačnom družstve SR.

Do roku 1997 hlavné mesto Kazachstanu, ktoré poznáme aj pod názvom Alma-Ata privítalo medzi športovcami z celého sveta vo veku medzi 17 – 28 rokov aj vysokoškolákov zo Slovenska. Z dvanástich zimných športov si slovenskí univerzitní športovci zmerali svoje sily v šiestich športoch. Našu výpravu zastupovali lyžiari, biatlonisti, snowboardista a krasokorčuliari. Tímový šport bol zastúpený mužským hokejovým tímom, ktorého súčasťou bol aj náš študent René Štrauch.

Slovenskí reprezentanti nastúpili v nedeľu 29. 1. 2017 na ľad Halyk Areny. Za 70 hodín odohrali tri náročné stretnutia. Prehrávať dvakrát o dva góly, druhý raz v 39. minúte a z toho otočiť zápas, to len potvrdzuje mentálnu odolnosť i výborný prístup celého tímu. Srdcom i herným výkonom sa snažili svoje túžby a ambície dosiahnuť, čo nám, často dokazovali svojím nasadením a hrou na ľade. Študent UTVS René Štrauch si na svoje zážitky z reprezentácie spomína takto: „Cestovali sme už 25. januára, aby sme sa trochu zžili s tamojším prostredím a vyskúšali si ľadovú plochu, na ktorej to malo celé prebiehať. Odleteli sme zo Svecaty, pričom po hodine a pol vo vzduchu prišlo medzipristátie v Kyjeve, kde sme sa ale dlho nezdržali a prestupovali sme hneď do lietadla s konečnou stanicou Almaty. To už bola veru oveľa dlhšia cesta, veď päť a pol hodiny v lietadle nesedí človek každý deň. Na letisko v Almaty sme prišli o druhej hodine ráno, kde nás hneď čakalo veľmi milé prevkapanie v podobe domácich dobrovoľníkov, ktorí nám celý čas kričali WELCOME TO KAZACHSTAN. Ubytovaní sme boli v Olympijskej dedine a bolo to neskutočné. Bol to jeden obrovský komplex, ktorý sa začínal štyrmi hotelmi pre zamestnancov, organizátorov a novinárov. Medzi nimi sa nachádzal hlavný vestibul, za ktorým bolo desať veľkých hotelov v tvare písmena U, kde boli ubytovaní všetci súťažiaci z rôznych krajín, čo dodávalo tomu tú pravú jedinečnosť. Každodenné stretávanie nových zahraničných športovcov, rozprávanie sa s nimi o ich pocitoch, zážitkoch, získavanie nových informácií a postrehov dobíjalo človeka silnou energiou. Organizátori si naozaj dali záležať na tom, aby každý jeden športovec mal všetko, čo potrebuje. V dedine boli rôzne obchody s oblečením a suvenírmi, taktiež veľké fitness centrum, plavecký bazén a wellness centrum, ktoré sme mohli každý deň navštevovať. Dvadsaťštyri hodín sme boli strážení vojakmi, ktorí boli rozmiestnení okolo celého komplexu v rozstupoch asi každých 30 metrov, pričom dbali na našu bezpečnosť. Stravovali sme sa všetci spolu v jednej obrovskej jedálni a bolo z čoho vyberať – kazašská kuchyňa, ázijská kuchyňa, európska kuchyňa, jedlá pre vegetariánov a diabetikov – bolo to úplne odlišné od našej kuchyne. Moje raňajky, obedy a večere pozostávali väčšinou z koláčov, ktoré robili skutočne fantastické.“

Samotný turnaj vnímal René takto: „Na turnaji malo zastúpenie 12 štátov – Slovensko, Česko, Švédsko, Lotyšsko, Kazachstan, Rusko, Japonsko, Čína, Kórea, Veľká Británia, Amerika a Kanada, pričom posledných troch menovaných sme mali v skupine. V prvom zápase nás čakal zápas s Britániou a ako sme očakávali, vyhrali sme jednoznačne, a to v pomere 9:0. V druhom, oveľa ťažšom zápase, na nás čakal veľmi silný a kvalitný súper. Tým bola Amerika, na ktorú sme sa výborne takticky pripravili a po oduševnenom a bojovnom výkone sme zaslužené triumfovali 4:1. Posledný zápas v základnej skupine sme hrali o víťazstvo v skupine proti Kanade. Odohrali sme kvalitný zápas, o ktorom sa hovorilo, že to bol najlepší zápas šampionátu, ktorý spĺňal tie najvyššie kritériá. Bohužiaľ sme nedokázali poraziť súpera a prehrali sme 3:5. Zo skupiny sme postupovali z druhej priečky a vo štvrtfinále na nás čakal bratský duel s Českom. Pre nás to bol najdôležitejší duel šampionátu. Výhra by nás posunula do bojov o medaily, čo bol náš cieľ, a prehra do bojov o piate až ôsme miesto. Zápas sa začal vo vysokom tempé, súpera sme tlačili celý zápas, no prišlo známe – nedáš, dostaneš – a súper

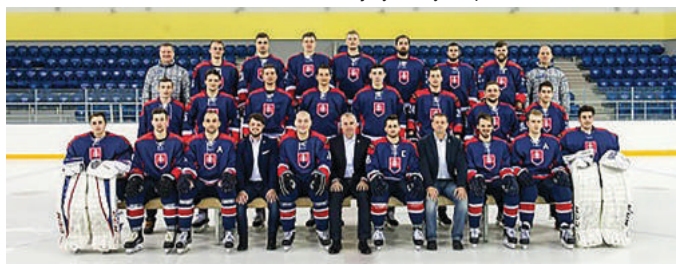
vyťažil z minima maximum. Aj preto po šesťdesiatich minútach to bolo nerozhodné. Atmosféra gradovala, a keď v predĺžení gól nepadol, tak prišli na rad samostatné nájazdy, v ktorých je to vždy ako lotéria. Z troch pokusov sme dokázali streliť len dva góly, nanešťastie dal náš super o jeden viac. Sklamanie bolo obrovské, lebo tím sme mali skvelý. V súťaži skupiny o 5. – 8. miesto bolo našim prvým súperom Švédsko, ktoré sme porazili 4:2 a v hlavách sme sa už pripravovali na posledný duel s Lotyšskom, o konečné – piate miesto. Zápas sa nezačal pre nás dobre, na súpera sme sa vždy gólovo doťahovali, aj preto bolo v kabíne pred poslednou tretinou horúco, no nevzdali sme sa. Posledných dvadsať minút sme zabrali naplno, zápas otočili vo svoj prospech a vyhrali 5:4. Uplná spokojnosť to nebola, ale piate miesto sme brali všetkými desiatimi. Posledné dni sme si užívali naplno. Navštívili sme rôzne športoviská, či už to bol skokanský mostík alebo lyžiarska trať. Najväčším zážitkom bolo pre mňa vidieť najvyššie položené klzisko na svete (MEDEU) vo výške 1691 m n. m. s kapacitou 8500 miest. Neskôr sme lanovkou vyšli aj na úplný vrch hory vo výške 3300 m n. m., odkiaľ sme krásne videli celé mesto Almaty. Ešte zaujímavejšie sa bolo pozrieť na druhú stranu, kde už bolo vidieť Čínu.“

Na 28. svetovej zimnej univerziáde v kazašskom Almaty hokejisti pozíciu spred dvoch rokov zo SZU v Granade. O hre a výkonoch Slovákov sa hovorilo počas SZU s rešpektom. Veď v Halyk Arene v šiestich stretnutiach naši reprezentanti iba raz prehrali v riadnom čase a zaznamenali štyri víťazstvá. Prajeme im úspechy aj v ďalších ročníkoch tohto podujatia.

René Štrauch

Mgr. Zuzana Küchelová, PhD.

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach

MAJSTROVSTVÁ SVETA V BIKINI FITNESS

Bikini fitness je jednou zo súťažných kategórií určených pre ženy a dievčatá na súťažiach organizovaných pod hlavičkou IFBB (medzinárodnej organizácie kulturistiky a fitness) a na Slovensku zastrešovaných federáciou SAKFST (Slovenskou asociáciou kulturistiky, fitness a silového trojboja). Kategória bikini fitness medzi desiatkami či stovkami dievčat oslovila aj študentku právnickej fakulty Janku Kleinovú, ktorá už tri roky pravidelne a intenzívne trénuje vo fitnesscentrách. V akademickom roku 2015/2016 prvýkrát využila naskytnutú príležitosť zúčastniť sa niekoľkých súťaží na domácej pôde, a to: pohárovej súťaže junioriek – Veľká cena Dubnice 2015 v Dubnici nad Váhom (3. miesto), pohárovej súťaže žien Mozolani fitness cup 2015 v Ziline (6. miesto).

Tieto jej výsledky obohatil ešte jeden úspech: 2. miesto na Športfestivale v Trenčíne.

Úspešne tiež odštartovala jesennú sezónu v akademickom roku 2016/17. V októbri to boli dve umiestnenia na stupienku víťazov: 2. miesto na Tatranskom pohári 2016 a 3. miesto na atraktívnom podujatí Mozolani Fitness Cup 2016.

Posledné spomínané podujatie bolo zároveň nomináciou na novembrové Majstrovstvá sveta žien 2016 v poľskom meste Bielostok v kategóriách bodyfitness, bikini fitness a men's physique. V Bielostoku, nevelkom, no veľmi pôvabnom mestečku, sa sústredili reprezentanti zo všetkých končín sveta. Prvý štart na svetovom šampionáte v mimoriadne silnej konkurencii 31 súťažiacich priniesol Janke 8. miesto s rovnakým počtom bodov ako pretekárke na 7. mieste.

Na ďalšej pohárovej súťaži Veľká cena Dubnice 2016 získala druhé umiestnenie a zároveň sa nominovala na Majstrovstvá sveta junioriek 2016. To sa konalo v hlavnom meste Dominikánskej republiky – Santo Domingo. Na tomto významnom podujatí, na ktoré odchádzala s vysokými ambíciami, obsadila 8. miesto. Možno to nie je umiestnenie, v aké dúfala, no napriek tomu

v silnej konkurencii vybojovala výborné umiestnenie, ku ktorému jej srdečne blahoželáme.

Okrem spokojnosti s premiérou na svetových pódiiach a umiestnením v prvej desiatke, Janka prejavila radosť nielen z toho, že si mohla obliecť oku divákov lahodiace bikini, ale hlavne reprezentačný dres Slovenskej republiky. Taktiež bolo pre ňu nezabudnuteľným zážitkom poznanie krajiny, v ktorej sa súťažilo. Podľa jej slov: „Za zmienku stojí Dominikánska republika, v ktorej sme prežili 11 dní. Rezort v Boca Chica, kde sme boli ubytovaní, nám ponúkol maximálny luxus a pohyb v jeho okolí, fascinujúce vodopády a nami navštevovaná časť 300 kilometrov dlhých bielych pieskových pláží s krištáľovo priehľadnou vodou v nás vyvolávali dojem nádhery krajiny Karibiku. Až naša výprava – safari na korbe otvoreného auta do miestnej dedinky, nám odhalila skutočný život v tejto krajine. Videli sme život v chatrčiach, chudobu a hygienu na neuveriteľne nízkej úrovni, takže v porovnaní s luxusnými rezortmi pre turistov, bol tento obraz pre nás neočakávaným prekvapením. Napriek tomu sa tu ľudia cítia šťastne a aj to málo považujú za nadštandard.“ Na jej veľké prekvapenie počas jazdy prírodou nevidela žiadne divé zvieratá, na ktoré sa tešila, žiadne hady, ani pavúky, len malého leguána, ktorý rýchlo zakýval celej výprave na rozľúčku.

Studentka sa nám zverila ešte s jednou zaujímavosťou: „Dominikánska republika je najväčším producentom cigár na svete. Videli sme ich ručnú výrobu. Stačila informácia, že sú chutnejšie ako kubánske a motivácia k otestovaniu bola na svete. Športová disciplína sa dostala na vedľajšiu koľaj. No kto by odolal zážitku, ktorý sa v neopakovateľnej podobe naskytne možno len raz v živote?!“

Janka, držíme palce v ďalšom úspešnom reprezentovaní a prajeme veľa úspechov v športovej, ale aj študijnej oblasti!

Jana Kleinová, Mgr. Marcel Čurgali
Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach

VEDA A VÝSKUM NA STRÁNKACH ODBORNÝCH PERIODÍK VYDÁVANÝCH UPJŠ

Zamestnanci UPJŠ prezentujú výsledky svojej vedecko-výskumnej a pedagogickej činnosti na rôznych odborných podujatiach. Informácie o nových poznatkoch a dosiahnutých úspechoch zároveň poskytujú verejnosti publikovaním príspevkov v niekoľkých vedeckých časopisoch. Každú fakultu našej univerzity reprezentujú kvalitné recenzované periodiká vydávané v tlačenej alebo elektronickej podobe.

Najstarší vedecký časopis našej univerzity vznikol na pôde Lekárskej fakulty UPJŠ. *Folia Medica Cassoviensia* už od roku 1998 prezentuje originálne výsledky vedecko-výskumných projektov a poskytuje prehľad najnovších odborných poznatkov z oblasti základného lekárskeho výskumu, predklinickej a klinickej medicíny, aplikovanej biológie, farmaceutických vied a iných príbuzných odborov. Vychádza dvakrát ročne v samostatných číslach alebo vo výročnom dvojčíslu. Supplementum tvorí zborníky prác z konferencií a podujatí spoluorganizovaných Lekárskou fakultou UPJŠ. Obsahy jednotlivých čísel sú dostupné na <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/fakulta/casopisy-vydavane-ff/fovia-medica-cassoviensia/>.

Ateroskleróza, časopis Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie a Lekárskej fakulty UPJŠ, uverejňuje články z oblasti etiológie, patogenézy, kliniky a liečby aterosklerózy a jej rizikových faktorov. Časopis je indexovaný v európskej databáze časopisov CIBA Med, Copernicus, Bibliographia Medica Slovaca, Slovenská národná Bibliografia a Národní knihovna ČR. Príspevky sa uverejňujú dvojazyčne, anglicky a slovensky, resp. česky. Obsahy čísel z rokov 2003 – 2016 sú dostupné na <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/fakulta/casopisy-vydavane-ff/ateroskleroz/>.

Recenzovaný vedecký časopis *Geographia Cassoviensis* vydáva Prírodovedecká fakulta UPJŠ. Prináša originálne a aktuálne vedecké články z oblasti geografie a príbuzných vedných disciplín. V roku 2016 bol zaradený medzi indexované časopisy citačnej databázy Scopus i databázy ERIH PLUS. Časopis vychádza v slovenskom jazyku v tlačenej i v elektronickej verzii, archív <http://geografia.science.upjs.sk/index.php/geographia-cassoviensis> obsahuje vydania od roku 2007 v plných textoch.

Časopis vydávaný Botanickou záhradou UPJŠ, *Thaiszia - Journal of Botany*, publikuje vedecké práce z rôznych oblastí botaniky, biosystematiky, taxonómie, fytogeografie, fytocenológie, ekológie, paleobotaniky a karyológie. Vychádza výhradne v anglickom jazyku. Časopis *Thaiszia* je indexovaný v databázach BIOSIS (Biological Abstracts), CAB International, CABS (Current Awareness in Biological Sciences), Excerpta Botanica, The Kew Record of Taxonomic Literature. Elektronická verzia je dostupná na <https://www.upjs.sk/pracoviska/botanicka-zahrada/odborne-aktivity/thaiszia/>.

Právnická fakulta UPJŠ prezentuje svoju činnosť publikovaním v recenzovanom vedeckom časopise *Studia Iuridica Cassoviensia*. Obsah tvoria vedecké články a štúdie, prehľady judikatúry, recenzie vedeckých publikácií a informácie z vedeckého života. Tvorcovia časopisu sa snažia osloviť okrem akademikov aj odborníkov z právnej praxe. Vydania v plnom texte sú od r. 2013 dostupné na http://sic.pravo.upjs.sk/aktualne_cislo.html. Od júna 2015 je časopis registrovaný v databáze ERIH Plus.

Fakulta verejnej správy UPJŠ vydáva recenzovaný vedecký časopis *Verejná správa a spoločnosť*. Obsah tvoria pôvodné vedecké práce, príspevky a recenzie obsahovo orientované na teóriu a prax verejnej správy. Časopis prispieva k rozvíjaniu vedy verejnej správy ako samostatnej vednej disciplíny. Vychádza dvakrát ročne v slovenskom, českom a anglickom jazyku, plné texty sú dostupné na <http://www.vsas.fvs.upjs.sk/>. Abstrakty z rokov 2000 – 2014, počas ktorých časopis vychádzal len v printovej podobe, sú k nahliadnutiu na <http://www.upjs.sk/fakulta-verejnej-spravy/vedecky-vyskum/casopisy/verejna-sprava-a-spolocnost/>.

Filozofickú fakultu UPJŠ reprezentuje niekoľko periodík. Interaktívny vedecký časopis *Sociálne a politické analýzy* vydáva Katedra politológie FF. Obsahuje výskumné sociologické, psychologické, politologické štúdie a analýzy, metodologické štúdie, výskumné správy, štúdie z kvalifikačných prác, projekty výskumov a analýz a recenzie. Vychádza dvakrát ročne, interaktívna časť v plnom texte na <http://sapa.ff.upjs.sk/>, sprístupňuje i archív vydaní od roku 2007. Na pôde Katedry histórie FF vznikol vedecký recenzovaný časopis *Mesto a dejiny*. Orientuje sa na oblasť urbánnych dejín Košíc a priľahlého regiónu. Časopis je evidovaný v databázach ERIH PLUS, CEEOL, CEJSH, EBSCO, MIAR, Index Copernicus, WorldCat v Databáze historickej literatúry v SR a Google Scholar. Od roku 2012 vychádza dvakrát ročne v tlačenej i v elektronickej podobe. Plné texty sú k dispozícii vo viacjazyčnej a anglickej verzii na <https://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/katedra-historie/15082/>, <https://www.upjs.sk/faculty-of-arts/department-of-history/15590/>.

Vedecko - odborný časopis *Edukácia* Katedry pedagogiky FF je zameraný na problematiku vzdelávania a výchovy na všetkých stupňoch vzdelávacích inštitúcií. Prezentuje inovácie v edukačnej praxi, moderné vyučovacie koncepcie, aktuálne trendy v pregraduálnej príprave učiteľov, riešenie problémov súvisiacich so zdravím, kvalitou života, zvládaním náročných životných situácií v prostredí škôl a školských zariadení. Vychádza dvakrát – každý druhý rok, na webe <https://www.upjs.sk/edukacia/> sú k dispozícii plné texty príspevkov z roku 2015.

Najnovším periodikom je humanitne orientovaný vedecký časopis Katedry germanistiky FF *Symbolae Cassovienses* s podtitulom *Kaschauer Beiträge zur Sprache und Kultur*. Vychádza dvojazyčne (slovensky a nemecky) od r. 2016, dvakrát ročne v printovej podobe. <https://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/info-pre-verejnost-a-media/symbolae-cassovienses/>.

Indexácia časopisov v domácich i zahraničných databázach dokazuje vedecké kvality pracovníkov našej univerzity. Veríme, že publikačné výstupy obsiahnuté v periodikách UPJŠ budú i v budúcnosti prínosom pre vedecký svet.

PhDr. Veronika Sláviková
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

REKONŠTRUKČNÉ PRÁCE V LEKÁRSKEJ KNIŽNICI UK UPJŠ SI VYŽIADAJÚ OBMEDZENIA

Univerzitnú knižnicu čakajú v letných mesiacoch obmedzenia z hľadiska poskytovania knižnično-informačných služieb. Jej najväčšie a najnavštevovanejšie pracovisko, lekárska knižnica, bude prvýkrát v histórii zatvorená. Dôvodom je komplexná rekonštrukcia elektroinštalácie, slaboprúdových obvodov vrátane kamerového a bezpečnostného systému, elektrického vrátnika, výmena svietidiel. Súčasťou rekonštrukcie je aj obnova vstupu do verejných priestorov knižnice. Táto rozsiahla rekonštrukcia je možná vďaka ústretovosti univerzity. Z pohľadu minimalizácie obmedzenia poskytovaných služieb pre používateľov bol definovaný začiatok prác na druhú polovicu júna 2017.

Pre kvalitné poskytovanie knižnično-informačných služieb je potrebná modernizácia, vizuálno-efektívne dispozičné riešenie prostredia. Okrem riešenia elektroinštalácie zodpovedajúcej aktuálnym potrebám, sa zároveň vyrieši vchod do knižnice tak, aby umožnil vstup všetkým osobám bez ohľadu na ich zdravotný stav a predispozície, tzv. bezbariérový prístup.

Lekárska knižnica UK bude zatvorená od 12. 6. do 22. 9. 2017. V uvedenom období bude poskytovať svoje služby v obmedzenom režime.

V období od 12. 6. 2017 do 4. 7. 2017 bude v dolných priestoroch knižnice – oproti študentským šatniam – zriadený priestor pre dočasné výpožičné služby.

Počas týchto dní:

- bude možné len vrátiť knihy (nie vypožičať), vysporiadať svoje pohľadávky a potvrdiť tlačivá k ukončeniu štúdia resp. pracovného pomeru na univerzite.
- nebudú poskytované žiadne absenčné, prezenčné a reprografické služby. Medziknižničná výpožičná služba a vypracovanie rešerší bude dostupné iba prostredníctvom elektronickej žiadanky.
- od 9. 5. 2017 si študenti UPJŠ LF môžu vypožičať študijnú literatúru na nasledujúci semester. Výpožičná doba literatúry bude predĺžená do 4. 12. 2017.

Od 5. 7. 2017 bude lekárska knižnica úplne zatvorená. Knižnično-informačné služby pre jej používateľov počas letného zatvorenia zabezpečia jeden deň v týždni, každý pondelok od 8. – 12. hod. a od 13. – 15. hod., dve pracoviská UK: Prírodovedecká knižnica UK UPJŠ na Medickej 6 a Filozofická knižnica UK UPJŠ na Moyzesovej 9. V prípade nutnosti sa môžu používatelia Lekárskej knižnice informovať aj telefonicky na t. č. 055/234 1608.

Univerzitná knižnica (UK) verí, že od začiatku nového akademického roka 2017/2018 budú mať študenti a zamestnanci lekárskej fakulty dôstojnejšie podmienky k štúdiu, práci a tráveniu času v knižnici a že spoločné úsilie vedenia UK a UPJŠ prispeje k skvalitneniu poskytovaných služieb pre všetkých.

Ing. Eva Matušovičová
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

EXOTICKÉ MOTÝLE V BOTANICKEJ ZÁHRADĚ UPJŠ OSLAVUJÚ 10. JUBILEUM

V tomto roku sa v priestoroch Botanickej záhrady UPJŠ už po desiatykrát odohrá zázrak zrodenia tropických motýľov. Úchvatné farby ich krídel aj teraz obohatia výstavný priestor s pestrosťou kvetín. Počas predchádzajúcich deviatich sezón sme verejnosti predstavili celkovo takmer 200 rôznych druhov z celej planéty.

Neónovo modrý *Morpho peleides* patril k najpočetnejším a určite aj k najobľúbenejším motýľom. Množstvom exemplárov ho mohli prevýšiť len druhy rodu *Caligo*, ktoré pochádzajú z tropickej Ameriky, kde predstavujú obávaných škodcov banánových plantáží. V našich skleníkoch sa však tešia zaslúženej pozornosti vďaka svojej veľkosti, tajomným farbám v tmavších tónoch a ochotou pózovať pred objektívmi fotoaparátov či dokonca pristáť na samotných návštevníkoch.

Najväčší z u nás prezentovaných motýľov, *Attacus atlas*, má v rozpätí krídel takmer 28 centimetrov a patrí medzi najkrajšie nočné motýle. V dospelosti prežije maximálne 3 až 4 dni, kedy sa snaží spáriť, naklásať vajíčka a odovzdať štafetu novému pokoleniu. Počas tejto doby vôbec neprijíma potravu a žije len z energie, ktorú nadobudol v štádiu húsenice usilovným požívaním rastlín.

Iné druhy našich odchovancov majú aj v dospelosti zdravý apetít. Potravu prijímajú v podobe nektáru a sladkých štiav, ktoré získavajú z kvetov alebo zo zrnkatého ovocia, ktoré im v skleníku servírujeme. Vďaka tomu si predlžujú život až na 10 či viac dní. Iba zopár druhov motýľov v dospelom štádiu sa tu dožíva niekoľkých týždňov až mesiacov. K týmto rekordérom určite patria juhoamerické druhy rodu *Heliconius*. Sú to menšie, ale pekne sfarbené motýľiky s charakteristickým pomalým trepotavým letom.

Výnimočné postavenie v ríši motýľov má monarch sťahovavý (*Danaus plexipus*). V prírode je známy sezónnymi presunmi po americkom kontinente v severojužnom smere. Vytvára povestné mraky zložené s tisícov tŕň nádherných oranžových jedincov.

Atraktívnou skupinou motýľov sú určite aj rozmanité vidlochvosty, ktoré mávajú na dolnom páre pestrofarebných krídel rôzne ostrohy. Pozornosť púta aj ich zaujímavý pohyb, keď energicky lietajú z kvetu na kvet a bez pristátia sajú nektár pomocou dlhého sosáka, čím pripomínajú kolibríky.

S organizovaním výstavy živých tropických motýľov súvisí aj biologická ochrana pred škodcami, ako jedna zo zásadných zmien v starostlivosti o pestrý genofond rastlín v košickej botanickej záhrade. Motýle sú vynikajúcim indikátorom zdravého životného prostredia. Ich existencia nie je možná v chemicky ošetrovanom priestore. Z vylúčenia agrochemikálií profitujú nielen motýle, ale rezíduám pesticidov nie sú už vystavovaní ani návštevníci a zamestnanci botanickej záhrady. Udržiavanie týchto, k prírode ohľaduplných metód, je pre pokračovanie v tradícii motýľích výstav absolútne nevyhnutné.

Proces zrodu každého dobre vyvinutého motýľa je malým zázrakom prírody. Organizovanie výstavy motýľov počas necelých 50 dní je vyvrcholením predchádzajúcich priprav v jednom zo skleníkov. Pozornosť návštevníkov tam pútajú aj vhodne upravené liahne motýľov, kde každý týždeň umiestňujeme stovky kukiel od našich dodávateľov.

Aby sme jubilejný 10. ročník výstavy motýľov zásadným spôsobom zatraktívnil, chceme návštevníkom ponúknuť možnosť nazrieť do tajomstva celého vývinu niektorých druhov. V nových chovných boxoch budeme naživo prezentovať vznik motýľov od vajíčka, cez jednotlivé štádiá húseníc, ich zakuklenie až po liahnutie dospelých jedincov a následný zrod ďalšieho cyklu života po ďalšej znáške vajíčok. Chovné boxy pre nás zhotovil skúsený externý spolupracovník Michal Zachar, ktorého bohatá zbierka „večných motýľov“ je tradičnou súčasťou podujatia. Naživo bude možné stretnúť sa s týmto výnimočným človekom počas výstavy obyčajne od piatka do nedeľného dopoludnia.

A kedy je ten NAJ čas vybrať sa na výstavu motýľov? Návštevníkom vo všeobecnosti odporúčame plánovanie prehliadky počas slnečných dní, kedy sú mnohé motýle veľmi aktívne. Niektoré druhy však lietajú pri nižšej intenzite svetla. Motýle sa liahnu priebežne, vždy je ich v skleníku mnohonásobne viac, než si všimneme. Výnimočné druhy, ako napr. *Attacus atlas*, sa pošťastí vidieť len príležitostne, pretože ich liahnutie je nevypočítateľné a životnosť krátka. Preto sa oplatí si jednotlivú návštevu expozície zopakovať aj v rámci jedného dňa či s odstupom niekoľkých dní.

Veríme, že aj počas tohto ročníka, každodenne od 9 do 17 hodiny, bude na čo pozerieť.

Ing. Robert Gregorek, PhD.
Ing. Martin Šuvák, PhD.
Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach

KALENDÁRIUM

ZEISS WORKSHOP SUPER – RESOLUTION

2. – 3. mája 2017

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
<https://www.upjs.sk/public/media/6631/ZEISSWorkshopSuperResolution.pdf>

VÝSTAVA BONSAJOV

5. – 8. mája 2017

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pracoviska/botanicka-zahrada/>

MEMORIÁL JUDR. MILANA GEJDOŠA, CSC.

8. mája 2017

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pravnicka-fakulta/memorial-XX/>

4. MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ ŠKOLA SFEL 2017

9. – 12. mája 2017

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
<http://sfel2017.sk/en/#organizedby>

FYZIKÁLNA OLYMPIÁDA KAT. B, C, D – KRAJSKÉ KOLO

10. mája 2017

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
https://www.upjs.sk/public/media/6631/OznamKKFOB_C_D_2017.pdf

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ – JARNÁ ČASŤ

12. mája 2017

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pracoviska/botanicka-zahrada/>

ZÁKONNÍK PRÁCE DO KAŽDEJ RUKY ALEBO LINGVISTIKA A SANKCIE V PRACOVNOM PRÁVE

12. – 13. mája 2017

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pravnicka-fakulta/>

NOVINKY V EXEKUČNOM PRÁVE

17. mája 2017

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pravnicka-fakulta/konferencie/>

MOTÝLE EXOTICKÝCH TRÓPOV – VÝSTAVA

19. mája – 30. júna 2017

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pracoviska/botanicka-zahrada/>

ŠKOLA BIOFYTONIKY 2017

22. – 31. mája 2017

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
https://www.upjs.sk/public/media/6631/Oznam_skola_biofotoniky_1.pdf

PRACOVNO-PRÁVNE MINIMUM STAROSTU

24. mája 2017

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/pravnicka-fakulta/konferencie/>

RBA – ROBOTICKÝ BATTLE NA ALEJOVEJ

6. júna 2017

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
<http://www.robotickybattle.sk/>

STRETNUTIE AKADEMICKÉJ OBCE UPJŠ V KOŠICIACH

8. júna 2017

<http://www.upjs.sk/>

JUNIÁLES ZAMESTNANCOV UPJŠ

23. júna 2017

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
<http://www.upjs.sk/>

UNIVERZITA BEZ HRANÍČ

10. – 14. júla 2017

<http://www.upjs.sk/>

SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE AKADEMICKÉHO ROKA 2017/2018 NA UPJŠ V KOŠICIACH

18. septembra 2017

<http://www.upjs.sk/>

JAZYKOVÉ OKIENKO

ODSEK ČI ODSTAVEC, VYHLÁSENIE ČI PREHLÁSENIE?

Apríl si tohto roku s nami robil, čo chcel. Po niekoľkých teplých dňoch v marci sa len zmrákal, pršalo a fúkalo. Všetci sme čakali na oteplenie minimálne tak, ako študenti končiacich ročníkov bakalárskeho a magisterského štúdia na jeho úspešné ukončenie. Na odovzdanie záverečných prác, za ktoré sa nebudú hanbiť, na ich obhájenie a na vyrovnanú odpoveď pred štátnicovou komisiou, na ktorú, keď si spomenú, nebudú sa červenať. Čas plynie ako voda a s veľkou pravdepodobnosťou, keď čítate tieto riadky, už prežívame príjemné slnečné dni s 25-stupňovými teplotami a študenti už čakajú na slávnostný promočný okamih pri preberaní diplomu v kruhu svojich blízkych.

Pred preberaním diplomov však študenti pri finalizácii záverečných prác zápasili nielen s ich obsahovou, ale aj s formálnou stránkou. Text so spracovávanou problematikou logicky kompozične usporiadaný a sémanticky previazaný sa spravidla člení na kapitoly a najmenšie nadvetné kontextové jednotky, odseky, ktoré bývajú niekedy chybné označované ako

odstavce. Odstavec je relatívne samostatná zložka prejavu, ktorá je od ostatných častí odčlenená svojou formou a obsahom. Na základe svojej formy je tak odseknutá, nie „odstavená“ od ostatného textu, preto nesie svoje pomenovanie odsek, nie odstavce.

Rovnako súčasťou textu, teda aj záverečnej práce ako kompaktného celku, sú i rámcové zložky, medzi ktoré patrí či patrilo (lebo dnes je fakultatívnu, nie povinnou súčasťou záverečnej práce) vyhlásenie, často nesprávne označované ako prehlásenie, v ktorom študent čestne vyhlasuje, že v práci použil len literatúru uvedenú v zozname bibliografických údajov. Teda neprehlasuje, ale vyhlasuje, pretože prehlásiť znamená úradne odhlásiť občana z miesta pobytu a prihlásiť ho inde. Teda ak chceme niečo oficiálne oznámiť (ohlásiť), vyhlasujeme, nie prehlasujeme.

Verím, že dnes sú už záverečné práce našich takmer absolventov (s vyhlásením či bez neho) úspešne obhájené a príjemné slnečné dni spríjemňujú posledné dni akademického roka celej univerzitnej obci.

PhDr. Iveta Bónová, PhD.
 Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

MOTÝLE EXOTICKÝCH TRÓPOV

19. mája – 30. júna 2017
Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach